NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 20 גראָשען

ציהונג פון דער 37. מלוכה־לאָטעריע- זעה זייט 11, 12.

14 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 292 | Łódź, Niedziela, 20 grudnia 1936 | אדרעס: לאָדז, פּעטריקאָווער 21 טעל. 224-71
Adres Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 1.06 | לאָדז, זונטאָג פ' ויחי ו' טבת תרצ"ז | 14-טער יאהרגאַנג

עקספּאָזע פון אויסערן-מיניסטער בעק

וועגען דער פּויליש־ער אויסערליכער פּאָליטיק

וו אַ ר ש אַ, 19 (טעלעפאָניש)

אויף דער פרייטאָג'דיגער זיצונג פון דער אויסערן־קאָמיסיע ביים סענאַט האָט דער אויסערן־מיניסטער בעק געהאַלטען אַ עקספּאָזע וועגען דער פּוילישער אויסערליכער פּאָליטיק.

אויסערן־מיניסטער בעק הויבט אָן פון דעם, אַז דאָס לעצטע יאָהר איז געווען זעהר רייך אין געשעהענישען אין דער ברייטער וועלט. דאַן גייט ער איבער צו אַ קורצען אַנאַליז פון די מעטאָדען, וואָס אונזער רעגירונג ווענדעט אָן אין דער אויסערן־פּאָליטיק.

מין. בעק דערמאָנט, וואָס ער האָט געזאָגט פאַראַיאָהרען. ער האָט נעמליך געזאָגט, אַז פּוילען בעמיהט זיך וואָס ווייניגער צו אַנגאַזשירען. פּוילען נעמט אַ וואָרט נאָר וועגען יענע פראַגען, וואָס אינטערעסירען פּוילען דירעקט אָדער בנוגע וועלכען מען הערט זיך צו צו דעם, וואָס פּוילען זאָגט.

— ס'איז קלאָר — זאָגט מין. בעק — אַז אין משך פון לעצטען יאָהר האָבען מיר זעהר שטאַרק אויסגעברייטערט אונזערע קאָנטאַקטען און פעראינטערעסירונגען. אָבער דאָס הייסט נאָך נישט, אַז מיר האָבען געביטען אונזערע מעטאָדען. ס'גייט פשוט וועגען דעם, אַז מיר מוזען אַרויסטרעטען מיט אונזער אייגענער פיזיאָנאָמיע לגבי אַלע דערשיינונגען.

דער מיניסטער גיט צו פערשטעהן, אַז ער האָט גרויסע שוועריגקייטען. ביים אויסבילדען די אייגענע פיזיאָנאָמיע. פּוילען האָט נישט קיין חלק ביים אַרויס־רופען די דערמאָנטע געשעהענישען. די צרה איז אַ גרויסע, וואָס עס ווירקען היינט אין אייראָפּע „פיל געגענזייטיגע סיסטעמען פון אינטערנאַציאָנאַלער טעטיגקייט.

מיר מאַכען זיך לייכטער אונזער אויפגאַבע — זאָגט דער מיניסטער — דערמיט, וואָס פּוילען איז נישט צוגעשריבען צו קיין שום דאָקטרין, נישט לויט דער פאָרם און נישט לויט'ן אינהאַלט. אָבער נישט געקוקט דערויף, מעגט איה"ר) מיינע העררן, מיר גלויבען, איז נישט לייכט היינט זיך צו טרעפען מיט אַזאַ אַרבייטס־מעטאָד און מאַ־נען — מיט אַ צווייטען...

אין דער אונטערשטער שורה מוז פּוילען שפּילען אין עטליכע אַנסאַמבלען ביים אַמאָל. די דאָזיגע אַנסאַמבלען איז דער מיניסטער מודה — זענען גאַנץ פערשידענאַרטיגע. די דאָזיגע פערשידענאַרטיגקייט האָט אין זיך סכנות, אָבער ס'איז פאַרהאַן איין גרויסער טרייסט: דער באַנד פון מלוכות, וואָס זענען הים מאַריש מיט זיך פעפריינדעט, איז שטאַרקער און האַלט לענגער, ווי אויסערליכע פאָרמען פון זייער פּאָליטיק — ס'קענען זיין פאָראיבערגייענדיגע נעגאַטיווע מאָמענטען, אָבער די נאָרמאַלע ענטוויקלונג פון דער געגענזייטיגער סאָלידאַריטעט צווישען אַזעלכע מלוכות בלייבט. דאָ גיט דער אויסערן־מיניסטער אַ זעהר פּיקאַנטע אַנצוהערעניש אויפ'ן חשבון פון דער פעלקער־ליגע.

די דאָזיגע אַנצוהערעניש גיט ער אין דער פאָרם פון נאָך אַ ביישפּיל, אַז דער אינהאַלט פון דער אינטערנאַציאָנאַלער פּאָליטיק איז אומאָפּהענגיג פון געוויסע אויסערליכע פאָרמען, נעמליך:

— אַלע, וואָס זענען אומרוהיג וועגען דעם, וואָס ס'וועט זיין מאָרגען, וויל איך דערמאָנען, אַז אויך אָהן דער פעלקער־ליגע זענען געווען פעריאָדען פון שלום און צוזאַמענאַרבייט, פונקט ווי עס זענען געווען מלחמות אין דער עפּאָכע פון דער פעלקער־ליגע.

דער אויסערן־מיניסטער כאַפּט זיך אָבער באַלד צוריק:

— כ'האָב נישט בדעה דערמיט צו זאָגען, אַז פּוילען אינטערעסירט זיך איצט ווייניגער מיט דער פעלקער־ליגע. איך וויל בלויז דערמאָנען, אַז מיר רעכענען זיך מעהר מיט רעאַלע געשעהענישען. מין. בעק הויבט אָן זיין אינטערנאַציאָנאַלען איבערזיכט מיטן ראַטען־פערבאַנד.

ער איז צופרידען מיט די בעציהונגען צווישען פּוילען און ראַטען־פערבאַנד. אַליין געהט דאָ צו נאָך מאָל, אָהן מיספערשטענדנישען, אָהן צוזאַמענשטויסען, אמת, אויפ'ן לעצטען ראַטען־קאָנגרעס האָט איינער פון די רעדנער געהאַלטען אַ רעדע, וואָס האָט געזאָלט ענטהאַלטען דראָהונגען אויפ'ן חשבון פון די באַלטישע לענדער — (געמיינט זשדאַנאָוו'ס רעדע וועגען לעטלאַנד — רעד.).

ס'איז פאַר מיר פערשטענדליך — זאָגט מין. בעק — די אומרוהיגקייט, וואָס די דאָזיגע רעדע האָט אַרויסגערופען אויך אין פּוילען, ווייל די באַל־

(ווייטער זעה 3־טע זייט)

אָרגאַניזאַציע פון מענשען-רויב

ווי אַזוי איז געפאַנגען געוואָרען בנימין בודזינער. די גענגסטערס האָבען רעדוצירט דאָס אויסקויף-געלד ביז 50 טויזענד זל.- ווי אַזוי האָט מען אונטערהאַנדעלט און ווי אַזוי האָט מען בעכאַפּט די פערברעכער

גענויער אינהאַלט פון די דראָהונגס-בריף

די סענסאַציאָנעלע געשיכטע מיט'ן אוועקפיהרען דעם זוהן פון געוו. סענאַטאָר בודזינער, האָט אין דער גאַנצער שטאָט געמאַכט אַן'אומגעהויערען רושם און הערט נישט אויף צו זיין דאָס געשפּרעך פון טאָג.

דער הייסטער פּלאַן אוועקצופיהרען דעם 25-יעהריגען יונגערמאַן מיט אַן'אמת אַמעריקאַנער פער־נעהם און דאָס פערלאַנגען פון איהם 500 טויזענד זל. אויסקויף־געלד איז געוואָרען די סענסאַציע פון לאָדז.

ס'איז שוין אָהן אַ ספק אַז ווען נישט די שנעלע און ענערגישע אינטערווענץ פון דער פּאָליציי, וואָלט דער יונגער בודזינער זיכער געפאַלען אַלס קרבן פון דער באַנדע. די פערברעכער וואָלטען איהם געמוזט אַפּרוימען פון דער וועלט, כדי בעזייטיגען אַלע שפּורען.

נאָכמעהר דערפאַר, ווייל דער געפאַנגענער האָט געקענט באַרוכ'ן און ער וואָלט געווען אַ געפעהרליכער עדות אין אַן'עווענטועלען פּראָצעס.

די גאַנצע אפערע האָט בעקומען אַ ספּעציעלען בייגעשמאַק צוליב דעם, וואָס **צווישען דער באַנדע האָט דעם אויבענאַן פערנומען דער 25-יעהריגער הענריק באַרוך**, וואָס האָט זיך גערעכענט פאַר אַ משפּחה מיט די בודזינערס.

צוליב דעם, וואָס ס'האָט זיך געענדיגט די ערשטע אויספאָרשונג, קענען מיר שוין איבערגעבען דעם גענויען אינהאַלט פון די בריף, וואָס די באַנדיטען האָבען געשיקט צו בודזינער'ס מוטער, בעת יענער איז געווען געפאַנגען אין דער ווילע „באַרוכובקא".

איינער בריף איז געזאָגט געוואָרען: „מיר טיילען אייך מיט, אַז אייער זוהן געפינט זיך אין אונזער מאַכט, אויב איהר וועט אונז ביז מאָרגען 1 בייטאָג נישט **אויסצאָהלען די סומע פון 500 טויזענד זל. וועט אייער זוהן אונוויררופליך דערהרגעט ווערען. אייער זוהן וועט פערלירען דאָס לעבען און די גרעסטע יסורים און די גאַנצע פאַמיליע וועט זיין אויסגעשטעלט אויף אונזער נקמה.**

מיר זענען שטאַרק און מיר זענען אומעטום, דאָס געלד דאַרף איינגעפּאַקט ווערען אין אַ וואַליזע און פערשלאָסען ווערען אויף אַ שליסעל. דעם שליסעל וועט איהר פערהאַלטען ביי זיך, מיט דער וואַליזקע וועט איהר זיך אויפפיהרען גענוי לויט די אָנווייזונגען, וועלכע איהר וועט נאָך בעקומען.

אויב איינער פון אונז וועט פערהאַלטען ווערען, אויב מ'וועט אונז פערפאָלגען אָדער עפּעס פון דעם אַלעם וועט זיך אַריינבעקומען אין דער פּרעסע, וועט אייער זוהן שטאַרבען, אַלס בעווייז וועלען מיר אייך איבערשיקען זיין קאָפּ.

מיר קענען אייער מאַטעריעלען צושטאַנד, האַנדעלט זיך דעריבער נישט וועגען דער סומע, דאָס געלד דאַרף זיין אין פאָלגענדע באַנקנאָטען: 280 טויזענד צו 500 זל. 150 טויזענד צו 100 זל., 80 טויזענד צו 50 זל. און 20 טויזענד צו 20 זל. **אויב נישט קוקענדיג אויף אונזערע וואָרנונגען וועט איהר זיך נישט צופּאַסען צו אונזערע פערלאַנגען, וועלען מיר נישט בעקומען קיין געלד. אָבער איהר וועט קיינמאָל נישט מעהר זעהן אייער זוהן".**

ווי מיר האָבען שוין איבערגעגעבען, איז צום אַנאָנים פון די גענגסטער צוגעלעגט געוואָרען אַן אייגענהענדיגער בריף פון געפאַנגענעם בודזינער, וועלכער האָט געהאַט פאָלגענדען גענויען אינהאַלט:

„אויב די מאַמע וועט נישט אויסצאָהלען די געפאָדערטע סומע, וועל איך זיין אַ טויטער. אויב איהר וועט מעלדען דער פּאָליציי וועל איך דערהרגעט ווערען, זאָל זיך די מאַמע צואיילען מיט איינצאָהלען דאָס אויסלייז-געלד".

ווי בעקאַנט האָט די פאַמיליע בודזינער נישט קוקענדיג אויף די דראָהונגען דעם גאַנצען ענין איבערגעגעבען דער פּאָליציי, שוין באַלד פון איטערפריד אַן האָט די פּאָליציי אָבערוואַכט אַלע טעלעפאָנישע לאָקאַלען, וואו ס'זענען פאַראַן טעלעפאָן־בודקעס. מ'האָט געהאַלטען, אַז די גענגסטערס וועלען זיך פער־

(ווייטער זעה 12־טע זייט)

בלב קרוע ומורתח הננו מודיעים ע"ד אסוננו הגדול שקרה לנו בהלקח מאתנו אשתי ואמנו היקרה אשת חיל מנשים באהל. תברך

נ"ע **רחל** אשת הר' צבי יוסף נ"י שו"ב **גאלדבערג**

מבית פודלאווסקי בשנת הס"ב לימי חי'

ההלויתה למנוחת עולמים תהי' היום ביום א', פ' ויחי בשעה 12 בצהרים מבית האבל, אלעע 1-טער מאי 20.

המודיעים בצער עמוק

משפחתה המתאבלת.

הוי נפלה עטרת ראשנו!

אחרי מחלה כבדה וממושכה שבק חיים לכל חי האיש החסיד י"א

ב"ע **אלעזר** בן ר' דוב זאב הלוי ז"ל **שעהנפעלד**

בשנת 55 לימי חייו

הלויה תהיה היום ביום א' ו' טבת תרצ"ו בשעה 1 אחרי הצהרים מבית האבל זאוואדזקא 23.

השרויים בצער עמוק **אשתו, בתו, ומשפחתו המתאבלת.**

נאָך לאַנגע שווערע ליידען איז געשטאָרבען אונזער הייסגעליבטע טאָכטער און שוועסטער

נ"ע **חוה שיינדל** בת ר' לייביש נ"י **ראָזדשאל**

אין בליהענדען עלטער פון 20 יאהר

די לויה קומט פאָר היינט זונטאָג, דעם 20-טען דעצעמבער 1936, 12 בייטאָג פון טרויער-הויז נאָוואָמיעסקאַ 18,

וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע **עלטערן, ברידער, שוועסטער און פאַמיליע.**

אַנידע ערפינדונג!

אַ וועקסעל=טאָג=בוך פון איינגאַנג און אויסגאַנג

פוילישער פּאַטענט נומער 21734

דאָס וועקסעל בוך פון אַ נייעם פּערפעקטען סיסטעם געשטיצט אויף אַ בעזונדערער נאָטירונג פון איינגאַנג און אויסגאַנג פון די וועקסלען, אַ דאַנק וועלכען ס'קאָנטראָלירט זיך זעלבסט און ס'ווייזט אָרויס די צאָהל און די סומע פון די וועקסלען, וואָס געפינען זיך אין פּאָרטפעל.

אויך פערשידענע **האַנדעלס-ביכער** צו קאָנקורענץ-פּרייזען ליפערט

Zakłady Graficzne i Fabryka Ksiąg Handlowych

S. HAMBURSKI, Łódź, Piotrkowska 42
tel. 210-02. P. K. O. 601.863

Biuro pisania podań

do władz administracyjnych i sądowych.
Przepisywanie na maszynie.

M. AUGENFISZ

Łódź, Zawadzka 9.

צו דער חתונה פון פּרל.

יוטאַ קלינגער
מיט ה' **זלמן ראָזענבוים**

ווינשען מזל=טוב
פּראַניאַ און יוסף בערקאָ

די גרעסטע מציאה ביי היינטיגן טאָג

איז דער אויסגעפּרובירטער און פון אַלעמען געריהמטער

טיי E. W. I. G. № 17

וועלכער קאָסט איצט נישט טייערער ווי דער ערגסטער געשיטעטער טיי

מזל=טוב! פיל גליק, נחת און פרייד ווינשען מיר אונזער חשוב'ן מיטגרינדער און לאַנגיעהריגען פערוואַלטונגס-מיטגליד

ה' מרדכי גרינבערג און פרוי

צו דער היינטיגער חתונה-פייערונג פון זייער ליבע טאָכטער

פרל. גוטשאַ גרינבערג מיט ה' **יוסף דאַווידאָוויטש**

די פערוואַלטונג, דאַמען-קאָמיטעט און די ווירטשאַפטס-קאָמיסיע
פון **„תומכי אורחים".**

Księgowy-bilansista
korespondent polsko-niemiecki

S. SIER

na stanowisku prokurenta
Łódź, Żeromskiego 9, tel. 174-41
ma godziny wolne.

Lekarz-Dentysta

H. Żółtkowska

przeprowadziła się
na ul. Cegielnianej 17.

נאָך לאַנגע און שווערע ליידן איז פרייטאָג 2 נ.מ. געשטאָרבן מיין ליבע פרוי, אונזער ליבע מוטער, שוויגערמוטער און גרויסמוטער

נ"ע הענדעל לאה קופּערמינץ

אשת ר' שלמה נ"י

(פון דערהיים הערשליקאָוויטש) אין עלטער פון 70 יאָהר
די לוויה קומט פאָר היינט, זונטאָג, 12 בייטאָג פון טרויער-הויז זשעראָמסקיעגאָ 49, וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער
די טיפגעטריערנדע הינטערבליבענע.

נאָך לאַנגע און שווערע ליידן איז געשטאָרבן די מוטער פון אונזער געעהרטן פּאָדסטאַרשע מענדעל קופּערמינץ

הענדעל לאה נ"ע

די לוויה קומט פאָר היינט, זונטאָג, 12 אַ זייגער מיטאָג פון טרויער-הויז זשעראָמסקיעגאָ 49, מיר בעטען אַלע אונזערע מיטגלידער אָפּצוגעבן דער פערשטאָרבענער דעם לעצטען כבוד
די פערוואַלטונג פון בעקער-צעך אין לאָדז.

יודישער הילפס-פעראיין פאַר אונבעמיטעלטע קראַנקע **„מחזיקי-חולים"**
לאָדז, זאָוואַדזקאַ... (יוזיוזשאַ) 28, איינגאַנג לאַקאַל. טעל. 152-65.

איינלאַדונג צו דער גאַנצער לאָדזער יודישער בעפעלקערונג!

דערמיט האָבען מיר דעם כבוד אייך איינצולאַדען אויפ'ן

קאָנצערט

מיט'ן אָנטייל פון

לאָלאַ פאָלמאַן

וועלכע וועט פּאַרקומען **שבת-צו-נאַכט** ד. 26 גרודזשען ד. י.

י"ב טבת אין זאַל „הזמיר" אַל. קאָשטשושקי 21, 9 אַוונט. דער בופעט איז רייך פּערזעהן. נאָכ'ן אַרטיסטישען אָוונט טענץ ביז פריהמאָרגען. אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' שימקעוויטש. — דער גאַנצער איינקונפט איז בעשטימט איינצואָרדנען א כירורגישען קאַבינעט ביי אונזער אינסטיטוציע. די פערוואַלטונג.

דער פאָרפערקויף פון בילעטען צום פּרייז פון 1 זל. איז צו בעקומען ביי די פאָראייניגטע יודישע פליישער פּיעטריקאָווער 54 און זגערזשער 2; קאָנדיטאָריי נאַמבערג. נאַרוטאָוויטשאַ 11; גראָבנעק, ליטשאַנאָווסקיעגאָ 4; שטרויכמאַן, גדינסקאַ 63; „חויקי-חולים" דאָמבראָווסקיעגאָ 28 און אין טאָג פון קאָנצערט אין קאַסע פון „הזמיר" פון 5 אַ זייגער אָן צום פּרייז פון 1.50 זל.

פערשפּרייט
דעם נייעם
פאָלקסבלאַט

Biuro Buchalteryjno-Rewizyjne

S. Brawerman

Łódź, Piotrkowska 17
front, II piętro, tel. 242-27

פיהרט זייט אַ רייה יאָהרען העגדעלס-ביכער אין ביוראָ און אויפ'ן אָרט. צוגענגליכער האָנאָראַר. אינפאָרמ. ווערען ערטיילט אין די ביוראָ-שעה'ן אומזיסט.

עס איז מיר גענגנבעט געוואָרען

בלאַנקאָ-וועקסלען אויף אַ סומע פון 500 זל.

אויסשטעלער אהרן וואַלאַך לעגיאָנוב 53.

עס ווערט געוואָרנט נישט צו נעהמען די וועקסלען, ווייל זיי ווערען ערקלערט פאַר אונגילטיג.

מיט אַכטונג
אהרן וואַלאַך.

פּענסיאָנאַט
„GRAND"
ווישביאַוואַ-גורא
ווילאַ זאַלצמאַן

איז אָפען אַ גאַנץ יאָהר. ספּעציעלע ווינטער-געביידע מיט זעמטליכע בא-קוועמליכקייטען. שעהנע זוניגע צי-מערן מיט קאָרידאָר, גלעזערנע ווע-ראַנדע, הערליכע טעראַסע ביים וואַלד. ספּעצ: אָפּ־יירונג פאַר קינדער אונטער דער אויפזיכט פון אַ לעהרעריין. ראַבאַט פאַר לעהרערינס מיט שול-קינדער. בעשטעלונגען ווערען אָנגענומען אויפ'ן אָרט און דורך טעלעפאָן נומער 35 ראַדיאָ און הלאָוויר אויפ'ן אָרט.

ZAKOPANE.
פּענסיאָנאַט
„TYTAN"

ul. Zamojskiego, tel. 1637

אונטער דער לייטונג פון **ליובאַ שאַב-רינסקאַ** און **ניזאַ פאַרבער.**

מאָדערנער קאָמפאָרט, צענטראַל-בצהיי-צונג, וואַרם און קאַלט וואַסער אין די צימערן, באָדע-צימער, אידעאַלע בעדינ-גונגען צום אָפּרוהען. צוגענגליכע פּרייזען.

מעכאַנישע שלאָסעריי
י. רעדער
.11 ליסטאָפּאַד 11,
(רוג זאַכאָדניאַ)

אָפּערעז, נאָז און האַלז און לונגען-קליניק
מיט בעטען פון Dr.

J. RAKOWSKI

פּיעטריקאָווער 67. טעל. ...-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוו...) אָפּעראַציע א. אז. וו. זוי אויך אַמבולאַטאָרישע פון 9-2 און פון 4-8 אָוונט
ביי דער קליניק איז טעטיג

א רענטגען-קאַבינעט

פאַר דורכלייכטונגען און עלעקטרישע טאָנאַגראַפיע.

Dr. med. Niewiażski

ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט - קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער - שוועכע

אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
פּראָנט, 1טער שטאָק
נעהמט אָן פון 8-11 און פון 6-9 אָוונט
זונטאָג און יום טוב פון 9-1 נאָכמיטאָג
ספּעציעלער וואַרטע - זאַל פאַר פרויען

Lek.-Dentysta

Helena Halpern

Narutowicza 2, tel. 170-96

צוריקגעקעהרט

נעהמט אָן אַ גאַנצען טאָג.

Dr. med

J. Nadel

ספּעציאַליסט פון אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען

אַנדזשעיאַ 4, טעל. 228-92.

נעמט אָן פון 10—12 און פון 5—7 אָוו.
אין דער לעטשניצע בזשעזשינער 11 פון 12 ביז 1 בייטאָג.

DR

H. GUTSTADT

אַקושער-גינעקאָלאָג
וואָלינט יעצט

זאַכאָדניאַ 66, טעל. 129-52
נעמט אָן פון 9—11 פאַרמ. און 5—7 אָוו.

Doktór

A. S. TENENBAUM

אינערליכע קראַנקהייטען
(ספּעציעל לונגען)

Piotrkowska 109
tel. 220-25.

נעהמט אָן פון 6—8 אָוונד.

Dr. med.

Ignacy Grynberg

אינערליכע קראַנקהייטען
ספּעצ. פאַר האַרץ-קראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט

Cegielniana 17, tel. 174-15.

נעמט אָן פון 6 ביז 7 אָוונד.

Dr. B. Hurwicz

Choroby skórne i weneryczne

Piotrkowska 10

נעמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו.
זונטאָג און יום-טוב – פון 8 1 ביטאָג

Dr. med.

Z. DATYNER

אוראָלאָג
ספּעצ. פאַר נירען בלאָז און אורין-טראַקט
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95.
נעמט אָן פון 9-11 און פון 6-8 אָוונט

צוריקגעקעהרט

Lek.-Dentysta

Jakób Karmazyn

פּאָלודניאָוואַ 2
טעל. 114-36.
נעמט אָן 9-1 און פון 4—7 נאָכמ.

Dr. med.

GUSTAW KOHN

געוועזענער אַסיסטענט פון דעם גינעקאָלאָגי-שען קליניק אין פּאַריז.
ספּעצ. פאַר פרויען - קראַנקהייטען און שוואַנגערשאַפט).
ספּעצ. פון היילען אונפרוכטבאַרקייט.
נעהמט אָן אין לאָדז
פּילסודסקיעגאָ 51, טעל. 170-03
נעהמט אָן פון 8—10 און פון 4—8 אָוונט

Doktór

M. Kalisz

אַנגעוואָרן־עמט און ראָסטאָק
צאָהן-אַרצט
סטאָמאַטאָלאָג -כירורגיע
פּיעטראַצקיעגאָ 7 (וואָנגעליצקאַ)
טעל. 108-26
אויפנאַהם-שעה'ן פון 3—7.

וווישניאָוואַ-גוראַ
פּענסיאָנאַט
לאַנדאַו

האָט זיך איבערגעטראָגען אין דער ווילע דעמבאַ ביים וואַלד. שפּעציעלע שעהנע זוניגע צימערן מיט אַלע בעקוועמליכקייטען. כשרע קיך. טעלעפאָן 3

Dr.

Wajnberg

ספּעציאַליסט פאַר לונגען-, האַרץ און סקלעראָז קראַנקהייטען

פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9-10 פריה, 3-5, 8-9 אָוו.

Dr. med.

Markowiczowa

choroby skórne i weneryczne
MONIUSZKI 2, tel. 166-35.
Godz. przyjęć 8—9, 4—7 po poł.

Dr. med. LEON FAMILIER

אינערליכע און קינדער - קראַנקהייטען

שערפּיעל 37 בענעדיקטאַ 6.

נעהמט אָן פון 5—7 נאָכמ.

דאָקטאָר

דניאל כהן

שטערלינגאַ 5 טעל. 228-08
אינערליכע און נערווען-קראַנקהייטען
עלעקטראָ-טעראַפּיע
נעהמט אָן פון 5 ביז 7 אָוונד.

בעקאַנטמאַכונג.

היינט זונטאָג, דעם 20/XII ד. י. 7 אָוונד קומט פאָר אין אייגענעם לאָקאַל אויף פּאָלודניאָוואַ 20

די יעהרליכע גענעראַל = פערזאַמלונג פון ראַדאָמער הילפס=געזעלשאַפט און פון דער אומגעגענד

מיר בעטען אַלע, וועלכע געהערען צו די ראַדאָמער און אומגעגענד צו קומען.
די פערוואַלטונג.

ד"ר העללער

ספּעצ. פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער - שוועכע

8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט
זונטאָג' פון 10—2 מיטאָג.
פאַר פרויען – אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פּרייזען

Dr. med.

M. TAUBENHAUS

צוריקגעקעהרט
ספּעציאַליסט
פאַר אַקושעריע און פרויען־קראַנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואַנגערשאַפט
זגערזשער 11, טעלעפאָן 246-09.
נעמט אָן פון 8—9 פריה און פון 4—8 אָוו

Dr. med.

P. Braun

ספּעצ. פאַר טריפּער, סיפילים און הויט - קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוועכע

צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 100-57
נעמט אָן פון 8—2 מיטאָג און פון 4—9 אָוו.
ספּעציעלער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.
פאַר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע-פּרייזען

ערקלערען קריג יאַפּאַן

פאָדערט דער אויפשטענדיגער גען. טשאַנג־סיו־ליאַנג

ב אַ נ ק י ן, 19 (ספּ. טעל.)

טשאַנג־סיו־ליאַנג האָט אַ־ויסגעשטעלט פאָלגענדע בעדינגונגען פון בעפרייען טשאַנג־קיי־שעק'ן.

1) אויסצאָהלען 300 מיליאָן כינעזישע דאָלאַר

2) אַ נייע איינטיילונג פון די מיליטערישע קרייזען, אַזוי, אַז טשאַנג־סיו־ליאַנגס מיליטער זאָל איבערגעטראָגען ווערען אין פרוכטבאַרערע פּראָווינצען, 3) גאַראַנטירען די זיכערקייט פאַר טשאַנג־סיו־ליאַנגען, 4) אויסצאָהלען די פענסיע טשאַנג־סיו־ליאַנג'ס מיליטער צוגלייך מיט'ן נאַנקינער מיליטער. 5) ערקלערען קריג יאַפּאַן, 6 בעשטימען אַ הויפּט־פיהרער און זיין פערטרעטער פאַר דער נייער אַרמעע צווישען די גענעראַלען, טשאַנג־סיו־ליאַנגס אָנהענגער.

אין נאַנקין האַלט מען, אַז די לעצטע ציווי בעדינגונגען זענען נישט אָננעהמבאַר.

ט אָ ק יָ אָ, 19 (ספּ. טעל.)

דער אויסערן־מיניסטער אַריטאַ האָט מיטגעטיילט דעם כינעזישען אַמבאַסאַדאָר, אַז יאַפּאַן וועט נישט אָנערקענען קיין שום קאָמפּראָמיס מיט דעם פּראָ־קאָמוניסטישען אויפשטאַנד.

פּ עקין, 19 (ספּ. טעל.)

פון סיאַן־פו מעלדעט מען, אַז עס איז דאָרט פאָרגעקומען אַ קריגס־בעראַטונג אונטער'ן פאָרזיץ פון טשאַנג־סיו־ליאַנג. אויף דער בעראַטונג איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, טשאַנג־סיו־ליאַנג דיספּאָנירט פאָלשטענדיג מיט 17 דיוויזיעס.

ב אַ נ ק י ן, 19 (ספּ. טעל.)

צוליב דעם, וואָס דער דריי־טאָגיגער וואָפּענשטילשטאַנד איז אַדורך דעם 19 ד.ח. אין אָוונט האָט דער כינעזישער קריגס־מיניסטער פערלענגערט דעם וואָפּענשטילשטאַנד, וואַרטענדיג אויף דעם רעזולטאַט פון דער פערמיטלונג, וואָס עס האָט איבערגענומען טשאַנג־קיי־שעקס ברודער, זונג.

ל אָ נ ד אָ ן, 19 (ספּ. טעל.)

די צייטונגען אין שאַנכיי מעלדען, אַז טשאַנג סיו ליאַנג פאָדערט פון דעם אַרעסטירטען טשאַנג־קיי־שעק'ן, אַז ער זאָל מסכים זיין אויף זיין פּאָליטישען פּראָגראַם און קודם־כל, אַז עס זאָל געשלאָסען ווערען אַן אַנטי־יאַפּאַנישער בונד מיט ראַטען־פערבאַנד. טשאַנג סיו ליאַנג האָט אין זיינע געשפּרעכען מיט טשאַנג קיי שעק'ן זיך פערוואָרפען אויף דעם פּאָליטישען טעסטאַמענט פון דעם בעדייטענדען כינעזישען מלוכה־מאַן סון־יאַט־סען, וועלכער האָט פאָראויסגעזעהען די כינעזיש־סאָוויעטישע צוזאַמענאַרבייט, מיט זיין שאַרף געווענדעטע געגען יאַפּאַן. טשאַנג קיי שעק וואַרפט ענטשידען אָפּ טשאַנג סיו ליאַנגס פּראָיעקט, פערזיכערענדיג, אַז אין איצטיגען מאָמענט וואָלט אַזאַ בונד מיט די סאָוויעטען געווען פאַר כינע אַ קאַטאַסטראָפע.

זעלנער פון דייטשער אַרמעע

ווערען אַלס „פרייוויליגע" געשיקט קיין שפּאַניען

לאָנדאָן, 19 (ספּ. טעל.)

די ענגלישע צייטונגען מעלדען וועגען ווייטערדיגע טראַנספּאָרטען דייטשע פרייוויליגע אין דער אַרמעע פון גענעראַל פראַנקאָ. דער קריגס־קאָרעספּאָנדענט פון „דיילי טעלעגראַף" מעלדעט, אַז די צאָהל דייטשען אין דער אַרמעע פון גענעראַל פראַנקאָ בעטרעפט שוין 15000 מאַן. די דייטשען קומען קיין שפּאַניען אין ציווילע קליידער און דאָרט ערשט טוישען זיי זייערע ציווילע קליידער אויף מיליטערישע מונדירען פון שפּאַנישען קאָלאָניאַל־מיליטער.

די צייטונגען מעלדען, אַז 56 קליינערע טאַנקס, וואַהרשיינליך ענגלישע פּראָדוקציע, זענען אַרויסגעפאָהרען פון סעווילאַ קיין צפון. אויך אַ בריגאַדע פון אירלענדישע פאַשיסטען אונטער דער אָנפיהרונג פון דעם אירלענדישען פאַשיסטען־פיהרער גען. אָ. דעפי געפינט זיך איצט אין סעווילאַ און זי ווערט פערשטאַרקט.

„מאַנטשעסטער גאַרדיאַן" מעלדעט, אַז אין משך פון די לעצטע וואָכען האָבען די זעלנער פון 6 גרענאַדיר־פּולק און 13 פיעכאָטע פּולק, וואָס שטעהען אין וועסטפאַליען בעקומען אַ בעפעהל זיך צו שטעלען אינדיווידועל ביי די פיהרער פון די קאָמפּאַניעס, וועלכע האָבען יעדען זעלנער איבערגעגעבען אַ בעשטעטיגונג, אַז זיי זענען מסכים אויפ'ן פרייוויליגען דינסט אין שפּאַניע. דער 33 פּולק פון לייכטע אַרטילעריע, איז אויך בעשטימט געוואָרען אין דינסט אויף דער זייט פון די שפּאַנישע אויפשטענדלער.

די ענגלישע טראַנספּאָרטען פערוואונדעטע דייטשען הויבען שוין אָן צוריקצוקומען קיין דייטשלאַנד.

מ אַ ד ר י ד, 19 (ספּ. טעל.)

דער נעבעל, וואָס האָט געהערשט דעם 18 ד. ח. האָט אומגעגליך געמאַכט די קריגס־אָפּעראַציעס; אַרום 10 אַ זייגער האָט זיך דערהערט די קאַנאָנאַדע פון האַרמאַטען. עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז די אויפשטענדלער האָבען פּרובירט צו אַטאַקירען דעם אוניווערזיטעט שטאַט־טייל אין פּאַזועלאָ דע אַלאַרקאָן. זיי זענען אָבער צוריקגעשטויסען געוואָרען.

מ אַ ד ר י ד, 19 (ספּ. טעל.)

די רעגירונגס־אַעראָפּלאַנען האָבען היינט געמאַכט עטליכע אויסשפּיר־פליהען. די פליהער האָבען פעסטגעשטעלט אַ קאָנצענטראַציע פון מיליטער פון די אויפשטענדיגע אין די שטעטלעך, וואָס געפינען זיך אַנ'ערך 20 קילאָמעטער פון מאַדריד.

אין ווילאַנועוואַ דע לאַ קאַנאַדאַ האָבען די פליהער אָפּגעשעהלט אַנ'ערך 1500 פיעכאָטע און 500 רייטער, אין וועגטאַל על קאַנאַ אַנ'ערך 1000 זעלנער, אין ווילאַ וויזיאָנאַ דע אָדאָן האָט מען בעמערקט 3 באַטאַליאָנען, וואָס האָבען מאַרשירט אויפ'ן מאַדרידער פראָנט, אויפ'ן אָפּשניט פון פּאַזועלאָ דע אַלאַרקאָן אין קאָמפּאַמענטאַ די קאַראַבאַנשעל. די רעגירונגס־אַרטילעריע האָט תיכף אָנגעהויבען בעשיסען בכדי צו פערטרייבען די אָנזאַמלונגען.

אַלאַרמירענדע בעריכטען פון טריפּאָלי

מען פּייניגט און שמייסט יודען פאַר נישט ווערען מחלל־שבת־זיין.—העצע פון פאַשיסטישע פּרעסע

פּ אַ ר י ז 19 (יט"א טעל.)

אין פּאַריז זענען ערהאַלטען געוואָרען אַלאַרמירענדע מעלדונגען אין צוזאַמענהאַנג מיט דער אויספּרעס שווערער לאַגע פון די יודען אין טריפּאָלי, וואָס איז געקומען צום אויסדרוק אין אַרעסטירען 214 יודען און אויספיהרען עפענטליך די באַרבאַרישע שמיץ־שטראָף איבער דריי יודען, וועגען וואָס יט"א האָט שוין מיטגעטיילט.

ווי עס ווייזט זיך אַרויס, זענען די דאָזיגע רעפּרעסיעס אָנגעווענדעט געוואָרען דורך דעם איטאַליענישען רעגירונגס־קאָמיסאַר אין טריפּאָלי וואַלאַני נאָכדעם ווי דער ראַבינאַט אין טריפּאָלי האָט פּראָקלאַמירט אַ תענית־ציבור אַלס פּראָטעסט געגען דעם געזעץ, וואָס צווינגט די יודען צו האַלטען אָפען זייערע געשעפטען אום שבת. די יודען זענען געווען בעצוואונגען צו עפענען זייערע געשעפטען, זיי האָבען אָבער דעמאָנסטראַטיוו זיך אָפּגעהאַלטען פון בעדינען די קונים.

חוץ די דריי יודען, וועלכע מען האָט עפענטליך געשמיסען אויף דעם מאַרק אַזוי לאַנג ביז זיי זענען געפאַלען אין חלשות, האָט מען נאָך צוויי יודישע פיהרער פערמשפּט צו שמיץ־שטראָף. זיי איז אָבער געלונגען אויסצומיידען די שמיץ־שטראָף, ווייל דער דאָקטאָר האָט פעסטגעשטעלט, אַז זייער געזונד־צושטאַנד ערלויבט נישט אָנצוּווענדען פיזישע פּייניגונגען.

דער יודישער פליט פון דייטשלאַנד דר. פינגער, וועלכער האָט בייגעוואוינט די עקזעקוציע און האָט פּראָטעסטירט געגען איהר, איז אַרעסטירט געוואָרען און וועט דעפּאָרטירט ווערען פון טריפּאָלי.

די פאַשיסטישע פּרעסע אין טריפּאָלי ענטוויקעלט אַ געוואַלדיגע יודען־העצע און פּרוּוצט זיך מיט „אַרגומענטען" פון דעם מין, אַז יודען „ווילען פערוואַנדלען טריפּאָלי אין אַ ציוניסטישע שטאָט גלייך ווי תל־אביב".

ווי יט"א דערוויסט זיך, איז דער אויבער־ראַבינער פון רוים הרב דוד פּראַטאָ שנעל אָפּגעפאָהרען קיין טריפּאָלי, כדי זיך צו בעקענען מיט דער לאַגע אויפ'ן אָרט און אָננעהמען די נויטיגע שריט.

פּרויעקט פון דער פראַנצויזישער הלואה פאַר פּוילען

וועט בעטראַכט ווערען אויף דער דינסטאָגדיגער סיים־זיצונג

וו אַ ר ש אַ, 19 (טעלעפאָניש)

אויף דער טאָגעס־אָרדנונג פון דער סיים־זיצונג, וואָס איז צוזאַמענגערופען געוואָרען אויף דעם 22 ד. ח. געפינט זיך אַלס ערשטער פּונקט די ערשטע לעזונג פון רעגירונגס פּראָיעקט פון געזעץ, וואָס בעפולמעכטיגט דעם פינאַנץ־מיניסטער צו מאַכען אויסלענדישע הלואות אין פראַנצויזישע פראַנקען אויף ציעלען פון מלוכה־פערטיידיגונג.

עס ווערט פאָרגעזעהען, אַז אַלע הכנסות פון די אָפּעראַציעס, וואָס וועלען אַדורכגעפיהרט ווערען אויפ'ן יסוד פון געזעץ זענען בעשטימט נאָר אויפ'ן ציל פון מלוכה־פערטיידיגונג.

דאָס געזעץ זעהט פאָר אַ הלואה פון 1,350,000,000 פראַנצויזישע פראַנקען.

ערלעדיג דיינע אַלע באַנק־טראַנזאַקציעס
און עמפּפעהל אַנדערע
BANK KUP. KRED.
לאָדז, נור פּיעטריקאָווער 29.

עקספּאָזע פון אויסערן־מיניסטער בעק

(ענדע פון דער 1־טער זייט)

מישע מלוכות פערבינדט מיט אונז איין און דער זעלבער ים און מיר קענען במילא נישט זיין גלייכגילטיג צו דעם. וואָס עס קומט דאָרט פאָר, בפרט, ווען אונזערע בעציהונגען מיט'ן ראַטענפערבאַנד שטיצען זיך פונקט אויף אַזאַ נישט־אָנגריף־פּאַקט, ווי די בעציהונגען פון די באַלטישע לענדער מיט'ן ראַטענפערבאַנד.

נאָך דער דאָזיגער אָנצוהערעניש, דערקלערט דער מיניסטער. אַז פּוילען האָט בעקומען פון ראַטען־פערבאַנד בעאונרוהיגענדע דערקלערונגען.

— כ'האָב געהאַט אַ געלעגענהייט צו הערען — דערצעהלט דער אויסערן־מיניסטער — אַז די ראַטען־רעגירונג איז, פּונקט ווי מיר, פעראינטערעסירט אין איינהאַלטען די בעסטע בעציהונגען מיט איהרע מערב'דיגע שכנים.

דאַן נעהמט דער מיניסטער איבער צו היטלער־דייטשלאַנד. אמת. די פּרעסע אויף ביידע זייטען פון אונזער מערב־גרעניץ ווייזט לעצטענס אַרויס נערוועזיטעט.

דער מיניסטער דריקט אָבער אויס זיין טיפסטע איבערצייגונג, אַז דאָס איז בלויז אַ רעזולטאַט פון דער אַלגעמיינער נערוועזקייט אין דער גאַנצער וועלט — אַ צייט אַזאַ, ווי עס דריקט זיך אויס דער מיניסטער... דער מיניסטער איז טיף איבערצייגט, אַז די בעציהונגען מיט היטלער־דייטשלאַנד בלייבען אומדערשיטערט.

די איניציאַטיוו אייגצושטעלען גוטע בעציהונגען איז געווען אַ גרויסע און דרייסטע זאַך — דער מיניסטער איז זיכער, אַז דער דאָזיגער בעשלוס בלייבט ביי די פיהרער פון דייטשלאַנד נישט געענדערט.

— נערוועזן — זאָגט ער פיל בעדייטענדיג — זענען נערוועזן און אַ בעשלוס איז אַ בעשלוס...

מינ. בעק רעדט זעהר פיל וועגען פראַנקרייך און רומעניע. ער שטרייכט אונטער, אַז די בעציהונגען מיט די דאָזיגע מלוכות האָבען גראָד די לעצטע חדשים אַרויסגעוויזען זייער דויערהאַפטע ווערט פאַר גלייכגעוויכט אין אייראָפּע. מיט בעטאָנונג און מיט אַ היפּש ביסעל קאָמפּלימענטען דערקלערט דער מיניסטער, אַז די פריינטליכע בעציהונגען מיט פראַנקרייך וועלען זיך אַנטוויקלען לאָזען פיהלען אין בעצוג צו אַלע פינאַנציעלע אָפּמאַכען, וואָס וועלען קומען אין אייראָפּע אין בעטראַכט.

דערמאָנענדיג לויט דער ריי די וויזיטען פון פערשידענע אויסלענדישע מלוכה־מענער אין פּוילען, רוקט דער אויסערן־מיניסטער קודם־כל אַרויס דעם פעברואַר־בעזוך פון היטלער'ס העכטער האַנד — גערינג.

באַטש — זאָגט ער — ס'איז געווען אַ גאַנץ פרייואַמטער בעזוך. איז ער אָבער געווען אַ גאַנץ היפּשער צושטייער צו די הערשענדיגע טענדענצען איינצושטעלען די בעסטע שכנה'שע בעציהונגען.

ביי די פּויליש־ענגלישע בעציהונגען שטעלט דער מיניסטער זיך אָפּ גאַנץ ספּעציעל. פון די רייד פון אויסערן־מיניסטער איז קלאָר, אַז דער קאָנטינענט לאָקאַרנאָ־אָפּמאַך וועט האָבען די שווערסטע שטערונגען אינם פּראָבלעם, וואָס נעמט אַרום די בעציהונגען פון דייטשלאַנד צו דער פעלקער־ליגע און דעריבער דאַרף מען — לויט דער מיינונג פון מינ. בעק — לאָזען די פעלקער־ליגע, וואָס מעהר אין דער זייט, כדי זי זאָל האָבען כוח איבערצוהאַלטען די שווערע שטורעמס וואָס הענגען איבער איהר...

מיט אַביסיניען איז מינ. בעק שוין פערטיג... ער איז צופרידען, וואָס מיר האָבען שוין אָפּגעשאַפט די סאַנקציעס געגען איטאַליען!

דער מינ. איז בלויז אומרוהיג, וואָס די פעלקער־ליגע האָט דעם ענין נישט ערלעדיגט אויך פאָרמעל.

ער האָפט אָבער, אַז אויף דער נאָהענטער זיצונג פון דער פעלקער־ליגע וועט מען שוין די זאַך ענדגילטיג גלייכליינען...

איצט קומט דער אויסערן־מיניסטער צום בירגער קריג אין שפּאַניען.

וועגען דער דאָזיגער פּראַגע רעדט דער אויסערן־מיניסטער דיפּלאָמאַטיש, ער דערקלערט זיך אַלס אָנהענגער נישט צו אַנגאַזשירען די פעלקער־ליגע אין די שפּאַנישע פּראַגען, ווייל עס פערנעמט זיך מיט דעם „אַנ'אַנדער אינסטאַנץ" — דערנישט־אינטערווענץ קאָמיטעט.

ביים סוף פון זיין עקספּאָזע קומט מינ. בעק צו דער יודען־פּראַגע קאָלאָניעס, עמיגראַציע א. ד. גל.

ראשית דאַרף פּוילען האָבען קאָלאָניעס, ווייל עס איז איהר ענג — אָבער דאָס זאָגט דער מיניסטער הדר־אַגב, אין איין זאַץ.

אַנדערש איז עס מיט דער יודען־פּראַגע. דאָס איז אַ זעהר אַ וויכטיגע... עמיגראַציע־פּראַגע און וועגען איהר האָט דער מיניסטער פיל צו זאָגען און אפילו גענוג־קלאָרע דיבורים.

אַלזאָ, אַזוי:

יודען דאַרפען עמיגרירען — דאָס איז איינס.

אָבער די פּראַגע פון דער יודישער עמיגראַציע איז אַ גאַנץ ספּעציפישע, ווייל „צווישען ברייטע קרייזען פון דער יודישער בעפעלקערונג הערשט אַ ברייטע טענדענץ צו שאַפען אין פּאַלעסטינאַ אַנ'אייגענע, נאַציאָנאַלע היים".

און דאַן:

— אין צוזאַמענהאַנג מיט אַ געוויסען נאַציאָנאַר־ראַלען עקאָנאָמישען און סאָציאַלען פּראָצעס שטעלט פאַר מיט זיך די יודען־פּראַגע אין גאַנץ מזרח־אייראָפּע בעזונדערע שוועריגקייטען.

דער מיניסטער איז מודה, אַז צוליב דעם דאָזיגען „נאַטירליכען" פּראָצעס פערלירען די יודען זייערע עקזיסטענץ־מעגליכקייטען און די יוגענד פערלירט אַ מעגליכקייט צו בעקומען פאַך־בילדונג, אָבער דער מיניסטער זעהט נאָר איין אויסוועג: עמיגראַציע. ער שטרייכט דערביי אונטער, אַז ער מיינט נישט בלויז פּאַלעסטינאַ. אין אַלע עקען וועלט, אפילו — עמיגרירען!

אויספיהרליכער רעדט נאָך מינ. בעק וועג דאַנציג. פון זיינע רייד ווערט קלאָר, אַז וואָס שייך די רעכט פון די פּאָליאַקען אין דאַנציג, וועט ער וואַרשיינליך אַדורכקומען מיט די היטלערישע באַלעבאַטים פון דאַנציג, אַלס פאַרשטעהער פון דער פעלקער־ליגע פערמיטעלט איצט פּוילען אינם קאָנפליקט צווישען דאַנציג מיט דער פעלקער־ליגע. אפילו וועגען די רעכט פון הויך־קאָמיסאַר פון דער פעלקער־ליגע דריקט זיך אויס מינ. בעק זעהר פּעסימיסטיש: עס יענען זאַכען, וואָס ווערען פערשידען געטייטשט...

דער אויסערן־מיניסטער האָט אינגאַנצען פערשוויגען די פּויליש־טשעכישע בעציהונגען, וועלכע זענען, ווי בעוואוסט, נאָך אַלץ אָנגעשטרענגט.

* * *

וו אַ ר ש אַ, 19 (טעלעפאָניש)

נעכטען איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער קאָמיסיע פאַר אויסערליכע ענינים ביים סענאַט. עס איז געפיהרט געוואָרען אַ דיסקוסיע אַרום דער עקספּאָזע פון אויסערן־מיניסטער בעק.

צום סוף פון דער דיסקוסיע האָט ווידער גענומען אַ וואָרט מיניסטער בעק, וועלכער האָט געענטפערט די אָפּאָנענטען.

MATERJAŁY
najprzedniejszej jakości
JANKOWSKI
FABR. SUKNA BIELSKO
SPRZEDAZ DETALICZNA Łódź, Piotrkowska 88.

אַראַבער גרייטן צו אַ נייע טעראָר-אַקציע געגען יודען און ענגלענדער

ל אָ נ ד אָ ן, 19 (יט"א טעלעגראַפיש)
אין אַ דעפעשע פון ירושלים טיילט מיט דער היגער „דיילי העראַלד", אַז די אַראַבער מאַכען פיבערהאַפטע הכנות צו בעגייען דעם אַנטי־יודישען און אַנטי־ענגלישען טעראָר אין ברייטסטען פּערבעהם, לויט'ן מוסטער פון דער העכער 6־חדשים׳דיגער טעראָר־אַקציע, וואָס איז אָפּגעשלאָסען געוואָרען מיט דעם אַפּעל פון די אַראַבישע קעניגען אין דער ערשטער העלפט פון אָקטאָבער ה. י.

פערוופענדיג זיך אויף צופערלעסיגע קוועלען, טיילט מיט דער ירושל׳מ׳ער קאָרעספּאָנדענט פון „דיילי העראַלד", אַז דער אויבערשטער אַראַבישער ראַט האָט שוין איך איצטיגען מאָמענט אַ „קריגס-פאָנד "פאַר דער אַנטי־יודישער אַקציע אין דער הויך פון 138 טויזענד פונט.

דער דאָזיגער „קריגס־פאָנד" — פערזיכערט דער קאָרעספּאָנדענט — וואַקסט פון טאָג צו טאָג. חוץ דעם געלד, וואָס ווערט מיט טעראָר אויסגעפּרעסט אין א"י גופא, בעקומט אויך דער אַראַבישער ראַט גרעסערע געלד־בייסטייערונגען פון איראַקא און איי׳יגע אַראַבישע לענדער. אין א"י גופא ווערען די אַראַבישע געשעפטס־לייט מיט פאַרשידענע טעראָר־מיטלען געצוואונגען צו צאָהלען זייער טייל פאַר'ן „קריגס־פאָנד". בעזונדערס שטאַרק איז דער דרוק אויף די אַראַבישע פּלאַנטאַטאָרען, וועלכע מוזען צאָהלען אַ ספּעציעלען שטייער פאַר דער טעראָר־אַקציע, אויב נישט האָבען זיי נישט קיין מעגליכקייט צו עקספּאָרטירען זייערע אַראַנזשען־טראַנספּאָרטען קיין אויסלאַנד.

דער אַראַבישער טעראָר — פערזיכערט דער קאָרעספּאָנדענט פון „דיילי העראַלד" — וועט בעקומען אַ נייעם שוואונג אַזוי באַלד ווי די קעניגליכע קאָמיסיע וועט פערענדיגען איהר אויספאָרשונגס־אַרבייטען און פערלאָזען א"י. עס איז אויך מעגליך, אַז די אַראַבער וועלען איבערוואַרטען די צייט פון די מוזולמענישע חגאות.

די אַראַבישע טעראָריסטען האָבען די לעצטע צייט אַריינגעפיהרט גרויסע מעגעס געוועהר קיין ארץ־ישראל.

גלייכצייטיג — בעשטעטיגט דער קאָרעספּאָנדענט פון „דיילי העראַלד" אַ פריהערדיגע יט"א־מעלדונג — ווערען אין עבר־הירדן מאָבילזירט גרויסע גרופען אַראַבער פון איראַק און עבר־הירדן, וועלכע אָרגאַניזירען זיך דאָרט אין טעראָר־גרופען און בעקומען אַנ׳ענטשפּרעכענדע צוגרייטונג צו דער קומענדיגער טעראָר־אַקציע אין א"י. אויף אַ סיגנאַל פון דער אַראַבישער טעראָר־צענטראַלע אין א"י וועלען די דאָזיגע גרופען איבערשרייטען די גרעניץ און קומען צוהילף די א"י־טעראָריסטען.

יו׳ יט"א האָט שוין מיטגעטיילט, האָט דעפּ. קאָל. וועדזשוואוד אויך איבער פון די לעצטע צייט צונגען פון אונטערן־הויז איבטערפּעלירט דעם א"י סערך־מיניסטער אידען, צי וועט ער נישט אָנפרעגען דעם בריטישען פאָרשטעהער אין איראַק וועגען דעם, וואָס לערך 500 אַראַבער פון איראַק זענען געקומען קיין עבר־הירדן, וואו זיי גרייטען זיך, אונטער דער אָנפיהרונג פון פאַוזי־ביי על קאַוקאַדזשי, אויפצונעמען אָפּעראַציעס געגען ענגלישען מיליטער אין א"י. מיב. אידען האָט געענטפערט, אַז די רעגירונג וועט אויספאָרשען די דאָזיגע אינפאָרמאַציעס.)

אַראַבער ווערן אונאויפהערליך געהעצט
פרישע אַראַבישע טעראָר=מעשים

י ר ו ש ל י ם, 19 (יט"א טעלעגראַפיש)
פון פערשידענע פונקטען פון לאַנד ווערט היינט יודער מיטגעטיילט וועגען אַ פערשאַרפטער לאגע אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן בעגייטען אַראַבישען טעראַר.

אין יפו איז היינט די שטימונג צווישען די אַראַבער א זעהר אויפגערייצטע. אַראַבישע אַגיטאַטאָרען פיהרען אונגעשטערט אַ העצערישע פּראָפּאַגאַנדע צווישען דע־ מוזולמענישער בעפעלקערונג. אין די גאַסען זאַמלען זיך גרופען אַראַבער.

אויך פון די דערפער אַרום יפו ווערט מיטגעטיילט וועגען אַ שטאַרקער רירעוודיגקייט פון די טעראָר־אַגיטאַטאָרען.

פון איינציגע ערטער איז היינט מיטגעטיילט געוואָרען וועגען פרישע אַראַבישע טעראָר־אַקטען געגען יודען.

דער משק־האוצר נעבען כפר־סבא, וואָס איז בעשאָסען געוואָרען אין דער נאַכט פון מיטוואָך אויף דאָנערשטאָג, איז היינט (פרייטאָג) ווידער בעשאָסען געוואָרען דורך אַראַבישע טעראָריסטען. מאָמענט־ווייז איז די שיסעריי געווען אַ זעהר געדיכטע דער קבוצה איז געקומען צוהילף פּאָליציי, און די איבערפאַלער זענען אָפּגעשטויסען געוואָרען. קיין קרבנות אויף דער יוד׳ישער זייט אַדער אויף דער זייט פון דער פּאָליציי זענען נישט געווען.

וועגעי אַנ׳אַנדער טעראָר־אַקט ווערט מיטגעטיילט פון נעבען כפר־סבא, צווייי יודען, וואָס האָבען געוואַרט ביים וועג אויף אַנ׳אויטאָבוס, וואָס האָט באַלד געזאָלט אָנקומען, זענען אונגעריכטערהייד בעשאָסען געוואָרען דורך אַראַבער. וואָס זענען געזעסען אין אַ פערבייפאָהרענדען אויטאָ. די יודען זענען אַרויס אונבעשעדיגט.

י ר ו ש ל י ם, 19 (יט"א טעלעגראַפיש)
צוליב די העכסט־אויפגערייצטע שטימונגען אין יפו, איז היינט אַהין אַרויסגעשיקט געוואָרען אַ ספּעציעלע פּאָליציי־אָפּטיילונג, וואָס היט די אָרדנונג אין שטאָט און דאַרף זיין גרייט אויף דער מעגליכקייט פון אַנ׳עווענטועלען אויסברוך. בעזונדערס שטאַרק ווערען בעוואַכט די גרעניץ־ערטער צווישען יפו און תל־אביב. פּאָליציי־פּאַטראָלען אין פולער בעוואָפנונג בעוואַכען די גאַסען פון יפו און די יפו׳ער פאָרשטאָט.

ארץ=ישראל און עבר=הירדן
ערקלערונג פון סער הערבערט סעמיועל

ל אָ נ ד אָ ן, (יט"א טעלעגראַפיש)
נעכטען אין אָווענד איז אין „אַנגלאָ-פּאַלעסטיין קלוב" אין לאָנדאָן פאָרגעקומען אונטערן פאָרזיץ פון סער הערבערט סעמיועל א פערזאַמלונג, אויף וועלכער פרוי בלאַנש דאַגדייל (ברודערן־טאָכטער פון לאָרד באַלפור) האָט רעפערירט וועגען לעבען און ווירקען פון לאָרד באַלפור.

אין זיין איינלייטונגס־רעדע האָט סער הערבערט סעמיועל אומדירעקט געענטפערט אויף די אויספירונגען פון פּרעזידענט ד"ר. ווייצמאַן בנוגע עבר הירדן.

דער עבר הירדן — האָט ערקלערט סעמיועל — פאַלט נישט ארונטער אונטער דער ווירקונג פון דער באַלפור־דעקלאַראַציע, ווייל אין די אָבמאַכען מיט דעם סעניג הוסעיני איז געווען פאָרגעזעהן, דאָס עבר־הירדן וועט פערבלייבען ווערען צו די אַראַבישע לענדער גלייך ווי העדזשאַס און איראַק. דאַגעגען זענען נישט ריכטיג די בעהויפּטונגען פון די אַראַבער, אַז די זעלבע פערפליכטונגען האָבען זיך בעצויגען אויך אויף א"י.

די בריטישע רעגירונג — האָט ה׳ סעמיועל צוגעגעבען — האָט קיינמאָל נישט א״ בעשטימט דערויף, אַז א"י זאָל פערוואַנדעלט ווערען צו די אַראַבישע לענדער. דאַגעגען בלייבט די עבר־הירדן ביי־ספק אויסער דער ווירקונג פון די באַלפור־דעקלאַראַציע.

דרינגענדע בעראַטונג מיט אַנטייל פון הויך-קאָמיסאַר
וועגען דער עפענטליכער זיכערהייט אין א"י

אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם איצטיגען מצב פון דער עפענטליכער זיכערקייט נאָך די לעצטע איבערפאַלען אויף די שאָסען פון דזשענין, שכם און טול כרם, איז אין דעם צענטראַל־בנין פון דער רעגירונג אָבגעהאַלטען געוואָרען אַ בעראַטונג, אין וועלכע עס האָבען זיך בעטייליגט דער הויך־קאָמיסאַר, דער גענעראַל־סעקרעטאַר פון דער א״י רעגירונג ווי אויך אַ גאַנצע רייה העכערע ציוויל־ און פּאָליציי־בעאַמטע.

דוד פראַנקפורטער איבערגעפיהרט אין דער תפיסה פאַר פערמשפּטע

ז ש ע נ ע װ ע 19 (יט"א טעל.)
נאָכ׳דעם ווי דער אורטייל פון קאַנטאָנאַל געריכט אין כור אין קראַפט, האָט דוד פראַנקפורטער געמוזט אַני הין די תפיסה־מלבושים אין הסכם מיט דעם רעגולאַמין האָט מען איהם אָפּגעראַזירט די האָר אויף דעם קאָפּ.

דוד פראַנקפורטער איז שוין איבערגעפיהרט געוואָרען אין זיין קאַמער אין דער תפיסה פאַר פערמשפּטע אין כור.

* * *

פ ר א ג, (יט"א טעלעגראַפיש)
דער היינט ערשינענער נומער פון דער צ"ט־שריפט „מרינה וב׳ית", אָרגאַן פון דער טשעכאָסלאָוואַקישער פינשטאַטס=פאַרטיי אין דער טשעכאָסלאָוואַקיי איז קאָנפיסקירט געוואָרען צוליבן לייט־אַרטיקל, אין וועלכען עס איז בעהאַנדעלט געוואָרען דער פּראָצעס געגען דוד פראַנקפורטער אין כור.

Tysiącom dzieci
w Polsce grozi głód
Pomyślcie o tem
i złóżcie ofiarę
na Pomoc Zimową
dla bezrobotnych.

פוילען האָט זיך געווענדעט צו דער בעלגישער רעגירונג
זי זאָל איהר אָפּטרעטען א טייל פון קאָנגאָ
סענסאַציאָנעלע מעלדונג פון אַנ׳ענגלישער צייטונג

ל אָ נ ד אָ ן, 19 (ספּ. טעל.)
„איוונינג ניוס" מעלדעט פון בריסעל, אַז די פּוילישע רעגירונג האָט זיך געווענדעט צו דער בעלגישער רעגירונג, אַז זי זאָל איהר אָפּטרעטען צו דער דיספּאָזיציע אַ געוויסען טייל פון קאָנגאָ און נעמליך קאַטאַנגאַ. דער דאָזיגער טייל זאָל בעשטימט ווערען אויף קאָלאָניזאַציע.

די פּוילישע רעגירונג וועט אָנערקענען די סובערענע רעכט פון בעלגיען. דאַגעגען איז זי גרייט צו ערטיילען סאַר בעלגיען פּרעפערענץ צאָל אויף כחורות, וואָס ווערען אַריינגעפיהרט פון קאָנגאָ, אַלוא ביינוועל, קאַקאַאָ און קויטשוק. קאַטאַנגאַ, אַ פּראָווינץ אין קאָנגאָ איז פון איינציגע זייטען אַרומגענומען פון דעם ענגלישען ראָדעזיע און געפינט זיך צווישען די טייכען קאָנגאָ און זאַמבעזי. דאָס געביט ענטהאַלט רייכע הופּער־גרובען (5,7%) פון דער וועלט־פּראָדוקציע) און אויך קויהלען. צום טייל איז דאָס לאַנד בעדעקט מיט וועלדער, צום טייל אין די טאָלען מיר סטעפּעס. עס וואוינען דאָרט קליינע נעגער־שבטים באַנטו, וואָס פערנעהמען זיך מיט בעאַרבייטען סאָרגום, מאַניאַקאָ, ערדניס און קופּער־עקספּלאָאַטאַציע. קאַטאַנגאַ האָט אַ באַהן־פערבינדונג מיט קאַפּשטאָט — קאַירא און דורך די באַהן לוביטאָ מיט'ן אַטלאַנטישען אָקעאַן. די הויפּט־שטעט פון דער פּראָווינץ איז עליזא וויל.

אין דער וואַרשאַווער קהלה וועט נאָמינירט ווערען א קאָמיסאַרישע פערוואַלטונג

וו אַ ר ש אַ, 19 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט)
פון גוט אינפאָרמירטע קרייזען דערוויסט מען זיך, אַז דאָס בילדונגס־מיניסטעריום האָט שוין אָנגענומען אַ בעשלוס וועגען גורל פון דער וואַרשעווער קהלה. עס איז שוין אַ זיכערע זאַך, אַז עס וועט נאָמינירט ווערען אַ קאָמיסאַרישע פערוואַלטונג.

דער דאָזיגער בעשלוס זאָל שוין פערעפענטליכט ווערען פאַר די חגאות, מאָרגען, מאָנטאָג. עס וועט זיין אַ קאָמיסאַרישער פּרעזעס מיט אַ נאָמינירטען בייראַט.

ווי מען שמועסט זאָלען אפילו שוין זיין בעקאַנט די נעמען פון די נאָמינירטע מיטגלידער פון בייראַט, און נעמליך פון די ווירטשאַפטליכע אָרגאַניזאַציע געוו. סענאַטאָר שרעשעווסקי און פּרעזעס געפּנער; פון די קליינהענדלער — אַדוו. זונדעלעוויטש פון די געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס - מאָריצי מייזעל, פון די אונפּאַרטייאישע — מאָרגענשטערן און סטאַניסלאַוו ראָזענבערג, פון בונד — אָזשעך, צוויי ערטער פאַר די ציוניסטען און איינער פון די האַנדווערקער.

אַלס פּרעזעס זאָל נאָמינירט ווערען איינער פון די אגודה, וואהרשיינליך וועט עס זיין סענ. טראַקענהיים. עס אָבער זעהר וואהרשיינליך, אַז סיי די ציוניסטען, סיי דער „בונד" וועלען נ"ט אננעמען די נאָמינאַציעס.

נאָר 3 קאָנצערטען
זאַל פילהאַרמאָניע — נאַרוטאָוויטשאַ 20 — טעל. 213-84 —
פרייטאָג, דעם 25 דעצעמבער, 9 אָוונט און
שבת, דעם 26 דעצעמבער, 4 נאָכמיטאָג און 9 אָוונט
פון מייסטער פון פאָלקס-לידער
יאָסעלע
קאָלאָדני
נאָכ'ן וועלט=טורנעע, וואו ער האָט געהאַט אַזאַ ריזיגען ערפאָלג.
— פּראָגראַם: —
1) צו שפּעט (י. קאָלאָדני)
2) דער חלף און די זעג (א. שטיינבערג)
3) שמעון "צאַצקע" (י. קאָלאָדני)
4) בטחון (י. קאָלאָדני)
5) משה'לע (י. קאָלאָדני)
6) דאָס נערוועזע ווייב (י. קאָלאָדני)
7) דער בעל=יועץ (א. שטיינבערג)
8) שבת אין די וועלדער (נחום שטערנהיים)
9) דאָס איינקל (נחום שטערנהיים)
10) געוואָרען אַ כלה (י. קאָלאָדני)
11) סאָלדאַטאָלאָק (י. קאָלאָדני)
12) דער שניידער (י. קאָלאָדני)
13) טעאַטער (י. קאָלאָדני)
14) אָהן אַ בילעט (י. קאָלאָדני)
15) דער פריזיער (י. קאָלאָדני)
און אַנדערע.

דער גערער רבי אָפּגעלייגט זיין נסיעה קיין ארץ=ישראל

וו אַ ר ש אַ, 19 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט)
נאָך דער חתונה, וואָס איז פאָרגעקומען די פערגאַנגענע וואָך צווישען אייניקעל פון גערער רבי און אייניקעל פון פיליצער רבי, איז פאָרגעקומען אַ בעראַטונג אויף וועלכער די לאָדזער גערער חסידים האָבען געפּרובט צו ווירקען אויפ'ן גערער רבי אַז ער זאָל אָפּלעגען זיין נסיעה קיין ארץ־ישראל.

ווי מען דערוויסט זיך האָט דער גערער רבי אונטערן דרוק פון די חסידים בעשלאָסען צו בלייבען אין פוילען און דערווייל נישט פאָהרען קיין ארץ־ישראל. זונטאָג פאָהרט דער רבי אָפּ אין לודמירער וואַלד און דאַן וועט ער צוריק קיין גער, וואו ער וועט שוין בלייבען אַ לענגערע צייט.

„ווער איז דיין מוטער?"

פוילישע שריפטשטעלעריז ווארפט א שווערע בעשולדיגונג אויף די פוילישע מוטערס

אין נעכטיגען „קוריער פאראנני" האט די פוילי־שע שריפטשטעלערין יאנינא סטשעלעצקא פערעפנט־ליכט אן ארטיקעל אונטער דעם קאפ „ווער איז דיין מוטער?" אין דעם ארטיקעל רעדט די שריפטשטע־לערין ארום די פראגע פון ערציהונג פון פוילישען יונגען דור און זאגט צווישען אנדערן:

„אזא פראגע („ווער איז דיין מוטער?") דרענגט זיך מיט א אומאפווענדבארען כח אויפן אחרעם פון די הערען סטודענטען ביים בעטראכטען זייערע מעשים אין יענעם טרויעריגען נאוועמבער. צי בעת דער „בלאקאדע" פון די אוניווערזיטעטען, צי בעת די צאהלרייכע געשעהענישען אויף די הויכשולען, אדער גאר אויף די פלעצער און גאסען פון דער שטאט.

ווייל ווער זענען עס אייגענטליך יענע קומענדיגע אדוואקאטען, דאקטוירים, אינזשיניערען, פראפעסא־רען א. א. וו.? ווער זענען עס יענע, וואס וועלען געהמען אויף זייערע פלייצעס די ארבייט פון אונ־טערהאלטען און שלעפען יענע ירושה, וואס רופט זיך פוילישע מלוכה?

ווער וועלען דאס זיין יענע 40־יעהריגע, וועל־כע האבען אלס 20־יעהריגע יונגעלייט ארויסגעווי־זען דאס פערשווינדען פון די עלעמענטארסטע מענש־ליכע געפיהלען?

א זעהר קלוגער מלוכה־מאן האט געזאגט: „ווער עס איז אלט 20 יאהר און ער איז נישט קיין סא־ציאליסט, דער וועט צו 40 יאהר זיין א חזיר, און אט אונזערע 20־יאהריגע יונגעלייט פאלען אן עט־ליכע אויף איינעם און עטליכע צעהנדליג אויף שוצ־לאזע יודישע קאלעגען, אונזערע 20־יעהריגע פיה־רען זיך אויף ווי א פינסטערע ווילדע הארדע, זיי דעמאלירען קאסטבארע אייגריכטונגען פון זייערע טהרווידיגע הויכשולען, וואס זענען געקויפט און איינוועסטירט געווארען, עס איז דאך בעוואוסט מיט וואס פארא שווערינקייטען.

אונזערע 20־יעהריגע יונגעלייט אפעלירען דורך זייערע מאמעס, ווי דאס איז געווען אין פויזען צו דער בארמהערציגקייט פון דער... געזעלשאפט. פער־שטעהט זיך. אין א צייט פון א קאטאסטראפאלער אָרימקייט, אין א צייט פון אנשטרענגען אלע כחות אויף דער ווינטער־הילף, שיקען די אָרטיגע רעסטא־ראטארען פאר די געזונטע ביקלעך, טווזענדער פּנ־סטע מיטאגען, הונדערטער האזען, ריזיגע טאצען מארטען און טשאסטקעס — ווענן בראנפען און וויינען וועלען מיר נארנישט דערמאהנען. אין זאג־לעמבייער געגענד, אויף די קרעסען, און אויך דא ביי אונז, נישט ווייט, ווערען קינדער געשוואלען פון הונגער, די נויט איז אונבעשרייבליך. אבער דארט דעמאלירט מען נישט, דארט שלאגט מען נישט, דארט בעטעלט מען נישט קיין פרעסען, דאס טוט „די בלום פון דער אינטעליגענץ".

ווען איך שרייב דאס, האב איך פאר די אויגען אזא בילד: פארן טויער פון אוניווערזיטעט ליגט א מיט בלוט פערגאסענער יודישער סטודענט. עס בויגט זיך איבער איהם אראפ און ווישט איהם אפ דאס פנים מיט וואסער א אנדערער סטודענט, א קריסט — אין א געוויסען מאמענט דערהערט זיך פון א סך ברוסטען א אויסרוף פול מיט אויפרעגונג און שפאט: „א סאמאריטאנער, א זשידאווסקע וואַ־מעק".

א אנדער בילד: אויף די טרעפלעך פון טראמ־וואי ביי דער סטאציע שטעהט א אלטער גרויער מענש אויך א יוד — פלוצלינג לויפען צו צו איהם צוויי קארפאראנטען און ציהען איהם פאר די פיס אראפ פון די טרעפלעך, דער מענש פאלט אויפן ברוק, שיער נישט ארונטער אונטער די רעדער פון טראמ־וואי.

נאך א בילד — גיכער א געשפרעך פון צוויי סטודענטען אויף דער גאס. די אויגען צופלאמט, כמעט א אויסדרוק פון גליק אויף די פנים'ער און אזעלכע ווערטער: ווייסט מיר האבען אליין צוהאקט, איך אליין האב אראפגעווארפען פון די ווענד, צו־שמעטערט, צוטרעטען יעדעס בילדעל, יעדע צייכ־נונג, יעדע טאבליצע".

איך שטעה און גלויב נישט מיינע אויערן. דאס איז דאך יונג, זעהט נישט אויס, אז עס זאל האבען דערצויגען געווארען אויף דער גאס. די אלע „העל־דען" שטאמען דאך הויפטזעכליך פון די אזוי גער רופענע גוטער ספערע, עס האט דאך עמיצער אין זיי איינגעחזר'ט געוויסע פרינציפען, געוויסע עלע־מענטארע פרינציפען, נא, זאל זיין אפילו פון שא־נעווען דאס עפענטליכע אייגענטום.

און אין דער קאנסעקווענץ דרענגט זיך די פרא־גע: „ווער איז דיין מאמע?" צי איז ווירקליך איהר השפעה, די אטמאספערע פון דער שטוב געווען אזוי נישטיג, אזוי נישט בעדייטענד, אז ביים ערשטען פרוב האבען זיך צופלאזען ווי שטויב אלע קאטע־נארישע אימפעראטיווען אויף די גאנצע לעהרע?

צי איז ווירקליך, נאך דעם איינפלוס פון דער סביבה, און דעם דרוק מצד די „גייסטיגע פיהרער" צו פערדאנקען דער וואנדאליזם און בעסטיאליטעט פון א געוויסען טייל פון די „בליטע" פון דער יוגענד"?

האט מען אלזא אזוי געבילדעט זייער כאראק־טער, זייער מאראל, אז יעדער דעמאגאג, יעדער אגי־טאטאר, יעדער קאלעג [illegible] קענען צושטערען די ערציהונגס־ארבייט פון דער שטוב, וואס געדויערט לאנגע יאהרען?

עס ענטשטעהט גיכער די טראגישע השערה, אז די דאזיגע שטוב, אלזא קודם־כל ווי מוטער האט צוגעגרייט דעם גינסטיגען באדען פאר דעם געפעהר־ליכען און אזוי נידערטרעכטיגען איינפלוס.

אויף צו בעשטעטיגען די דאזיגע השערה קען ריבען דער פאקט, וואס איז מיט עטליכע וואכען צוריק פארגעקומען אין א געוויסען גימנאזיום.

א פראפעסאר פון דער פוילישער שפראך האט אדורכגעפיהרט בעת די לעקציעס צווישען די שילער אן אנקעטע אויף דער טעמע: „איך בין פאר אדער געגען די סטודענטען, וואס בלאקירען די אוניווער־זיטעט און פארוואס?" אויף אן ערך 40 יונגעלעך האבען זיך נאר דריי ארויסגעזאגט געגען דער בלא־קאדע. ווי פיל בעדייטענד איז דער דאזיגער פאקט! דאס זענען דאך 12־יעהריגע יונגעלעך, אלזא נאך קינדער, וועלכע טראגען ארויס, ווי עס זעהט אויס פון דער שטוב דאס געפיהל פון שנאה, כאמסטווא און פולשטענדיגער מאנגעל פון קולטור. און ווי טרויעריג זעהט אויס אויך די ראל פון דער שולע, וועלכע האט דאך אין איהר פראגראם בירגערליכע ערציהונג אויף וועלכער עס ווערט געלעגט אזא גרויסע אויפמערקזאמקייט."

שרייבענדיג ווייטער וועגען דעם איינפלוס פון דער היים אויף די קינדער, זאגט די סטשעלעצקא:

„איך מיין, אז אונזערע בעקאנטע און געשעצטע מאמעס — פאלקעס האבען דעם עקזאמען נישט איבערגעהאלטען, ערציהענדיג זייערע זיהן, שאַ־פענדיג אן אטמאספער, — אין וועלכער עס קענען זיך ענטוויקלען אזעלכע געפיהלען, וואס האבען גע־פונען אן אויסדרוק אין די נאוועמבער־טעג און אין אזא פארם.

שוין צו אפט הערט מען און מען רעדט וועגען דער „מיסיע" פון דער פרוי, וועגען דער „ראל" פון דער פרוי אין דער נויטווענדיגער פערבעסערונג פון דער וועלט. דורך וועלכער עס געהט דאך דאס פארבעהאלטענע שטרעבען צו פערמענשליכען דעם מענש, ארויסצובעקומען איהם פון דער אויבערהער־שאפט פון דער דראהענדער און אלץ צושטערענדער כאמסטווא.

נאך א גאנצע רייהע פארוואורפען, וואס די שריי־בערין מאכט די פוילישע מוטערס, רעגדיגט זי אויף פאלגענדען אופן:

„צי וואלט מען נישט געדארפט א טראכט טון אז די דאזיגע יוגענד, ווען זי וועט רייפער ווערען, ווען זי וועט פערטיפען איהר וועלט־אנשויאונג, וועט זי אפווענדען איהר פנים דווקא פון איהרע מו־טערס און וועט די ערשטע זיי שארף פערורטיילען? איך האב מורא, אז דאן וועט צוזאמענפאלן נאך אן אויטאריטעט, און ער וועט צוזאמענפאלען אונ־טער דער לאסט פון דער אייגענער שולד, דער שווע־רער שולד, וואס עלטערן קענען בעגעהן לגבי זייערע אייגענע קינדער."

די אויסערגעוועהנליכע פולמאכטען פון ענגלישען קעניג

מיט וועלכע ער בענוצט זיך אבער קיינמאל נישט

דער לאנדאנער קארעספאנדענט פון „נויעס וויבער זשורנאל" ברענגט אינטערעסאנטע פרטים וועגען די פולמאכטען פון ענגלישען קעניג, וואס זענען נישט בעקאנט אפילו אלע ענגלישע בירגער. עס ווייזט זיך ארויס, אז די ענגלישע קאנסטיטוציע גיט באך אלץ דעם מאנאך אזעלכע גרויסע פולמאכ־טען, אז זיי קלינגען ממש אונוואהרשיינליך. אזוי למשל האט דער ענגלישער קעניג דאס רעכט אהיים־צושיקען די גאנצע ארמעע. ער קען בעפרייען פון דינסט יעדען ים־אפיציר און מאטראס. ער קען פערקויפען דעם גאנצען ענגלישען פלאט. אין פאל פון א מלחמה וואלט ער געהאט דאס רעכט צו שלי־סען שלום מיט'ן שונא, אוועקשענקענדיג דאס קאני־וואלער הערצאגטום, וואס איז לויט דער קאנסטיטוציע זיין פריוואט־אייגענטום. ער וואלט געקענט אנהויבען א מלחמה, בכדי צוצונעהמען ביי פראנקרייך בריטאן, ער האט דאס רעכט צו אמנעסטירען יעדען פער־ברעכער, און בעפרייען איהם, נישט קוקענדיג, וואס פאר א פערברעכען ער זאל נישט האבען בעגאנגען.

דאס אלץ און נאך א סך אנדערע זאכען קען דער קעניג טון נישט אנפרעגענדיג זיך ביים פאר־לאמענט. פערשטעהט זיך, אז עס איז שווער זיך פארצושטעלען, אז דער ענגלישער קעניג זאל זיך ווען בענוצען מיט איינע פון די פולמאכטען (א חוץ אמנעסטיע). דאס איז פונקט אזוי אונוואהר־שיינליך, ווי למשל דער לאנדאנער לארד מער זאל פערווערען דעם קעניג צו בעטרעטען די גרעני־צען פון דער לאנדאנער סיטי, אויף וואס ער האט אויך, לויט דער קאנסטיטוציע, רעכט.

אין דער פראקטיק איז א זעלבסטפערשטענד־ליכקייט, אז דער קעניג שרייבט אונטער אלע פאפי־רען, וואס עס שטעלען איהם צו זיינע מיניסטארען. מען פערזיכערט אפילו, אז דער ענגלישער קעניג וואלט געמוזט אונטערשרייבען זיין אייגענעם טויט־אורטייל, אויב עס וואלט אזעלכער ארויסגעטראגען געוואָרען דורך ביידע פאר־אמענט־קאמערן. עס איז אפילו אביסעל איבערטריבען, ווייל די קאנסטיטוציע גיט דעם ענגלישען קעניג דאס רעכט ארויסצולייגען זיין וועטום אויף יעדען געזעץ, וואס דער פארלא־מענט נעהמט אן. אבער זייט די צייטען פון דער קעניגין אננא (די לעצטע פון דער סטואַרט־די־נאסטיע), האבען זיך די ענגלישע מאנארכען נישט בענוצט מיט דעם דאזיגען רעכט.

דער מנהג צוצושטעלען דעם קעניג יעדען טויט־אורטייל צו בעשטעטיגען, איז אין ענגלאנד אפגע־שאפט געווארען, בעת די קעניגין וויקטאריא איז ארויף אויפ'ן טראן. דאן איז אנגענומען געווארען דאס געזעץ, וואס גיט דאס רעכט פון בעגנעדי־גונגען דעם אינערן־מיניסטער, וועלכער האנדעלט אבער אין נאמען פון קעניג.

דער אלטער אויסדרוק, אז דער „קעניג קען נישט טון קיין אונגערעכטיגקייט", איז אין ענגלאנד אנ'אונבעשטרייטבאר געזעץ. ווען, למשל, דער קע־ניג וואלט געפעלשט א טשעק, וואלט מען איהם דערפאר נישט געקענט צוציהען צו פעראנטווארטליכ־קייט. ווען ער וואלט בעליידיגט איינעם פון זיינע אונטערטאנען, וואלט קיין שום געריכט איהם נישט געקענט געבען קיין סאטיספאקציע.

דער בעקאנטער ענגלישער קענער פון ענגלי־שען מלוכה־רעכט, פראפ. דיסעי, פערזיכערט, אז ווען דער קעניג וואלט אייגענהענדיג דערשאסען זיין פרעמיער, וואלט קיין שום געריכט אין לאנד איהם נישט געקענט משפטען.

טראץ דעם, וואס דער קעניג קען נישט ווערען צוגעצויגען צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט, קען ער אבער פיהרען פראצעסען געגען אלע זיינע אונטערטאנען.

די אויטאס פון קעניג דארפען נישט האבען קיין נומערן און די שאפערן דארפען זיך נישט רע־כענען מיט די אלגעמיינע פערקעהרס־פארשריפטען. דער שאפער פון קעניג וואלט למשל געקענט פאהרען אין דער סיטי מיט דער שנעלקייט פון א געיעג־אויטא. די דעפעשען פון קעניג ווערען ארויסגעשיקט די ערשטע און אהן אפצאהל. דעם קעניגס בריף דאר־פען נישט האבען קיין פאסטמארקען. דער קעניג קען קויפען א הויז אהער ערד, ער קען אבער נישט דינגען.

די דינאסטיע־הכנסות פון קעניג זענען פריי פון שטייערן. אבער דאס פריוואטע פערמעגען פון קעניג ווערט בעשטייערט ווי דאס פערמעגען פון אלע אנדערע בירגער. דאך האט די קעניגין וויקטאריא און קעניג עדווארד דער 7־טער געצאהלט הכנסה־שטייער. אין דער צייט פון דער קעניגין וויקטאריא איז איינ־געפיהרט געווארען די הכנסה, וואס האט ארויסגערו־פען אזא אויפרעגונג, אז די קעניגין האט בעשלאסען צו געבען איהרע אונטערטאנען א גוטען ביישפיל. נאר ווען קעניג דזשארדזש דער 5־טער איז ארויף אויפ'ן טראן, האט מען אויפגעהערט צו בעשטייערן די הכנסה פון קעניג.

דער קעניג איז אויך פריי פון ירושה־שטייער. דער שטייער־אמט קען בכלל זיך גארנישט דער־וויסען וועגען דעם קעניג'ס לעצטען ווילען, ווייל זיין צוואה ווערט געהאלטען שטרענג בסוד. אזוי למשל האט די ענגלישע געזעלשאפט זיך נישט דערוואוסט, ווי אזוי די קעניגין וויקטאריא האט איינגעטיילט איהר ריזיג פערמעגען. עס איז נאר געווען בעוואוסט, אז קעניג עדווארד דער 8 האט עס נישט בעקומען, נאר עס איז פערטיילט געווארען צווישען די אנדערע קינדער און אייניקלעך פון דער קעניגין.

די רעכט פון די ענגלישע מאנארכען זענען אזוי פערשידענארטיג און אפטמאל אונגרוואַרטעט אפילו פאר די טרעגער פון דער ענגלישער קרוין אליין, אז זיי ווייזען זיך טיילמאל ארויס אלס סיורפריז. בעת דער הערשאפט פון דער קעניגין וויקטאריא, האט דער בעקאנטער ענגלישער יוריסט, באגעהאט געעפענט [illegible] דיסקוסיע וועגען די דאזיגע אויסערגעוועהנליכע פולמאכטען פון קעניג. דערוויסענדיג זיך וועגען דעם, האט די קעניגין אויסגערופען: „ווי שעהמט ער זיך נישט צו דערצעהלען אזעלכע געשיכטען! ווער וועט איהם דען גלויבען?" די קעניגין האט זיך בעצויגען זעהר סקעפטיש צו די דאזיגע [illegible] אלע רעכט, נאר אלע ענגלישע בעדייטענדע מלוכה־מענער האבען איהר ערשט פערזיכערט, אז דער ענגלישער סובע־רען האט פאקטיש די אלע אויסגערעכענטע פול־מאכטען, וואס זענען נאך דורך דער קאנסטיטוציע נישט אפגעשאפט.

די וואנדערנדיגע אויסשטעלונג „וועלט־פיינד נומער 1"

ווי אזוי היטלער־דייטשלאנד פיהרט פראפאגאנדע געגען באלשעוויזם

די „בויע ציריכער צייטונג" שילדערט מיט וועלכע מיטלען דאס נאצי־דייטשלאנד טרייבט די אנטי־באלשעוויסטישע פראפאגאנדע אין לאנד, וואס האט די אויפגאבע אפצווענדען די אויפמערקזאמ־קייט פון פאלק פון די אנדערע אינערליכע צרות.

א קאלומנע פון 12 אויטאס פאהרט דורך גאנץ דייטשלאנד און בלייבט אין יעדער שטאט איניגע טעג. די אויטאס זעהען אויס ווי ספעציעל געמאכט איבערצופיהרען מעבעל, זיי זענען אבער אויפפעליג געמאכ. מיט רויטער פארב און אויף די זייטען איז אויפגעמאלט מיט גרויסע אותיות דאס ווארט „וועלט פיינד נומער1", בכדי עס זאל ביי קיינעם נישט בלייד בען קיין שום ספק, וואס דאס ווארט בעדייט, אדער בכדי דאס ווארט זיך נישט פאלש אויסצו־טייטשען, איז מיט קלענערע שריפט פון אונטען צוגעשריבען: „דער ר[illegible]".

אויף דעם גרעסטען פלאץ, אין צענטער פון שטאט, שטעלט זיך דער אויטא־צוג אפ. די אויטאס אויסגעשטעלט אין א קרייז און דורך א קאמפלי־צירטער איבעריכטונג ווערען די ווענד פון די אויטאס אזוי אויסגערוקט, אז צוזאמען בעקומט זיך אן אייני־ציגער אויסשטעלונגס־פלאץ. ווייל דער גאנצער אויטא־צוג איז נישט עפעס אנדערע'ש ווי א וואנדערנדיגע אויסשטעלונג פון דער אנטי־באלשעוויסטישער פרא־פאגאנדע. סטאטיסטישע טאבליצעס און בילדער זע־בען די מיטלען פון דער אויסשטעלונג געגען דעם וועלט־פיינד. ווי נאר מען קומט אריין אין דער אויסשטעלונג, שטויסט מען זיך אן אין א וואנד, וואס שטעלט מיט זיך פאר א ריזיג פערגרעסערטע פאטא־גראפיע פון א פויערן־הויף: אן אידיליש בילד. די פערד פאשען זיך, די עופות ווערען געפיטערט דורך דער דינסט, די חזרים ווארימען זיך און דער פויער זיצט און שפילט זיך מיט דעם הונד. אבער דא געהט די פאטאגראפיע איבער אין מאלעריי (עהנליך צו די אמאליגע פאנא־ראמאס), די גרויע גרינע פארבען פון דעם אונבענדליכען סטעפ ווערען שנעל אויפרייצענדיג פארביג. עס בעווייזט זיך א בעזאפענטע מחנה, וואס שטורמט דעם פויערן־הויף. דער פויער ווערט ענט־אייגנעט!

אין צווייטען צימער, ווי נאר מען קומט אריין ווארפט זיך אין די אויגען א צלם, מיט'ן קאפ אראפ וועלכען א פערשוין מיט א פנים פון א פערברעכער טיפ שפארט אן אין זיין קני און רייסט פון איהם אפ א דיקען שפאן: דער צייכען פון פערבאנד פון „קעמ־פענדען בעזבאזשניק". דערנעבען געפינט זיך אונ־טער א גלאז אנ'אפגע[illegible], אין וועלכען עס איז גע־דרוקט א בריף פון לעניבען צו גארקי'ן (1913) מיט די ווערטער: „דווקא דערפאר, ווייל יעדע רעליגיעזע אידעע פון א גאט, ווי יעדעס קאקעטירען מיט א גאט איז אנ'אויסערגעוועהנליכע געמיינהייט, וועלכער ווערט פון דער דעמאקראטישער בורזשואזיע בע־זונדערס גערן געדולדעט (אפטמאל אפילו אויפגע־נומען מיט צופרידענהייט), דווקא דערפאר איז זי די געפעהרליכסטע געמיינהייט, די נידערטרעכטיג־סטע אינפעקציע". דער נאציאנאל־סאציאליזם אפע־לירט אין דעם פאל צו די קריסטליכע געפיהלען פון דייטשען פאלק, בכדי דערמיט ביי איהם ארויסצו־רופען א ווידערשטאנד געגען דער ראציאנאליסטישער גאטלאזיגקייט.

אין קיין לאנד הערט מען נישט אזוי אפט דעם מארשל פון די שפאנישע אנארכיסטען „דערהרגעט די גלחים", ווי אין היינטיגען דייטשלאנד, וואו מען וויל בעווייזען די קירכען פון וואס פארא סכנה דער נאציאנאל־סאציאליזם האט זיי געראטעוועט.

ווייטער וויל די אויסשטעלונג בעווייזען, אז הגם דייטשלאנד איז פון אינעווייניגסטען שונא נישט בעדראהט, דראהט איהר אבער א סכנה פון דרויסען. צו די פיס פון בעזוכער ליגט א ריזיגע געאגרא־פישע קארטע פון אזיען. ביי דעם ריזיגען קאנטינענט הענגט זיך נאך דאס קליינע פיצינקע איירא[illegible]. קליי־נע טאנקס, הארמאטען, אעראפלאנען בעדעקען רוס־לאנד. יעדעס פון די פיגורען אויף דער קארטע ענטשפרעכט, ווי עס ווערט ערקלערט, אין דער ווירקליכקייט א פולק. דער אייראפעאישער טייל פון ראטען־פערבאנד איז פולשטענדיג בעדעקט מיט מי־ליטערישע פארמאציעס. ווי קליין און בעדראהט זעהט זיך אויס נעבען איהם דייטשלאנד, א קליי־נשיקער אייראפעאישער קאנטאן! די רויטע שיפען, ווימלען דורך דעם מיטעלענדישען ים צו די פראנצוי־זישע פארטען. זיי פיהרען דעם אונערשעפליכען רו־סישען מענשען־מאטעריאל... שוין דאס בילד ענט־האלט דעם מוסר־השכל, אז נאר א גוט בעוואפענט דייטשלאנד וועט קענען ערפילען די מסיע צו זיי א „פעסטונג געגען דעם באלשעוויזם".

ווייטער ווערט אויפגעקלערט, אז די אויסשטע־לונג האט גארנישט געגען דעם רוסישען פאלק, וואס ווערט פארגעשטעלט אלס ארעם, ליידענד און אונ־טערדריקט, וואס קרעכצט אונטער א פרעמדע רע־גירונגס־געוואלד. ווייל די דאזיגע מין דעספאטיע איז נישט פערווארצעלט אין דעם רוסישען נאר אין דעם יודישען כאראקטער, און די יודען פערשק א ע[illegible] דאס אזוי רוסלאנד.

פערשטעהט זיך, אז עס פעהלט אויך נישט די ראסען־תורה אויף דער וואנדערנדיגער אויסשטעלונג. פאטאגראפיעס פון פיהרענדע סאוועטישע פערטרע־טער דארפען דינען אלס א פיזיאגנאמישער יסוד אויף אויסצוטייטשען די פאליטיק.

די וואנדערנדיגע אויסשטעלונג „וועלט־פיינד נומער 1" איז א שטיק אונטערוועלט. און דאך דומט אין דער דאזיגער זאמלונג צום אויסדרוק די זארג, די זארג פאר דער „שטארקסטער מיליטערישער מאכט", מיט וועלכער דייטשלאנד און פראנקרייך שטעהען אין אזעלכע געגענזייטיגע בעציהונגען.

רבי נחמן בראַצלאַווער

פון היסטאַריקוס

— 10 —

איבער תאוות פון זנות און יאָגען זיך נאָך געלט און די מיטלען זיי צו בע־קעמפען

לויט רבי נחמן בראַצלאַווער'ס ערקלערונגען זענען דאָ צוויי הויפּט־תאוות אין מענשען, פון וועל־כע עס נעהמט זיך אַלדאָס בייז און שלעכטעס אויף דער וועלט, די דאָזיגע תאוות זענען: די תאווה צו זנות, און די תאווה צו געלד.

איבער דער תאווה צו זנות האָט ער ערקלערט:

,,די תאווה פון זנות איז דאָס אַלגעמיין שלעכטע אין מענשען. ס'איז די שלאַנג, וואָס האָט איבערגער־רעדט חוה'ן און זי פאַראומריינגט. ס'איז דער בייז־זער שטורם גייסט אין מענשען, וואָס וויל איבער־רעדען דעם רוח הקודש, בעפלעקען זיין אינערליכע צניעות''.

,,די תאווה פון זנות איז דאָס אַלגעמיינע שלעכ־טע, ווייל אַלע בייזקייטען פון אַלע פעלקער גיהען אריין אָט אין דער תאווה, און עס ווערט פון איהר אָנגעצונדען אַ שרעקליכער פייער, וואָס פאַרברענט דעם מענשען, אין וועלכען זי פלאַקערט אויף''.

רבי נחמן האָט שטאַרק געוואָרענט נעגען יצר־הרע. ער האָט אויך זעהר הייס געלערנט צו פיהרען א ריינעם געשלעכטס־לעבען. ער האָט געזאָגט:

,,דער, וועלכער פערפלעקט מיט עפּעס זיין גע־שלעכטס־לעבען, לויפט נאָך דער דלות, און עס ווערט פאַר איהם שווער דער עול פון פרנסה''.

און פערקעהרט:

,,דורך א ריינעם געשלעכטס־לעבען איז דער מענש זוכה צו הלכה און צו קבלה, אריינצודרינגען אין די סאַמע טיפסטע געהיימנישען און ער קען זיך אריינטראַכטען אין דער מ־פקיות פון דער תורה''.

אלס מיטעל אָפּצוקיהלען אין זיך די געשלעכטס־תאווה האָט רבי נחמן אָנגעגעבען צו רעדען היילינע רייד. ער האָט ערקלערט:

,,דער מענש דאַרף אָפּקיהלען זייטע נייגונגען דורך לשון הקודש, ווי עס שטעהט: ,,ווען עס ברענט אין מיר א פייער שטיל איך איהם איין דורך היילינע רייד''. דער אָבער, וועלכער שטילט נישט איין זיין פייער דורך היילינע רייד, האָט בייגאַכט אונרייניגע זע־הונגען, וואָס שטילען דעם שטורם־גייסט זיינעם''.

וועגען דער תאווה צו געלד האָט רבי נחמן ער־קלערט:

,,דער חשק צו האָבען וואָס מעהר געלד איז אזוי, ווי צו דינען צו עבודה זרות''.

,,דער חשק צו געלד זעצט אראָפּ דעם מענשען פון זיין אמת'ן הויכען מאַראַלישען שטאַנד''.

,,די יעניגע, וועלכע זענען פערזונקען אין דעם חשק צו מאַכען געלד, זענען שטענדיג אין חובות. ענטוועדער זיי ליהען געלד, כדי צו מאַכען מעהר געלד און טראָגען אויף זיך גרויסע חובות, אָדער זיי פאַלען אריין אין די חובות דורך דעם, וואָס זיי קע־נען נישט ערפילען זייערע פערפליכטונגען, וואָס זיי האָבען גענומען אויף זיך דורך דאָס יאָגען זיך נאָך געלד.. אָט די דאָזיגע שקלאַפען פון געלד ליידען פון אויפרעגונג, ביטערניש, עצבות און זאָרג דורך זייער חשק. און אפילו, אַז זיי האָבען שוין געלד, איז מיט וויפיל מעהר געלד זיי האָבען מיט אזוי פיל גרעסער איז זייער זאָרג, זייער געלד פערצעהרט די טעג פון זייער לעבען''.

א חוץ אָט די פערזעליכע צרות, וואָס קומען ארויס דורך דעם חשק צו מאַכען וואָס מעהר געלד, קומען אויך דערפון ארויס טרעסערע אַלגעמיינע צרות. רבי נחמן ערקלערט דאָס אויף אַזאַ אופן:

,,כל זמן ס'איז דאָ אויף דער וועלט יענע עבודה זרה, וואָס הייסט יאָגען זיך נאָך געלד, איז אויך דאָ צאָרן אויף דער וועלט. נאָר אין דער מאָס וואָס די דאָזיגע עבודה זרה ווערט בטל, ווערט אויך בטל דער צאָרן אויף דער וועלט, און עס ענטשטעהט דער חסד. אָט דערפאַר קומט אויס, אַז דורך דעם וואָס מען בעזוויטיגט די תאווה צו געלד, איז מען גובר דאָס פייזע און מען ווערט געראַטעט פון אַלע צרות''.

דאָס בעפרייען זיך פון דער תאווה פון געלד האָט רבי נחמן אויך געהאַלטען פאַר אַ גרויסער חכמה ער האָט ערקלערט:

,,דורך דעם, וואָס מען איז מבטל די תאווה פון געלד ווערט מעגליך וויסען אין דער וועלט, און דער וועלכער איז אין זיך אין גאַנצען גובר די תאווה צו געלד איז א חכם''.

רבי נחמן האָט נאָך ארויסגעזאָגט צווישען פיל אַנדערע אויך פאָלגענדע געדאַנקען וועגען דער וויר־קונג פון חשק צו געלד, און וועגען עניים וואָס זע־נען דערמיט פערבונדען:

,,דער חשק צו געלד פערבאָרגט דעם שכל''.

,,דער מענש און זיין געלד קענען נישט זיין אין איין פערזאָן. ענטוועדער ער פערלירט זיין געלד און ער בלייבט אַ מענש; אָדער ער פערלירט זיין ווירדע אלס מענש און עס בלייבט איהם דאָס געלד''.

,,דער, וועלכער האָט נישט ליב קיין געלד, לעבט לאַנג''.

דער, וואָס זוכט צו געפינען אוצרות, דערטעהנ־טערט דעם טאָג פון זיין טויט''.

,,די מעלאַנכאָליע, וואָס דער חשק צו געלד ברענגט מיט זיך, מאַכען די אברים שווער און שוואַכט אָפּ דעם פולס. מיט וויפיל שוואַכער עס ווערט דער פולס, מיט אַזוי פיל שווערער ווערען די אברים; און מיט וויפיל שווערער ס'ווערען די אברים מיט אַזוי פיל שוואַכער ווערט דער פולס; און אזוי געהט עס ביז צום טויט''.

און אָט דערפאַר טאַקע, ווייל רבי נחמן איז גער־

ווען אזוי שטאַרק נעגען דער תאווה זיך צו יאָטען נאָך געלד, האָט ער געלערנט, אַז מען זאָל האַנד־לען ערענטליך. און מען זאָל נישט זוכען ענגעמס צו פערנעהמען. ער האָט געזאָגט:

,,דער, וועלכער האַנדעלט ערענטליך אין געשעפט ליבע עניינים איז ווי איינער וואָס וואָלט געבראַכט שבחים צו גאָט''.

,,דער, וועלכער האַנדעלט ערליך ערפילט דעם געבאָט פון דער תורה: ואהבת לרעך כמוך''.

כאַראַקטעריסטיש איז אויך, אַז רבי נחמן האָט זיך ארויסגעזאָגט נעגען התונה האָבען צוליב נדן. ער האָט געזאָגט: ,,נאָר דער מאַן, וועלכער איז א נאַר האָט חתונה צוליב געלד. ער וועט טייער בע־צאָהלען פאַר דער זינד, ווייל ער וועט ליידען דורך זיין פרוי און קינדער''.

אָבער כאָטש רבי נחמן האָט אזוי הייס בע־קעמפט דעם חשק, די תאווה צו מאַכען געלד, האָט ער אָבער גאָרנישט געהאַט נעגען דעם, ווען א מענש ווערט רייך דורך סבות, אין וועלכע ער ווירקט נישט מיט דורך זיין יאָטען זיך. ער האָט געזאָגט, אַז עשי־רות קען קומען צום מענשען נישט יאָגענדיג זיך דערנאָך, אָבער נאָר דעמאָלט ווען ער האַלט זיך שטאַרק אין אמת און ערליכקייט.

אויך האָט ער געזאָגט:

,,דער מענש וואָס בעזיצט וויסען וועט האָבען וואוילשטאַנד''.

די תאווה צו יאָגען זיך נאָך געלד ערקלערט רבי נחמן, קאָן מען גובר זיין דורך צדקה. ער ערקלערט ,,צדקה קיהלט אָפּ דאָס האַרץ פון דעם חשק צו רייכטימער''.

,,דורך צדקה צוברעכט מען די תאווה צו געלד דורך צדקה קיהלט מען אָפּ די היץ פון הארצען אויף ווי ווייט דאָס האַרץ ברענט פון דער געלד־תאווה. דורך צדקה ווערט אָפּגעשוואַכט די תאווה צו רייכטום און מען איז זוכה צו האַנדלען ערליך און זיך צו פרעהען מיט דעם, וואָס מען האָט''.

אויך האָט ער געזאָגט:

,,דער, וועלכער האָט נישט קיין רחמנות אויף אַנדערע וועט נישט קענען אויפהאַלטען זיין עשירות''.

,,דער, וואָס בעמערקט אַז ער ווערט אַלץ אָרי־מער, זאָל פּרובירען געבען צדקה''.

,,אַ מענש וועט אויפהאַלטען זיין עשירות אויב ער וועט געבען מיט דער פולער האַנד פאַר אָרי ישראל''.

אָט אזוי גריגדליך האָט רבי נחמן פערשטאַנען די שעדליכקייט פון די ערגסטע תאוות אין מענשען: די תאווה פון זנות און די תאווה צו יאָגען זיך נאָך געלד. און ער האָט אָנגעגעבען העכסט מענשליכע און ריכטיגע וועגען ווי די דאָזיגע תאוות צו בע־קעמפען. דער מקור פון זיינע געדאַנקען איז טאָ בלויז רעליגיע, עכטע רייגע אמונה, אָבער זיינע געדאַנקען ווייזען אויך, אַז ער האָט בעזעסען אַ אי נערליכע פערשטענדניש וועגען סאָציאַלע און פּס כאָלאָגישע ענינים.

אָט דאָס קען מען אויך זעהן פון דעם פאָלגענדען זעהר כאַראַקטעריסטישען געדאַנק זיינעם:

,,דער, וועלכער בעשעפטיגט אַנדערע זאָל איינ איבען א פערנונפטיגע אויטאָריטעט; אָט דאָס וועט איהם מאַכען לייכטער צו פערזאָרגען זיינע מענשען מיט פרנסה''.

אַ מאַמעס טרעהרען...

אַ בריוועל פון אַ מוטער צו ב. קאָוונער

פריינד קאָוונער! —

פריהער גאָט און דערנאָך איהר; גיט מיר אַן־עצה, וואָס צו טון מיט מיין מאָטעלען; שוין אַ בחור קיין עין הרע, אין דרייצעהנטען יאָהר, און נאָר ער האָט אין זיבען נעכטיגע טעג מיט פויגעלעך.

ס'איז גאָרנישט אויסצוהאַלטען פון איהם; פאַר אַ פייגעלע וועט ער אייך אָוועקגעבען דעם טאַטען מיט דער מאַמען מיטן מלמד אינאיינעם. איך מיין דעם מלמד, וואָס קומט צו מיר אין הויז אריין לער־נען, מיט איהם, מיט מאָטעלע'ן, אַ בר־מצוה דרשה און תפילין־לעגען און זאָגען קדיש נאָך אונז, ווען מי' וועלען, איבער הונדערט און צוואַנציג יאָהר, געהן אַ גאַנג...

קיין זאַך קריכט איהם נישט אין קאָפּ, נאָר פייגעל! עס אַרט איהם נישט וואָסערע פייגעל: רויטע, בלויע, געלע, גריבע אָדער גרויע. קוים איז דאָס אַ פויגעל און ס'האָט פליגעל און ס'קען פליהען און פיפּסען, איז דאָס פאַר איהם אַ סחורה.

קומט די צייט פון פריהלינג און עס בעוויזען זיך די זומערפייגעלעך, די שמעטערלינגען, וואָס זע־הען אויס ווי פלאַטערינגע בלומען — יאָגט ער זיך נאָך די דאָזיגע פייגעלעך מיט'ן היטעל אין האַנד... ער וואַרט ביז אַזאַ שמעטערלינג שטעלט זיך אַוועק אָדער אויף אַ צווייגעלע אָפּכאַפּען דעם אָטעם — וואַקסט ער אויס אויף די שפּיץ פינגער, שטיל, מיט פערקלעמטע ליפּען, און ער טוט אַ וואָרף דאָס היטעל אויפ'ן פייגעלע... און אַלע מאָל איז ער זי־כער, אַז ער האָט עס געכאַפּט, און אַלע מאָל בלייבט ער אַנ'אָפּגענאַרטער...

אָבער איהם אַרט עס ווי די וואַנט; ער לויפט ווידער נאָך מיט'ן היטעל אין האַנד און ער וואַרט דאָס פייגעלע זאָל זיך ווידער אָפּשטעלען אויף אַ שפּיץ גרעזעל, אָדער אויף אַ קנאָספּ פון אַ רויז...

האָט איהר שוין געזעהן אין אייער לעבען, אַזאַ משוגעת?? איך ווייס גאָר נישט וואָס פון איהם וועט אויסוואַקסען. אַנ'אַנדער קינד, דאַרפסט ווע־רען בר־מצוה, ווערען אַ שטיקעל מענש, וואָס־זשע האָסטו איז זיבען פייגעל? לערן זיך אויס די בר־מצוה דרשה, לערן זיך אויס לעגען די תפילין, דאַווענען, זאָגען קדיש. וואָס דאַרפען מיר אַרויסוואַרפען געלד אומזיסט און אומנישט? דער מלמד זאָגט, אַז ער בעמט קיין זאַך נישט איבער... עס געהט איהם אין איין אויער אריין און פון צווייטען אַרויס! אין מיטען דער דרשה פערקוקט ער זיך אויף אַ פייגעלע...

דער מלמד זאָגט, אַז ווען ער, מאָטעלע וועט אויסוואַקסען, וועט ער האַנדלען מיט פייגעלעך...

עס העלפט נישט קיין שרייען, קיין בעטען זיך ביי איהם, אפילו נישט קיין קלעפּ!

ער קען שוין אפילו נאָכמאַכען פייגעל ווי זיי טרילערען, ווי זיי טשיריקשערען. אָבער אַזוי נאַ־טירליך, ווי די אמת'ע פייגעל!

מיין ברודער, דער פּאָעט, האַלט פון מיין מאָ־טעלע'ן זעהר אַ סך; ער זאָגט, אַז מאָטעלע וועט אויך ווערען, מיט דער צייט, אַ פּאָעט, אַזוי ווי ער; און אויך שרייבען לידער, און אויך בעזינגען די פעלדער און די וועלדער און די פייגעל און די טייכען און די זאַנגען.

אַ שעהנע צוקונפט זאָגט מען איהם צו, דעם זוהן מייגעם: אַ יודישער פּאָעט!

דאָס, וואָס מיין ברודער שרייבט לידער, און מען דרוקט זיי נישט, וועגען דעם רעדט ער נישט; און דאָס, וואָס מיין ברודער געהט אויס פאַר א ביסען ברויט, איז אויך גאָרנישט; און דאָס, וואָס מיין ברודער לויפט אַרום גאַנצע טעג באָרגען אַ זלאָטי, איז אויך גאָרנישט.

וויל ער, הייסט עס, מיין מאָטעלע'ן, אויך מאַכען פאַר אַ פּאָעט — מיר ווילען עס גאָרנישט דערלעבען!...

טאָמער וועט איהר טרעפען אין גאַס אַ בלאָנד בחור'ל מיט שוואַרצע פערטראַכטע אויגען, וואָס לויפט נאָך פייגעלעך, זאָלט איהר וויסען זיין, אַז דאָס איז מיין מאָטעלע, ווערה איז צו דער מאַמען זיינער, וואָס זי האָט זיך דערלעבט!...

מיין מאַן איז אזוי אין כעס אויף מיין ברודער דעם פּאָעט, אַז ער וויל איהם אַרויסטרייבען פון הויז און איהם פריהער דערלאַנגען פעטש. ווי זאָגט איהר, זאָל איך עס דערלאָזען?

איך וויל הערען, וואָס איהר האָט צו זאָגען וועגען דער גאַנצער טראַגעדיע..."

איך האָב גאָרנישט וואָס צו זאָגען; ווען איך וואָלט געקאָנט עפּעס זאָגען, וואָלט איך געזאָגט, אַז איהר זאָלט אייער מאָטעלע'ן לאָזען געהן זיין וועג... און אייער מאַן זאָל אייער ברודער דעם פּאָעט, נישט טשעפּענען; איך קען אייער ברודער; ער קומט אַמאָל אַריין צו מיר אין הויז, ער ליהט טאַקע זלאָטים; ער הונגערט טאַקע אונטער צוביסלעך אָבער שטאַרק איז ער! ער האָט פינף מאָל אַזוי פיל קרעפטען ווי אייער מאַן; זאָל אייער מאַן נישט וואַגען אַרויפלעגען א האַנד אויף דעם פּאָעט; דער פּאָעט איז בייז, אויפגערעגט, פערביטערט, און ער וועט דעם גאַנצען כעס אויסלאָזען צו אייער מאַן...

און וואָס וועט אייך שוין אַרויסקומען, אַז איהר וועט בלייבען אַנ'אַלמנה און מאָטעלע אַ יתום?

פאָלגט מיך, און מאַכט שלום צווישען אייער מאַן און אייער ברודער, איידער עס איז צו שפּעט. איידער דער פּאָעט וועט מאַכען אייער מאַן פאַר אַ בר מינן...

גריסט אייער מאָטעלע'ן פאַר מיר און גיט איהם אַ האַרציגען קוש, איך ליב יונגלעך, וואָס פערקוקען זיך אויף פייגעלעך; אַזעלכע יונגלעך גייען ווייטער צו קוקען אין די הימלען, — צו דער זון..

יצחק יאַנאַסאָוויטש

אַרום דער האַלע אין גייערס ראַיאָן

(רעפּאָרטאַזש)

באַלד דעם ערשטען יוד וועלכען איך האָב בעגעגענט אויף גייער'ס מאַרק ביים אַראָפּשטיי־גען פון טראַמוואַי האָט מיר דערציילט וועגען דער האַלע־צרה.

— וואָס ס'הערט זיך אויף גייער'ס — מאַרק פרעגט איהר? וואָס זאָל זיך דען הערען? ס'הערט זיך דאָס וואָס אומעטום. ס'הייסט ס'איז נישט גוט, אייז וועט איהר פרעגען, וואָס איז נישט גוט? וועל איך אייך דערויף ענטפערען... וואָס זאָל איך אייך ענטפערען? איהר אליין ווייסט דען נישט פאַרוואָס יודען איז נישט גוט? ערשטענס דערפאַר ווייל מיר זענען יודען, נאָר דאָס איז, שוין אַנ'אַלטע מעשה, ערגער איז דאָס, וואָס עס איז נישטאָ קיין פרנסה, דאָס הייסט נישט חלילה, אַז אַלע יודען אויף גייער'ס מאַרק האָבען נישט קיין פרנסה. פאַרהאַן אַזעלכע וואָס האָבען דווקא פרנסה מיט'ן פולען מויל און זענען אזוי זיך אויך נישט קיין אָרימע לייט חלילה, נאָר זענען דווקא שטיין רייך און דער־ריבער האָבען זיי ווי דער שטייגער איז שטייגערנע הערצער, און מאַכען זיך אזוי פיל פון די אָרימערע יודענס צרות ווי פיל איהר מאַכט זיך פון דעם וואָס דער ווינט בלאָזט... נאָר שאַ... דאָ מוז איך אייך שוין דערציילען וועגען אונזער האַלע. איהר האָט שוין בעהערט וועגען דער נייער האַלע אויף גיי־ער'ס מאַרק?

און אזוי אויך אַלע אַנדערע יודען מיט וועלכע איך האָב געכאַפּט א שמועס אויף גייער'ס מאַרק.

יעטוועדער האָט גערעדט וועגען דער האַלע, אַקוּראַט דאָס וואָלט געווען די וויכטיגסטע געשעהעניש אין יודישען לעבען אויף גייער'ס מאַרק.

אין פלוג זעהט עס אויס אַביסעל משונה'דיג. וואָסערע צרה קאָן דאָ זיין אַ האַלע? פערקעהרט. יודען זענען תמיד געשטאַנען מיט בוידען און ,,טישלעך" אויף אַ פרייען, אָפענעם פּלאַץ. זומער האָט די זון געבריהט, ווינטער האָט די פראָסט גע סמאַליעט, דער רעגען האָט אַדורכגעווייקט, דער ווינט האָט אָפּגעריסען די פּאָלעס און איצט אין דער האַלע זענען יודען בעשיצט פאַר ווינט, פאַר רעגען, פאַר קעלט. דאַכט זיך ווי'ל און פיין, פונדעסטוועגען זענען יודען נישט איבעריג צופרידען מיט דעם און האָבען דערצו פערשידענע סיבות.

— וואָס קומט מיר אַרויס — זאָגט אַ יונגער־מאַנטשיק, וואָס איך בין בעשיצט פאַר'ן רעגען אַז איך בין אויך בעשיצט פאַר'ן קונה.

אין אָנהויב איז דאָס מיר, וואָס אַנ'אמת אַבי־סעל נישט קלאָהר. פאַרוואָס? וויל דען דער קונה דווקא קומען אויפ'ן פרייען אָפענעם פּלאַץ און אין דער האַלע אריין נישט? אָבער ניין. דאָס איז נאָר געווען סתם אזוי אַ ווערטעל, ס'זענען דאָ אַנדערע סיבות פאַרוואָס די יודען פון גייערן האָבען געקרויבט די נייע האַלע מיט'ן נאָמען צרה.

— ביע מיאַלאַ באַבאַ קלאָפּאָטו, בודאָוואַלאַ סאָביע אַהאַלע — זאָגט אַנ'עלטערע פרוי ביי א ביי־דעל גאַלאַנטעריע אַרטיקלען — מיר האָבען געהאַט ווייניג קאָפּברעכעניש האָט מען געבויט אַ האַלע.

ווייטער געהט אַ מעשה ווי אזוי די האַלע איז געבויט געוואָרען און ווי דער שטייגער איז, געהט אַ מעשה, אין אַ מעשה און דער עיקר איז, אַז עס זענען קודם כל אומצופרידען די אָרימערע וואָס האָבען זיך נישט געקאָנט אַריבערציהען, ווייל אויף צו דינגען אַ געוועלב, אָדער סתם אזוי אַ בויד אין דער נייער האַלע, דאַרף מען האָבען געלד, און ווי קומט צו אָרימע לייט געלד? נאָר אפילו די וואָס האָבען יאָ געהאַט אַביסעל מזומן און געדינגען אַנ'אָרט האָבען אויך טענות.

ערשטענס: דאָס דירה־געלד. א בויד אין דער האַלע קאָסט טייערער ווי אַ בויד אויפ'ן פריהער־דיגען פּלאַץ. זאָגען די איבעריגע יודען — צו וואָס דאַרף מען דאָס? די גרויסע לאַגערען סחורה וואָס מיר האָבען? די צייטען זענען שלעכטע. מען לייזט קנאַפּ און דאָ, אַז עס לויפט אַדורך די וואָך בעצאָהל פון 7 ביז 14 זלאָטים.

— צווייטענס — זאָגט מיר אַ מיטעל יעהריגער יוד, אַ טוער אין קליינהענדלער־פעראיין, ווייס גאַנץ גייער'ס ראַיאָן קען איהם — צווייטענס זענען בוי־דען און געוועלבער אַ סגולה צו פאַטענטען און פּאַ־דאַטקעס. ס'הייסט אויף העכערע פּאַטענטען און גרעסערע שטייערן, ווי אַמאָל בעת מ'איז געשטאַנען אין געלייזט הינטערן פרייען הימעל. ווער זאָגט דען, אַז ס'איז שלעכט א געזעלב? אדרבה, נאָר ווען איז דאָס געזאָגט געוואָרען, אַז ס'איז דאָ סחורה און מ'לייזט אַ סך, נאָר ביי אינזער גראָשענדיגען האַנ־דעל איז דאָס אַ לוקסוס וואָס מיר קענען זיך לעת עתה נישט דערלויבען.

און דריטענס :... נאָר דאָס איז שוין נישט קיין צרה פון די אָרטיגע יודען, דאָס איז שוין אַנ'אַל־געמיין יודישע זאַך.

אין אַלע טיילען פון דער שטאָט טרעפען מיר דעם נייעם טיפּ סוחר, וואָס רעקלאַמירט זיך נישט מיט דער סחורה, נאָר מיט זיין גלויבען. איך זאָג דער האַלע ביי גייערן איז דער דאָזיגער סוחר פאַר האַנען. ער איז נישט איבעראייגציג און איז נישט אַליין... הינטער איהם שטעהט די יוגענט, וואָס טראָגט נאָך די שילדער ... וואָס העלפען פאַר וועלכע יודען ציטערן אימת המות.

שטעהט אין דער האַלע אַזאַ סוחר, וואָס פער קויפט צעראַטע איז ער דאָס געשפענסט פון אַלע יודישע קרעמער דאָרט. אין מיין אַ וועזענהייט האָט ער אַוועקגעשלעפּט אַ קונה פון אַ יודישער בויד. אַ קונה, וואָס האָט שוין געהאַלטען ביים צאָהלען דער יודישער קרעמער האָט געפּרובט דעם קונה צוריקרופען, נאָר דאָס ווייב האָט פערבראָכען די הענד :

— משה לייב מיט ווערען גייסט אָנהויבען

די האַלע האָט איבער זיך אַ דירעקטאָר, וואָס גיט אַכטונג, אַז אַלע יודען זאָלען פּינקטליך צאָהלען דירה־געלד.

זענען דעריבער האָפערדיג די נייע סוחרים וואָס האַנדלען מיט אַנ,,אידעאָלאָגיע".

למען האמת מוז מען צוגעבען, אַז נישט אַלע סוחרים זענען אַזעלכע, פאַרהאַן א סך, די גויט האָט זיי בעצוואונגען זיך צו פערנעמען מיט דעם נייעם פאַך. די דאָזיגע האָבען נישט קיין ... יועלבער, קיין בוידען. זיי האַנדלען מיט קיישלעך צישריבען, מיט אַלטען אייזענוואַרג און מיט ... ליקעס...

דער פויער רעדט

פון אַ בעזוך אין רומעניען

פון ד״ר ש. מאַרגאָשעס

די גאַנצע צייט, ווען כ'בין געווען אין רומעניע האָב איך געזוכט צוצוקומען צו דער פויערים־פּאַר־טיי און צו האָבען אַ געשפּרעך מיט איהרען אַ פיה־רער, אָבער ס'איז מיר גאָרנישט אָנגעקומען אַזוי לייכט. פון אַלע פּאַרטייען אין רומעניע איז די דאָ־זיגע פון די פויערים די קלענסטע, די דורכגעטריי־בענסטע און די דיפּלאָמאַטישסטע. אין הויפּט־קוואַר־טיר פון דער פּאַרטיי האָט מיר אַ יונגע, שלאַנקע סעקרעטאַרשע אָנגעטאָן אַ לאַ פּאַריז, געלאָזט ווי־סען, אַז די פיהרער גיבען נישט קיין אינטערוויאוס. „מיר רעדען נישט, מיר טוען", האָט זי ליבליך געשמייכעלט, און מיך העפליך צוגעפיהרט צו דער טיר. ערשט נאָך לאַנגע בעמיהונגען און נאָך דער השתדלות פון בעקאַנטע יידישע פיהרער, האָט זיך מיר איינגעגעבען צו באַגעגענען אַ וויכטיגען פויע־רים־טוער און צו האָבען מיט איהם אַ געשפּרעך.

אין אַ שעהן־מעבלירטער ביוראָ, אויפן צווייטען שטאָק פון הויפּט־קוואַרטיר האָט מיך אויפגענומען אַ יונגער הער אין די פריהע דרייסיגער. ער האָט ני־כער אויסגעזעהען ווי אַ דאָקטאָר, איידער אַ פויער. עלעגאַנט געקליידט, משה הער, האָט געשמעקט פון איהם מיט פּערפום. ער האָט זיך געדרייט אויף די הויכע אָפּצאַסען און מיט'אַנגליש־געקוקט אויפן בילד פונם אַלטען קעניג פערדינאַנד, וואָס איז גע־האַנגען אויף דער וואַנט.

„מיר פויערים", האָט ער אָנגעהויבען מיט אַ לירישען ציטער אין קול, „פיהרען נישט קיין מלחמה מיט די יודען. וואַידאַ וואָיוואָד, וואָס האָט זיך דער־קלערט נעגען די יודען, האָט זיך געמוזט אָפּרייסען פון אונזער פּאַרטיי. מיר דולדען נישט קיין אַנטי־סעמיטיזם. מיר ווייסען, אַז נישט דער יוד איז דער שונא, נאָר דער פּריץ, דער גרויסער לאַנד־אייגענטי־מער. מיט איהם האָבען מיר אונזערע חשבונות. ס'־איז דער, וואָס פערמאָגט דאָס לאַנד, די וועלדער און פעלדער, וואָס מיר ווילען צעטיילען צווישען די פוי־ערים. ס'איז פערשטענדליך, וואָס ער לאָזט זיך נישט, אָבער ס'איז פונקט אַזוי פערשטענדליך, וואָס מיר קאָנען איהם נישט אָפּלאָזען. די מלחמה וועט אָנ־געהן אַזוי לאַנג, ביז מיר וועלען האָבען פּאַרצעלאַציע און יעדער פויער וועט קריגען זיין אייגענעם שטיקעל לאַנד אויף וועלכע ער זאָל קאָנען אַרבייטען, נישט דאַרפענדיג צאָהלען, ווי ביים היינטיגען טאָג, אַ שטייערען צו דער רעגירונג, אַ בעזונדערען צינז צום פּריץ. אַז מיר וועלען פאַרטיג ווערען מיט דער אַגראַר־פראַגע, וועלען מיר זיך ערשט נעהמען צום האַנדעל. אויך דאָרט מוזען פאָרקומען רעפאָרמען. מיר האָבען צופיל שפּעקולאַנטען און גלאַט שווינד־לער, וואָס ביי זיי אין די הענד געפינט זיך דער מאָנאָפּאָל פון דער אינדוסטרי. דאָס מוז אויפהערען פונקט ווי ס'מוזען אויפהערען די פּאָליטישע אינטרי־גען מיט דייטשלאַנד".

זיין לירישע שטימע האָט זיך פּלוצלונג אויפ־געהויבען און איז געוואָרען דראַמאַטיש, שאַרף און הילכיג, אָהן די פריהערדיגע נואַנסען. ערגעצוואו איז פונם עלעגאַנטען פראַנט אַרויסגעקראָכען דער פויער.

„נישט ביי זייער לעבען וועלען זיי דורכפיהרען דעם אָפּמאַך מיט דייטשלאַנד", האָט ער געפילדערט. „זיי מיינען, אַז די אייזערנע גוואַרדיע קאָן אונז איי־בערשרעקען, אָבער זיי מאַכען אַ טעות. איבערשרע־קען קאָן מען בלויז אַ מחנה צעשויבערטע יודעלעך, אָבער נישט אונז פויערים". ער האָט אַ קוק געטון אויף מיר, האָט גלייך חרטה געהאַט, און דערנאָך אַראָפּלאָזענדיג זיין שטים, צוגעגעבען:

„ענטשולדיגט, מיר פויערים, פיהלען זיך זעהר שטאַרק אויפגערעגט וועגען דעם בונד מיט דייטש־לאַנד, אפשר נאָך מעהר ווי איהר יודען. ביי אַ יוד איז דאָס אפשר אַ פראַגע פון פרעסטיזש, פון עהרען־בעליידיגונג, ביי אונז איז דער ענין דייטשלאַנד אַ פראַגע פון לעבען און טויט. ווי אַזוי זאָל איך אייך דאָס דערקלערען? איך רעכען, דער בעסטער וועג איז צו געבען אייך אַ משל, לאָמיר זאָגען עס קומט אַ פּאַציענט צום דאָקטאָר. דער דאָקטאָר וויל איהם היילען. ער האָט פאַר זיך צוויי וועגען: איי־נער, צו געבען דעם קראַנקען אַ מעדיצין, וואָס איז זעהר ביטער, און קאָן נאָך פערגרעסערען זיין פיבער און דער צווייטער, צו מאַכען אויף איהם אַן אָפּעראַציע, וואָס קאָן זיך אפשר ענדיגען מיט'ן טויט. רומעניע איז אין דער לאַגע פון אַזאַ פּאַציענט. מאַכען מיר אַ בונד מיט דער פאָלקס־רעגירונג פון פראַנקרייך און מיט די סאָוויעטען. איז דאָ די גע־פאַהר, אַז מיר זאָלען פערשטאַרקען אין לאַנד דעם קאָמוניסטישען פיבער. שליסען מיר אָבער אָן אָפּ־מאַך מיט נאַצי־דייטשלאַנד און דורך איהר מיט איטאַליע, הייסט עס גאַנץ איינפאַך, אַז מיר געהען איין אויף אַן אָפּעראַציע, וואָס מוז זיך סוף כל סוף ענדיגען מיט'ן אָפּגעבען פון די פאַרנומענע פּראָווינ־צען צו אונגאַרן און אונזערע אַנדערע פריהערדיגע שונאים, און דאָס מיינט טויט צו דער איצטיגער רומעניע".

כ'האָב אַ שאָקעל געטאָן מיטן קאָפּ. די ליידענ־שאַפט מיט וועלכער דער פויערישער פיהרער האָט גערעדט, האָט מיך אָנגעשטעקט.

„הייסט עס", פרעג איך איבער, „איז נישטאָ קיין געפאַהר, אַז די נאַצי־רעגירונג זאָל פערשטאַר־קען איהר פּאָזיציע אין רומעניע? און וואָס איז מיט דער נאַצי־פּראָפּאַגאַנדע אין לאַנד, און מיטן קעניג?"

דער פויער האָט שיער געציטערט פון צאָרן.

„מיט די נאַצי - פּראָפּאַגאַנדיסטען וועלען מיר שוין פאַרטיג ווערען!" האָט ער אויסגעשריגען און מיט'ן קעניג אויך! און מיט דער יודישקע, מאַגדאַ, אוהדאַי און אוהדאַי".

ער האָט זיך אָפּגעשטעלט אין מיטען און זיך ווידער איינגעהאַלטען.

„כ'האָב נישט געמיינט צו בעליידיגען אימיצען חלילה וחס", האָט ער שוין צוגעגעבען רוהיג. „אָ־בער מיר מוזען פטור ווערען פון יעדען איינפלוס אויפן טראָן, וואָס קומט נישט דירעקט פון די פאָלקס מאַסען. פאַר אייך, יודען, וועט אויך בעסער זיין אויב הינטער דעם טראָן וועט נישט שטעהן קיין שאָטען. די מאַגדאַ האָט אייך קיינמאָל קיין גוטס נישט געטון. אויב אימיצער מיינט, אַז זי האָט זיך ווען עס איז אָנגענומען פאַר יודען, מאַכט ער אַ מיאוסע טעות. דער אמת איז אַז זי האָט אייך גע־בראַכט בלויז שאָדען און אומגליק. וואָס מיינט איהר האָט דער קעניג געטון צוליב מאַגדאַ'ן? ער האָט געגעבען דער אייזערנער גוואַרדיע אַ פרייע האַנט צו הרג'ענען יודען און ליבעראַלען, אפילו נאָר זיי זאָלען איהם און מאַגדאַ'ן לאָזען צורוה. ער האָט געקויפט זיין און מאַגדאַ'ס זיכערקייט פאַר'ן פרייז פון יודי־שען בלוט. געפעלט אייך אַ ביסל אַזאַ מסחר? ער האָט זיך צולאַכט מיט אַ הילכיגען געזונדען געלעכטער. און דערנאָך אַרומקוקענדיג זיך שוין ערנסט: „צוליב איהר שאָקעלט זיך איצט דער טראָן. מען קען גאָר נישט וויסען ער קען נאָך פאַלען היינט מאָרגען, איי־דער איהר קלויבט זיך נאָך אַרויס פון דאַנען, קאָן נאָך אויסברעכען אַ רעוואָלוציע. מיר ווילען נישט שווייגען. עס האַלט סיי ווי פאַר אַן אויפרייס. צופיל פולווער איז צעלייגט איבערן לאַנד!"

אַז ער האָט מיך צוגעפיהרט צו דער טיר, איז זיין פנים ווידער שוין געווען איינגעהילט אין אַ ליב־ליכען שמייכעל און איינגאַנצען האָט ער אויסגעזעה־ען ווי אַ פּאַריזער פראַנט, פון וועמען עס האָט זיך געטראָגען אַ שאַרפער ריח פון פּאַרפום.

דער פויער וואָס האָט זיך דאָ און דאָרט דורכ־געריסען דורכ'ן געשפּרעך איז שוין געווען פערשוואונ־דען, און דער מענש, וואָס האָט מיך בעגלייט צו דער טרעפּ, איז ווידער געווען דער גלאַטער דורכגע־טריבענער פּאָליטיקער.

אמאָל און היינט

פון דער אנטיסעמיטישער ליטעראַטור אין פוילען אין 17־טען יאָהרהונדערט

מיר לעבען איבער די לעצטע טעג און ווילנע געשעהענישען. וועלכע דערמאָנען אין די ערגסטע צייטען פון דעם מיטעל־אַלטער. נישט נאָר אין זייער פּערנעם און אינטענסיווקייט, נאָר אויך אי־דעאָלאָגיש קניפּען די היינטיגע אַנטיסעמיטען אָן אין דער פינסטערער עפּאָכע פון אונזערער און „זייע־רער" געשיכטע. און ווי אַלעמאָל, קומט פון מערב די שוואַרצע אידעאָלאָגיע און זי ווערט שוין פון פוילען אויפגעכאַפּט מיט אַ קליינער פערשפּעטיגונג, אַזוי אַז דער טער־מין „מיטעלאַלטער" פערציט זיך ביי אונז אַ ביסעל און נעמט אַרום אויך שפּעטערע יאָהרהונדערטער.

די טאַקטיק פון דעם אַנטיסעמיטיזם האָט זיך עד היום נאָך ווייניג געביטען צוערשט דער אַוואַנ־גאַרד: די ליטעראַטור און פּובליציסטיק און דער־נאָך די פאַנאַטישע מאַסען. וועלכע בעפאַלען, ראַ־בירען, שלאָגען און הרג'ענען, אַ גאַר גרויסע ראָ־לע שפּילט דערביי די גייסטליכקייט און דער „פּלעבס" (אין פויליש „מאַסאָפּולסטוואָ" פון דער שטאָט), אָבער אין דער שפּיץ שטייען כמעט אַלע מאָל די סטו־דענטען („זשאַקי"), פון וועלכע די יודען האָבען זיך געמוזט אויסקויפען אָפיציעל מיט „קאָזאַלעק". אַזוי האָט מען גערופען דעם „שטייער".

וואָסשייך דער אַוואַנגאַרד, דער פּובליציסטיק און דער ליטעראַטור, האָבען זיי ביז דעם היינטיגען טאָג נאָך נישט העכערליוויע — נישט פון זייער פלאַכקייט, מיט וועלכער זיי דרינגען אַריין אין די מאַסען, און נישט פון זייער אַרגומענטאַציע. אַלץ איז געבליבען ביים אַלטען. און עס בעפאַלט אַ מענ־שען אַ גרויל, אַז אין דער הינזיכט איז דער 20־טער יאָהרהונדערט ווייט נישט אַוועק פון דעם ערשטען. מיר שטעקען נאָך היינט אין מיטעלאַלטער. און ווי אַזוי זאָל די ליטעראַטור נישט זיין, איז אָבער איהר ווירקונג געוואַלדיג און איז אויך היינט אַ גע־וויסע.

אין אָנהויב פון 17־טען יאָהרהונדערט האָט זיך אַ סך בעשעפטיגט מיט די יודען סעבאַסטיאַן סלעש־קאָווסקי, אַ דאָקטאָר פון מעדיצין אין הויף פון קע־ניג זיגמונט דעם 3־טען. אַ חוץ מיט דער יודען־פראַגע האָט ער זיך אויך פערנומען מיט מעדיצין און האָט איבערגעלאָזט אַ גאַנץ פיינע „וויסענשאַפטליכע" ירושה פון אַ פּאָר ווערק אויף דעם גע־ביט. ס'איז גענוג איבערצולייענען אַ פּאָר ציטאַ־טען, כדי אויסצואַרבעטען זיך אַ מיינונג וועגען זיינע „וויסענשאַפטליכע" אַספּיראַציעס. אין אַ בראָשור איבער דעם „ווי אַזוי זיך אָפּצוהיטען פון דער פּעסט־לופט" שרייבט ס. סלעשקאָווסקי, אַז איינע פון די סיבות וועלכע זענען גורם פּעסט־לופט איז „גאָטס שטראָף פאַר פּראָטעזשירען יודען דורך דער שלאַכטע און מאַגיסטראַטען". אין אַ בראָשור איבער סם־אַרטיקלען וואָרענט ער: מען זאָל רפואות ביי יו־דען נישט קויפען. אין אַ דריטער בראָשור רעדט ער איבער יודישע דאָקטוירים, צו וועלכע ער ראָט נישט צו גיין, ווייל מען שטעלט אין אַ סכנה נישט נאָר דעם גוף, נאָר אויך די נשמה... אַ יודישער דאָקטאָר אפילו ווען ער וויל, קען ער נישט העלפען אַ קריסט, ווייל דער תלמוד אסרט איהם דאָס און הייסט איהם גאָר דעם קריסט... הרגענען. ער האַלט, אַז אַ יוד אַ דאָקטאָר האָט איבערהויפּט נישט קיין מעדיצינישע וויסען, ווייל ס'איז איהם פער־ווערט צו לערנען אין דער אַקאַדעמיע. מסתמא האָט ער פערגעסען וואָס ער האָט אָנגעשריבען איבער יודישע דאָקטוירים אין אַ פריהערדיגען פּאַש־קוויל, פון וועלכען מיר וועלען נאָך באַלד רעדען. דאָרט צושרייבט ער זיך גאַנץ ברייט איבער יודישע דאָקטוירים וועלכע זענען לויט זיין מיינונג און צו זיין גרעסטען בעדויערען — אַזוי בעהאַוונט אין דער מעדיצינישער קונסט, אַז נישט גאַלענוס (אַ בעקאַנטער מעדיקער) און נישט היפּאָקראַטעס (דער גרעסטער מעדיציניסט אין אַלטערטום) האָבען גע־וואוסט מעהר פון זיי. מען דאַרף אָבער צו זיי נישט גיין, ווייל זיי ציהען אַרויס פון די קריסטען, ערשטענס, געלט און צווייטענס, די נשמה דורך סם און כשוף. נאָך אין אַ פינפטער בראָשור פער־נעמט ער זיך מיט די יודישע דאָקטוירים און הייסט צו פערטרייבען זיי פון דעם לאַנד.

אַזוי האָט פערשטאַנען דער דאָקטאָר סלעש־קאָווסקי שוין אין 17־טען יאָהרהונדערט צו קעמפען מיט זיינע געפעהרליכע קאָנקורענטען אויף דעם מע־דיצינישען געביט. דאָס בעשעפטיגען זיך אָבער מיט די יודישע דאָקטוירים האָט סלעשקאָווסקין גע־בראַכט צו דער יודען־פראַגע אין איהר גאַנצען פערנעם. איהר האָט ער מקדיש געווען אַ סך צייט און נאָך מעהר פּאַפּיר, אויסגענישטערט און צונויפ־געקליבען וואו עס איז נאָר געווען עפּעס אַ בלבול ביי פריהערדיגע מחברים — און דערמיט פיל שאָדען די יודען פערשאַפט. זיינע „ווערק" זענען זיך ברייט צוגאַנגען, געהאַט אַ פולע אויפלאַגעס און אפילו נאָך זיין טויט געוואָרען איבערגעדרוקט.

דער וויכטיגסטער בוך, וועלכער איז ביז היינט אויפגעהיט געוואָרען, איז „דאָס אויפדעקען פון פערבאָט, בייזוויליגע צערעמאָניעס... פון די יודען" (1621). דאָס בוך ענטהאַלט 2 טיילען, פון וועלכע נאָר דער 2־טער איז אין אַ פּאָר פּונקטען אָריגינעל. אין דעם ערשטען טייל חזרט סלעשקאָווסקי איבער אַלע אַרגומענטען און „פאַקטען" קעגען יודען. וועל־כע זענען שוין געווען בעקאַנט אין דער יודען־פערפ־סערישער ליטעראַטור. דערביי זשאַלעוועט ער נישט קיין אויסדרוקען, וועלכע מען קען נישט אָנרופען ליטעראַרישע. רעדענדיג למשל, פון פאַרטען קרעטש־מעס, פערזיכערט ער, אַז די יודישע פאַרטערס מישען צום בראַנפען אורין און עקסקרעמענטען, — דער „ווייטער" טייל, דער מעהר אָריגינעלער, ענט־האַלט אַ פּלאַן, ווי אַזוי צו רעפאָרמירען די יודען אין פוילען. ערשטענס, דאַרף מען זיי בעזעצען אין דער־פער, וועלכע זאָלען זיין ווייט אַוועק פון די אַנדערע און זיי מאַכען גליי־ מיט די פויערים. אין יעדען דאָרף דאַרף זיין אַ קלויסטער און אַ שול מיט אַ גלח.

דער תלמוד און אַנדערע הייליגע ביכער דאַרף מען פערברענען. דעם פערבאָט, זיך צו בעדינען מיט קריסטענס, דאַרף מען פערשאַרפען און פאַר ראַסען־שענדונג (דער אויסדרוק איז ניי, אָבער דער תוכן איז אַלט) פּראָפּאָנירט ער אַ שטראָף, פון וועלכער עס כאַפּט אָן אַ גרויל.

ער דערציילט אויך — און אין דעם איז ער ווידער נישט אָריגינעל — פון מאָרדען קריסטליכער קינדער, שענדונג פון הייליגקייטען א.ד.גל., ער עצהט מען זאָל ביי יודען גאָרנישט קויפען פון עסענוואַרג אָדער טרינקען, ווייל זיי פערסמען זיי. ער אַליין, סלעשקאָווסקי, אַלס סטודענט אין קראָקע האָט אין דעם פערגעסען און ביי יודען נישט איינמאָל מעהר געטרונקען און איז נאָר ע״פ נס ניצול געוואָ־רען, ווייל עס האָט איהם גאָרנישט געשאַדט...

אין יאָהר 1622 איז די פוילישע יודען־פערסע־רישע ליטעראַטור בערייכערט געוואָרען מיט אַ ניי „ווערק" פון דאָקטאָר סלעשקאָווסקי אונטער דעם טיטעל: „די יודישע גענעאָלאָגיע און די אויסגע־וועהלטע געבאָטען פון דעם יודישען תלמוד"... פון וועלכען ס'איז ביז היינט אפילו איין עקזעמפּליאַר נישט אויפגעהיט געוואָרען, די מענשען, דווקא קריסטען, וועלכע האָבען נאָך די זכיה, געהאַט דעם בוך אין די הענט צו נעמען, זאָגען, אַז „די יודישע גענעאָלאָגיע" איז נאָך אָרדינערער געשריבען ווי די פריהערדיגע און אַז זי „באַדעקט מיט שאַנד מעהר דעם מחבר. ווי די יודען".

אַזוי זעהט אויס די „יודען קעיט יש" אין פוילען אין אָנהייב פון דעם 17־טען יאָהרהונדערט, צי האָט זיך היינט אַ סך געביטען? אפשר אין דעם, אַז היינט וועט קיין שום אַנטיסעמיט (און אפילו „יודען־פריינד") נישט אויפטרעטען מיט אַ פאָרשלאָג צו בע־זעצען די פוילישע יודען אויף ערד אין פוילען, אָבער דער גייסטיגער ניוואָ, די אַרגומענטען און די שפּראַך זענען געבליבען די זעלבע.

ר. האַרט.

דער מאָלער פון שעהנע פרויען

בריף פון פאַריז

פון נ. פראַנק

די פּאַריזער קונסט־סענסאַציע איז איצט די רובענס־אויסשטעלונג אין טוילערי — אָראַנזשעריע וואו עס איז איצט אָפען אַ ריזיגע אויסשטעלונג פון די פלעמישע פאַרב־קינסטלער פון 17־טען יאָהרהונדערט. אייגענטליך איז די אויסשטעלונג אַ פאָרטזעצונג פון דער אויסשטעלונג פון פאַראַ־יאָהרען, וועלכע האָט פערהאַייבגט די ווערק פון 15 און 16 יאָהרהונדערט. די ווערק זענען אויס־געבאָרגט געוואָרען דורך פערשידענע מוזייס און קאָלעקציאָנערען.

פערהאַן איז איצט אין פּאַריז רובענס מיט זיינע תלמידים, וואַנדייק און זשאָרדאַענס. דאָס זענען גרויסע תלמידים פון אַ גרויסען רבי'ן. די אויסשטעלונג געהט נאָך אַלץ אויפ'ן נאָמען רובענס, ווייל נישט געקוקט אויף די גרויסע תלמידים איז רובענס נאָך אַלץ פערבליבען — ווי מיר זאָגען היינט — דער „סטאַר" פון זיין עפּאָכע. קיינער האָט איהם נאָך נישט איבערגעשטיגען.

איינס, וואָס וואַרפט זיך אין די אויגען, בעז־וכענדיג די אויסשטעלונג, איז די פעטקייט פון די פרויען, וועלכע רובענס האָט געמאָלט. די פעט־קייט בעקומט אין זיין פּענזעל און פּאַלעטע אַזאַ וואַרימקייט, אַזאַ לעבעדיגקייט, ווי זי וואָלט פּראָוואָצירט אונזער ליידענשאַפט און געשלעכט־אַפּעטיט. קיינער האָט נאָך נישט אויסגעלעגט אַזעל־כע דיקע און נאַקעטע פרויען, מיט אַזעלכע ליי־בער, ווי אָט דער פלעמישער ריז רובענס. די פאַר־בען אַליין, וועלכע רובענס האָט צוגעטראַכט און אויסגעפונען פאַר זיינע פרויען, זענען שמאַלציג און פעט. מען זעהט, אַז ער אַליין איז געווען פער־ליבט אין אַזעלכע פולע לייבער, וואָס האָבען אויף זיך געטראָגען אַזוי פיל פלייש וויפיל עפּעל און בארען עס טראָגט אַ פרוכט־בוים.

און דאָס, וואָס עס שטרייכט זיך אויך אונטער פון זיך אַליין, איז די רוה און גליק פון די געמאָ־לענע פרויען. זייער שמאַלץ נעמט אַרום זייערע לייבער ווי אַ פּאַנצער און גיט זיי צו אַזאַ אויס־סערגעוועהנליכע ווייכקייט און רונדקייט, וואָס גליטשט זיך איבער זייער קערפּער פון אויבען ביז אַראָפּ.

געוויס, דער היינטיגער בעגריף וועגען פרויען־שעהנקייט איז שוין לאַנג נישט דערזעלבער וואָס דאַן. היינט וואָלט זיך יעדע פרוי געפיהלט שרעק־ליך, ווען זי איז אַזוי פעט און דיק ווי רובענס פרויען. דער היינטיגער פרויען - טיפּ איז ספּאָר־טיוו, לייכט, גראַציעז, אויסגעבאַקען און אויסגע־האַמערט דורך זון און פיזישע איבונגען. עס איז גענוג, אַז מיר זאָלען מאַכען אַ קורצען שפּאַציר ביי דער פּלאַזשע צו זעהן די היינטיגע פרוי אין איהר בליה. זי איז אַ לעבעדיגע האַרמאָניע פון פיזישער ענטוויקלונג. „דיק ווערען איז אַלט ווערען" — איז היינט געוואָרען דאָס ערשטע געבאָט פון דער מאָדערנער פרוי. די היינטיגע פרוי וואַרפט זיך אין דער לופט ווי אַ פויגעל, און שפּרינגט ווי אַ הירש. זי איז לייכט, פּראָפּאָרציאָנירט פון קאָפּ ביז די פיס.

אין די צייטען פון רובענס'ן האָט מען פער־שטאַנען אונטער אַ שעהנער פרוי, אַ דיקע פרוי. דאָס איז ערשטענס געווען די עסטעטישע מאָדע. פרויען האָבען נאָך, ווי היינט צו טאָג, נישט גע־שוואומען, נישט געוואָרפען זיך מיט'ן באַל, נישט געלאַדקעוועט ווי היינט צו זוכען זייער פיזישען גלייכגעוויכט. היינט, אַז מען זעהט, ווי אַ פרוי שפּרינגט אַראָפּ פון אַ ברעט אין וואַסער אַריין, מיינט מען, אַז עפּעס לופטיגעס. לופטיגעס האָט זיך אָפּגעריסען פון דער ערד. די אַמאָליגע פרוי — די רובענס - פרוי — האָט שטאָלצירט מיט איהר רונדקייט און פולקייט, ווי די היינטיגע מיט איהר פלאַטשיגקייט. די רובענס - פרוי זעהט אויס ווי אויסגעקישעלט אויף איהר דיוואַן. פון וועלכער פּאָזע מען זאָל זי נישט זעהן, איהר ברוסט פאָרם אָדער איהר רוקען־זייט, אומעטום איז זי אויסגעבעט מיט שמאַלץ ווי אַ פיינער אונטער־שלאַק פון קערפּער.

און נאָך עפּעס: דער אַלטער ריזיגער פלעמי־

(ווייטער זעה 13־טע זייט)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבן

נייער פאלקסבלאט

די חגאות איז די אמטען

געריכטען, אובעזפיעטשאלניע, פאסט א. א. וו.

(א) אין שייכות מיט די אנקומענדע חגאות האט די צענטראל-מאכט ארויסגעגעבן ענטשפרעכענדע פאראָרדענונגען וועגן די חגא, הפסקות אין באזונדערע אמטען, אינסטיטוציעס און אנשטאלטען.

מלוכה - און-שטאטישע אמטען

וועלען זיין טעטיג דאנערשטאג דעם 24. ד. ביז 12 בייטאג, און דערנאך וועט געמאכט ווערען אנ'איבעררייס אינ'ם אמטירען ביז'ן 28 ד. ח. אינ-דערפריה, גלייכצייטיג וועלען אין די מלוכה-אמטען געגעבען ווערען אורלאבען פאר די בעאמטע אויף דער צייט פון 23 ביז'ן 27 ד. ח. און פון 30 ביז'ן 3-טען יאנואר.

אין די געריכטען

וועט דאס אמטירען דויערן ביז'ן 23. ד. ח. דעם 24 וועלען די געריכטען נישט זיין טעטיג, נאָרמאל צו אמטירען וועלען זיי אנהויבען דעם 28 ד. ח. אין ווינילע דעם 24 ד. ח. וועלען די געריכטס-ביוראס-איינגעשטעלט ווערען די-זשורען פון א בעאמטען פון 10 ביז 1 בייטאג.

די פאסט

וועט אין דער ווינילע דעם 24 זיין טעטיג ביז 5 נאכמיטאג אין אלע אפטיילונגען, די קאנצעלאריע וועט אמטירען בלויז ביז 12 בייטאג, אין דעם טאג וועט די קארעספאנדענץ צוגעשטעלט ווערען 2 מאל, דעם 25 וועט די פאסט גישט פונקציאנירען. עס וועלען בלויז צוגעשטעלט ווערען שפייז-פעקלעך, טעלעגראמען און דעפעשען, דעם 26 און 27 וועט די פאסט זיין טעטיג פון 9 ביז 11 פריה, די קארעספאנדענץ וועט צוגעשטעלט ווערען יעדען טאג נאר איין מאל.

אין דער „אובעזפיעטשאלניע“

וועט אין דער ווינילע דאס ביורא פון דער צענטראלע און די ביוראס פון די אבטיילונגען, ווי אויך די אנשטאלטען זיין טעטיג ביז 12 בייטאג. די „אובעזפיעטשאלניע“-אפטייקען זענען טעטיג ביז עס ווערט אויסגעפיהרט די לויפענדע ארבייט, פאר 5 נ. מ. טארען זיי אבער נישט געשלאסען ווערען, אין דעם טאג דארפען די הויז-דאקטוירים ערלעדיגען אלע וויזיטען צו שווער-קראנקע, וואס זענען אנגעמאלדען געווארען פאר 1 בייטאג, די נאָרמאלע ארבייט וועט די „אובעזפיעטשאלניע“ אנהויבען דעם 28 ד. ח.

אנהויבענדיג פון 24 ד. ח. פון 1 בייטאג, ביז'ן 28 ד. ח. וועט טעטיג זיין די וועכנערין-און קראנקהייט-פאגאטאוויע (טעלעפאן 10-208).

פאגאטאוויע

אין פוילישען „רויטען-קרייץ“ (טעלעפאן 102-40) און שטאטישע פאגאטאוויע (טעל. 102 90) וועלען זיין טעטיג אהן איבעררייס.

אפטייקען

זענען אויך אפען טעגליך אהן איבעררייס, אין די בעשטימטע אפטייקען וועלען האבען אויך נאכט-דיזשורען.

די בענק

זענען טעטיג דעם 24 ד ח, ביז 12 מיטאג און דערנאך קומט אנ'איבעררייס ביז'ן 28 ד. ח.

טעאטערס און קינאס

וועלען דעם 24. ד. ח. נישט זיין טעטיג אנהויבענדיג פונ'ם 25. ד. ח. וועלען די פארשטעלונגען אין די טעאטערס און קינאס פארקומען נאָרמאל.

די טראמוואיען

וועלען דעם 24. 7,45 אין אָוונט אנהויבען צוזאמענפאהרען זיך אין די רעמיזעס, אזוי אז ארום 10 אָוונט וועט די באוועגונג אינגאנצען אפגעשטעלט ווערען, אין דער נאכט אויף 25 ד. ח. וועלען קורסירען בלויז די ליניעס A און B. דעם 25 בייטאג וועט די בעוועגונג פון די טראמוואיען 1 בייטאג. פארמיטאג וועלען די טראמוואיען נישט קורסירען, די צופאהר-טראמוואייען וועלען קורסירען נאָרמאל אהן איבעררייס.

אויף די באהנען

די באהנען וועלען אויף דער יום-טוב-צייט אפגערופען ווערען אויף דער ליניע לאדז-קאליש אלע ארבייטער-צוגען.

האנדעלס-אנשטאלטען

ווי אויך סטראגאנעס, יאטקעס א.א.וו. וועלען אין דער ווינילע דעם 24 מעגען זיין אפען ביז 5 נאכמיטאג. דעם 25 וועלען אלע צוקערניעס און רעסטאראנען נישט זיין טעטיג.

האנדעלס-קאמער רעווידירט די רשימה פון עקספערטען איז שטייער-פראגען

זאכקענער, וועלכע האבען נישט קיין קוואליפיקאציעס וועלען געשטראכען ווערען

די לאדזשער האנדעלסקאמער איז צוגעטרעטען אדורכצופיהרען א קאנטראל אין די רשימה פון עקספערטען, וועלכע זענען איבערגעשיקט געווארען צו דער פינאנץ-מאכט אין ענינים פון שטייער-פראגען. די רעוויזיע פון דער רשימה האט דעם צוועק פעסטצושטעלען:

1) אין וועלכע פאכען זענען בכלל נישט פאראהאן קיין עקספערטען און אין וועלכע פאכען וואלט מען געדארפט פארגרעסערען די ביזאיצטיגע צאהל.

2) וועלכע עקספערטען וואלט מען געדארפט שטרייכען פון דער ליסטע צוליב זייער טויט, צו הויכען עלטער, אוועקגעציגען זיך פון לאדז.

3) וועלכע זאכקענער דארף מען שטרייכען פון דער רשימה, צוליב דעם, וואס זייער ביזאיצטיגע טעטיגקייט האט בעוויזען, אז זיי האבען נישט די געהעריגע קוואליפיקאציעס אויסצופילען זייערע פונקציעס אלס זאכקענער אין שטייער פראגען.

קרעדיטען פאר הויז-בעזיצער, ענדערן דעם רעגולאציע-פלאן און הנחות פון דער גאזאווניע

פאדערט א דעלעגאציע פון יוד. הויזבעזיצער-פאראיין פון שטאט-פרעזידענט

דער צייטווייליגער שטאט-פרעזידענט, האט אויפגענומען א דעלעגאציע פון יודישען הויז-בעזיצער-פאראיין (פיעטריק. 10) אין די פערזאנען פון פרעזעס י. מ. ביאלער, פערוואלטונגס-מיטגליד י. אייזנער און אינזש. י. גיטמאן.

די דעלעגאציע האט בעריהרט א רייה פראגען, ווי געבען קרעדיטען די פאראיינס-מיטגלידער ביים בויען נייע הייזער ביי וועלכע ס'וואלטען געפינען ארבייט 2 טויזענד ארבייטער. ווי אויך ענדערן דעם רעגולאציע-פלאן, און פערגרעסערן די הנחות פון דער גאזאווניע פון 2 אויף 5 יאהר א. א. פראגען.

דער פרעזידענט האט די פאסטולאטען [illegible] גענומען אין אכט און פערשפראכען מיט די [illegible] בעריהרטע פראגען זיך צו פאראינטערעסירען.

האנדעלס-אפטיילונג ביים מאגיסטראט

וועט דריי טעג נישט זיין טעטיג

די שטאט-פערוואלטונג מאכט בעקאנט [...] צוליב דעם, וואס די האנדעלס-אפטיילונג [...] פון 2-טען יאנואר איבערגעטראגען אין א נ[...] לאקאל, אויף פשיעזד 36, וועט די אפטיי[...] נישט טעטיג זיין די טעג פון 28, 29 און 30 [...] ד. ח. טעטיג וועט נאר זיין די אנמעלדונגס-ביורא.

פאליטישער פראצעס

(א) דער 29 יאהריגער מאיר ראזנ[...] איז נעכטען, אלס בעשולדיגטער אין קאמוני[...] שער טעטיגקייט פערמשפט געווארען אויף [...] האלבען יאהר טורמע.

קיין ארץ = ישראל
דורך טריעסט און קאנסטאנצע.

שיפסקארטען
אויף הר-ציון און הר-כרמל.

פעקלעך קיין רוסלאנד
פינקטליך און שנעל

ערלעדיגט
דאס וועלט-רייזע-ביורא
Union Lloyd
42 פיעטריקאווער 42
טעל. 87-107.

קיין שטעטישע אפטיילונגען בעזיצען מיר נישט
Bank Kupiecko-Kredytowy Sp. w Łodzi
№ 29 ul. Piotrkowska № 29
קיין פרייע קאסטקעס (SAFESY) בעזיצען מיר נישט.
אונזערע פקדונות-ביכלעך זענען די בעסטע שטאלענע קאסטקע
זיכער און גוט פראצענטירט
יאמעלט אייערע אפשפארונגען און לאקירט אייערע געלדער אין
Bank Kupiecko-Kredytowy Spółdz. w Łodzi
וועלכע גיט א גאראנטיע פון א זיכערן קאפיטאל ביי א גוטע פערצינזונג
די געזעצליך געשיצטע געהיימניס פון פקדונות ווערט שטרענג אפגעהיטען
לויט'ן ארטיקעל 52 פון קאאפעראטיווען געזעץ (Dz Ust. str. 55/34)
וועלכע פערווערט צו ערטיילען אינפארמאציעס הן אמטליכע הן אנדערע ארגאנען.
מיר מאכען אויפמערקזאם אויף אינזער אדרעס: לאדזש פעטריקאווער 29

אנגעשטעלטע וואס צאלן ווינטער-בעשטייערונג פון די פענסיעס

דארפען נישט צאהלען נאך אמאל אין די וואוינונגען

מחמת דעם וואס קומען אן רעקלאמאציעס פון ארבייטענדע פערזאנען וועגען צוויימאליגע בעשטייערונגען צו דער ווינטערהילף, ד. ה. סון די פענסיעס און פון לאקאלען, מאכט דער קאמיטעט פאר דער ווינטער-הילף-אקציע אויפמערקזאם, אז די וואס צאהלען אפ די בעשטייערונג פון די פענסיעס און בעקומען אנ'אויפמאהנונגס-צעטעל פון דער אונטער-סעקציע אדער אונטער-קאמיטעט, דארפען זיך ווענדען צו די קאמיטעטען ביילעגענדיג די בעשטעטיגונג פון די שוין אפגעצאהלטע בעשטייערונג.

* * *

דער קאמיטעט מאכט גלייכצייטיג אויפמערקזאם די סוחרים און האנדווערקער-פאראיינען, אז ביים איינצאלען אין די פאראיינס-לאקאלען אויף פאטענטען, זאל באלד גענומען ווערען דער געהעריגער אפצאהל אויף דער ווינטערהילף.

איינגעפלאסענע סומעס. דארפען איינגעצאלט ווערען (לויט קוויטונג) די דעלעגאטען פון בירגער קאמיטעט און די פינאנץ-אמטען.

זונטאג, 20 דעצעמבער

ו' טבת תרצ"ז

זון-אונטערגאנג 3.24

זון-אויפגאנג 7.43

היינט די געוועלבער אפען פון 1 ביז 6

(א) לויט א פעראָרדנונג פון דער אדמיניסטראטיווער מאכט מעגען היינט אלע געוועלבער האנדעלס-אונטערנעהמונגען, מערק א. ד. גל. זיין אפען פון 1 ביז 6 א זייגער

די פאסט אמטירט היינט

(א) לויט א פעראָרדנונג פון דער צענטראלער מאכט וועט די פאסט היינט זיין טעטיג אין אלע אפטיילונגען א חוץ די איבערווייזונגען-אפטיילונג.

די אמטירונג הויבט זיך אן אנשטאט 8 — א זייגער 9 אינדערפריה.

איין נאכט — אפען די טויערען!

(א) אין דער ווינילע-נאכט פון 24 אויפן 25 וועלען אלע-טויערן זיין אפען, צוליב דער בעקוועהמליכקייט פון די קריסטליכע מתפללים.

פאטענטען פאר האנדווערקער

אין צוזאמענהאנג מיט די לעצטע צירקולארען און פעראָרדנונגען וועגען פאטענטען, און כדי צו פערלייכטערען די האנדווערקער און קליינאינדוסטריאלער ביים ארויסנעהמען דעם פאטענט, האט די עקספאזיטור בעשלאסען אנצונעהמען אויף אויסצופילען פאטענטען.

ביים אויספילען די דעקלאראציע צום פאטענט ווערט יעדער אינפארמירט וועגען די פערשידענע הנחות און עס ווערען ערטיילט די געהעריגע אנווייזונגען.

עס איז וויכטיג פאר יעדען האנדווערקער און קליינאינדוסטריאלער אויסצופילען דעם פאטענט.

רעגיסטראציע פון פאבאר-יאהרגאנג 1916

(א) פונם 2 ביז'ן 15 יאנואר 1937 וועט אין לאקאל פון דער מיליטער - אפטיילונג ביי דער שטאט-פערוואלטונג (פעטריקאווער 165) ארויסגעליינט ווערען צום בעזיכטיגען פון פעראינטערעסירטע פערזאנען — דעם פאבאר-רעגיסטער פון יאהרגאנג 1916.

די פעראינטערעסירטע דארפען אין משך פון דער דאזיגער צייט קאנטראלירען. צי זיי זענען ריכטיג איינגעשריבען געווארען אדער צי זיי זענען נישט אויסגעמיטען געווארען אין דער פאבאר-רשימה, און אריינטראגען ענטשפרעכענדע אויסבעסערונגען און אויפקלערונגען.

צוגאב פאבאר-קאמיסיע

וועט טעטיג זיין ד. 28-טען ד. ח.

(א) דעם 28. ד. ח. וועט אין לאקאל (פעטריק. 165) אמטירען די צוגאב פאבאר-קאמיסיע, שטעלען דארפען זיך די פאבאראוצעס פון יאהרגאנג 1916 און עלטערע, וועלכע האבען נאך ביז איצט נישט רעגולירט די מיליטער-פליכט. ס'דארפען זיך שטעלען די וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון די 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14-טע פאליציי-קאמיסאריאטען.

KINO TEATR
MIRAŻ
LISTOPADA 16

אנהויב 4 נאכמיטאג.

היינט און פאלג. טעג!
פרעכטיגער דאפעלטער פראגראם
פילם פון סאוויעטישער פראדוקציע א. נ.
„ליבע אין טאנק“
ווי אויך די אינגעווענליכע סענסאציע א. נ.
„די גאנצע שטאט רעדט דערפון“
מיט'ן גלאנצענדען E. ROBINSON
אין דער הויפטראלע.

5 יאַנואַר וועט דער שטאָט־ראַט

וועהלען דעם פּרעזידענט, וויצע־פּרעזידענטען און לאַווניקעס

ענדעקעס ערקלערן, אַז זיי וועלען נישט דערלאָזען קיין יודישען לאַווניק אין לאָדזשער מאַגיסטראַט

נאָכדעם ווי די ערשטע זיצונג פון שטאָט־ראַט איז דורכגעפיהרט געוואָרען ביז׳ן סוף, איז איצט נעד וואָרען אַקטועל די פראַגע פון צונויפרופען די צווייטע זיצונג, אויף וועלכע ס׳קענען נישט בע־טראַכט ווערען קיין שום אַנדערע פראַגען ווי די וואַהלען פון אַ פּרעזידענט, 3 וויצע־פּרעזידענטען און 8 לאַווניקעס, ס׳טאָרען אויף דער זיצונג אויך נישט אַריינגעטראָגען ווערען קיין שום פאַרשלאָגען דעקלאַראַציעס און ערקלערונגען.

די וואַהל־זיצונג פון שטאָט־ראַט רופט צונויף דער וואָיעוואָדע, אַ פאָרזיצער פון דער זיצונג ווערט געוועהלט צווישען די ראַטמענער, וועלכע לאַדענען איין 2 ראַטמענער בייזיצענדע. דער פּרעזידענט און וויצע־פּרעזידענטען ווערען געוועהלט לויט מעהר־היטס־וואַהלען. די לאַווניקעס לויט פּראָפּאָרציאָנע־לע וואַהלען.

ווי מיר דערוויסען זיך, וועט די וואַהל־זיצונג **פון שטאָט־ראַט פאָרקומען דאָנער־שטאָג דעם 5 יאַנואַר.**

ווי ס׳איז בעקאַנט האָט די פּ. פּ. ס. דעסיגנירט אַלס קאַנדידאַט אויף לאָדזשער שטאָט־פּרעזידענט דעם גענ. דעפּוטאַט פּאַרליצקי. אַלס 3 וויצע־פּרעזידענ־טען די ה״ה: וואַלטשאַק, שעוטשיק און הראַטווא, אַלס 4 לאַווניקעס, וועלכע ס׳קומט דער פּ. פּ. ס. לויט דער פּראָפּאָרציע די ה״ה זרושעבאָווסקי, גאַנ־צקע, קרוטשקאָווסקי און גאַלינסקי, ווי מיר דערווי־סען זיך איצט, האָט ה׳ גאַלינסקי רעזיגנירט פון דער קאַנדידאַטור מיט׳ן מאָטיוו, אַז ער האָט צופיל אַר־בייט איי די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען, מיט וועלכע ער בעשעפטיגט זיך, או פ׳ן אָרט פון ה׳ גאַלינסקי האָט פּ. פּ. ס. דעסיגנירט אַלס לאַווניק דעם ראַטמ. נאַפּיעראַלסקי.

ווי מיר דערוויסען זיך ווייטער, זענען אַלע נע־מען, וועלכע זענען אָנגערופען געוואָרען אַלס קאַנ־דידאַטען אויף לאַווניק מצד דעם „בונד" נישט די ריכטיגע, **דער „בונד" וועט אַדורכפיהרען אַלס לאַווניק דעם ראַטמאַן מילמאַן,** אויף זיין אָרט וועט דאַן אַריין אין שטאָט־ראַט ה׳ זילבער־שטיין, ווי בעקאַנט וועט פּ. פּ. ס. מיט „בונד" אַרויס שטעלען אַ ג׳איינהייטליכע ליסטע בעת די וואַהלען פון לאַווניקעס.

ס׳זעהט אויס, אַז די ענדעקעס וועלען דאָך אָנ־טיילנעהמען אין די וואַהלען פון לאַווניקעס און צו־נעמען 3 ערטער, וועלכע ס׳קומט זיי לויט דער פּראָ־פּאָרציע, זיי טוען דאָס דערפאַר, כדי צו בעשווערען די אַרבייט פון סאָציאַליסטישען מאַגיסטראַט. דער איינציגער אָפּהאַלט ביי זיי איז נאָר דאָס, וואָס אין מאַגיסטראַט וועט אויך געוועהלט ווערען אַ יודישער לאַווניק. **די ענדעקעס האָבען בעשלאָסען נישט צו דערלאָזען אַז אַ יוד זאָל ווערען לאַווניק.**

ווי אַזוי זיי וועלען דאָס מאַכען, איז נישט בע־קאַנט, אָבער אַז דאָס וועט זיך זיי נישט איינגעבען איז זיכער, יעדענפאַלס אַ די שפּאַנונג צום שטאָט־ראַט בכלל נישט געוואָרען קלענער און די צווייטע זיצונג ווערט ערוואַרט מיט דערזעלבער אָנגע־שטרענגטקייט.

דער שונא איז שטאַרק און גרויזאַם

אונזערע איינדרוק פון דער ערשטער זיצונג פון נייעם שטאָט־ראַט

פון דר. ז. עלענבערג

דאָס, וואָס מען האָט ערוואַרט, איז לײדער גע־קומען. דער ערשטער צוזאַמענשטויס מיט די ענדע־קעס אויף דער ערשטער זיצונג פון נייעם לאָדזשער שטאָט־ראַט בעווייזט, ווי שווער און אחריותפול עס זענען די אויפגאַבען פונ׳ם הייפעלע יודישע ראַטמענער.

מיר געפינען זיך דאָרט ווי אין אַ הייל פון ווילדע חיות. רעכטס פון אונז זיצט דער שונא, וועל־כער איז אָנגעזאַפּט מיט שנאה און מיט כל המינים סם, וועלכער איז גרייט יעדען אויגענבליק זיך אויף אונז צו וואַרפען, בכדי אונז צו צווינגען צו פאַר־לאָזען דעם שטאָט־ראַט, בכדי עס זאָל טריומפירען און מקוים ווערען זיין פּאַראָל: אָהן יודען!

אָבער מיר זענען פאַרהאַן און מיר לאָזען זיך נישט און מיר וועלען נ׳שט אָפּטרעטען אפילו נישט דאַן, ווען מ׳וועט אָנווענדען כוח און טעראָר גע־גען אונז.

ווייל אין קאָן שטעהט נישט אונזער פּערזענ־ליכער גורל, נאָר די עקזיסטענץ און דער כבוד פון איבער צוויי הונדערט טויזענד לאָדזשער יודען, וועל־כע האָבען אונז אַנפאַרטרויט זייערע לײדען און זאָר־גען און האָבען אונז געשיקט אין קאַמף פאַר זייערע רעכט.

די ענדעקעס שמעקט נישט וואָס יודען נעמען אַ וואָרט אין שטאָט־ראַט, וואָס מען בעריהרט אונ־זערע וועהטאָגען. זיי האָבען עס אונז שוין אויף דער ערשטער זיצונג געגוג הויך און ברוטאַל צו ווי־סען געגעבען, אַז זיי וועלען דערצו נישט דערלאָזען. זיי מאַכען זיך ווי תמעיוואַטע, ווי זיי וואָלטען פאַרגע־סען, אַז מיר זענען אַ דריטעל פון דער בעפעלקע־רונג און טראָגען זיכער מעהר ווי די העלפט פון די שטאָטישע שטייער־לאַסטען.

אָבער דאָס געהט זיי נישט אָן. און זיי ווילען פון אונז מאַכען בירגער פון צווייטער קאַטעגאָריע און אָט געגען דעם וועלען מיר קעמפען מיט אַלע אונזערע כוחות.

דער קאַמף וועט גאָרנישט זיין קיין לייכטער. מ׳קען זיך קוים פאָרשטעלען, ווי דעמאַגאָגיש, ווי פאַרביסען, ווי אונמענשליך עס איז דער שונא אונ־זערער. קיין שום מיטלען, קיין שום געוואַלט און טעראָר־מיטעל איז איהם נישט גענוג, כדי אונז צו פאַרניכטען. ווי קען מען מיט אָט אַזאַ בלינדען געגנער דיסקוטירען, ווי קען מען איהם איבערצייגען, ווען ער איז טויב און וויל נישט הערען, ווען ער קאָנקורירט מיט ליגענס און פאַרלוימדונגען, מיט זלזולים און מיט דער פויסט?

ניין, מיר וועלען עס נישט האָבען לייכט, עס וועט זיין אַ שווערער, אַ זעהר שווערער קאַמף, אָבער פאַרפאַלען; עס איז געקומען אַזאַ צייט, און מיר מוזען זוכען נייע קאַמפס־מעטאָדען. מיר שטי־צען זיך אויף דעם גלויבען פון דער גערעכטיגקייט פון אונזער זאַך, מיר שטיצען זיך אויף דעם כוח פון אונזערע פאָלקס־מאַסען, וועלכע שטעהען הינטער אונז. מיר האָבען נאָך נישט פאַרלוירען דעם פאַר־טרויען צו די מאָראַליש־געזונדע טיילען פון פּוי־לישען פאָלק, און בפרט צו זיינע פאָרטשריטליכע אַרבייטס־מאַסען, — מיר גלויבען נאָך אין דעם גוטען אינסטינקט פון דער מלוכה, וועלכע ווייסט וואו עס זענען פאַרהאַן איהרע צושטערער און וואו עס זענען די, וועלכע זוכען איהר וואוילן.

צי בעת מ׳רעדט וועגען דאַנציג, איז דען ד מלוכה נישט פאַראינטערעסירט דערין, אַז אַלע ביר־גער אָהן אויסנאַהם זאָלען שטעהען הינטער איהר און מ׳זאָל נישט מאַכען דערפון אַניעני... טייל פון די בירגער, ווי עס האָט דאָס געטון אין שטאָט־ראַט אַדוו. קאָוואַלסקי, גראַד דער, וועלכער איז אַזוי נתפעל פון היטלער׳ן און זיין פּאָליטיק.

אָבער געהט זוכט שכל, לאָגיק און יושר ביי די, וועלכע עס טרייבען נאָר די נידריגסטע האַרץ־גע־פיהלען.

דער פיינד איז שטאַרק און גרויזאַם, לאָדז געהער צום וויכטיגסטען שיכט פון אַנטי־יודישען פראָנט, וועלכער ציהט זיך פון די סטודענטעס פון פּשיטיק און זאַמבראָוו ביז צו די אוניווערזיטעט־זאַלען פון ווילנאָ און לעמבערג.

די לאָדזשער יודען און זייערע שליחים וועלען זייער פליכט טריי ערפילען.

פערשטאָפּונג און זיינע פאָלגען

ווי דאָס שלאָגען פון בלוט און קאָפּ ווייען, מיגרענע א. ז. וו. וו. פערשווינדען שנעל נאָך בענוצען די געזוקסען

פּיגולקעס קאַוועגאַ

(CAUVIN'A)

די דאָזיגע פּיגולקעס זענען דורכרייניגענדע און פער־לייכטערען די אָרגאַן־פונקציאָנירונגען.

פּרייז פון אַ שאַכטעלע, וואָס ענטהאַלט 30 פּיגולקעס קאָסט 2.50 זל.

מיר בעטען צו געדענקען די אויפמערקזאַמקייט אויף אָריגינעלע פּאַקונג מיט דער אויפשריפט

„CAUVIN—PARIS"

צו בעקומען אין אַלע אַפּטייקען.

פּאָליטישע קאָמיסיע ביי דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע

דיסקוסירט שטורמיש וועגען דער פאַרשטענדיגונג מיט דער „אגודה" מכּה דעם קהלה־בודזשעט

אונטער׳ן פאָרזיץ פון אַדוו. בערקאָוויטש איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער פּאָליטישער קאָמיסיע ביי דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע. ס׳איז בעהאַנ־דעלט געוואָרען די פראַגע וועגען דער פאַרשטענדיגונג וואָס די ציוניסטישע פּרנסים האָבען דערגרייכט מיט די אגודהשע וועגען קהלה־בודזשעט. די ציוניסטען האָבען לויט דער דאָזיגער פאַרשטענדיגונג, גע־דאַרפט שטימען פאַר׳ן קהלה־בודזשעט אויפ׳ן יאָהר 1937. דערפאַר האָט די אגודה מסכים געווען אַריינ־צושטעלען אין בודזשעט 3000 זל. פאַר דער מחלקה החרדים ביים קרן־קימת, 2000 זל. פאַר׳ן שפּיטאָל־וועזען אין בודזשעט פון קרן־היסוד, 1000 זל. אויפ׳ן קרן־ארץ־ישראל פון „מזרחי" און אַ רייע סומעס אויף ציוניסטישע קולטורעלע אינסטי־טוציעס אין לאָדז. די דאָזיגע פאַרשטענדיגונג וואָס איז געמאַכט געוואָרען דורך די ציוניסטישע דאָזאָרעס און פּרנסים מוז האָבען די אַפּראָבאַטע פון דער פּאָ־ליטישער קאָמיסיע ביי דער ציוניסטישער אָרגאַ־ניזאַציע און קודם־כל פון יעד עירוני.

די זיצונג פון דער פּאָליטישער קאָמיסיע, אויף וועלכער דער ענין איז בעטראַכט געוואָרען, איז גע־ווען אַ זעהר שטורמישע. אַ רייה מיטגלידער פון דער קאָמיסיע זענען שאַרף אַרויסגעטרעטען געגען דער פאַרשטענדיגונג. די געגנער האָבען זייער שטע־לונג מאָטיווירט דערמיט, וואָס די פּאָלקיסטען זענען געוואָרען אויס שותפים מיט דער „אגודה", וועלכע וואָלט איצט געבליבען אין דער קהלה איזאָלירט וואָס זי וועט נישט בעקומען די מיטהילף פון די ציו־ניסטישע פּרנסים. ווייטער האָבען די געגנער ער־קלעהרט, אַז די סומעס, וועלכע זענען אַריינגעשטעלט געוואָ־ען אין קומענדיגען בודזשעט זענען זעהר פּראָבלעמאַטישע.

איינינע רעדנער האָבען פאַרטיידיגט די דאָזיגע פאַרשטענדיגונג. קיין בעשלוס איז נישט אָנגענומען געוואָרען און דער גאַנצער ענין איז מיט דער מיי־נונג פון דער פּאָליטישער קאָמיסיע איבערגעשיקט געוואָ־ען צום דעצידירען אין ועד־עירוני.

סטאַראָסטאַ ד״ר מאַסטאָוויטש

מיט אַ וויזיט אין דער יודישער קהלה

פרייטאָג איז אין דער קהלה געקומען מיט אַ וויזיט דער נייער לאָדזשער סטאַראָסטאַ ד״ר מאַס־טאָוויטש. צוליב דעם, וואָס פריהער מ׳גצבערג איז נישט געווען אין לאָדז, איז דער סטאַראָסטאַ אויפ גענומען געוואָרען דורך סעקרעטאַר נאַדעל, וועלכער האָט אינפאָרמירט דעם סטאַראָסטאַ וועגען דער לויפענדער אַרבייט אין דער קהלה.

ערוואַרט נישט קיין פרעמדע הילף! —— העלפט אייך אליין!

ברענגט אייערע אָפּשפּאָרונגען און אַלע פרייע געלדער נור אין

BANK KUP. KRED.

29 PIOTRKOWSKA 29

יעדער נישט־איינגעצאָהלטער גראָשען איז אַ פאַרברעכען געגען אייערע אייגענע אינטערעסען!

Bank Kupiecko-Kredytowy Sp. w Łodzi

ul. Piotrkowska 29

אָפּשפּאָרונגען אָנהויבענדיג פון 1 זלאָטי, אינקאַסאָ, וועקסלען, איבערווייזונגען, טשעק־קאָנטעס.

דער גורל פון אַ פרוי

סענסאַציאָנעלער און שפּאַנענדער ראָמאַן

(35

די האָר האָבען זיך איהר צעפּאַטעלט און איבער געפאַלען איבער׳ן שטערן. זי האָט זיי פאַרשאַרט אויף צוריק און גענעצט איהר הייסען קאָפּ מיט קאַלטע וואַסער. ענדליך האָט זי זיך אויפגעהויבען פון בעט, זיך אויסגעגלייכט און מיט פאַראַכטונג און האָט אַקוק געטון אַרום זיך. אַ טייוועלשער שטאָלץ האָט זי בעהערשט, אין איהרע אויגען האָט אויפ געברענט אַ פייערל.... דאָס זעלבע פייערל וואָס האָט זיך ביי איהר אָנגעצונדען, ווען זי האָט געזעהען אַז איהר „פאָטער" איז זיך אין איהר נוקם.. נקמה! נקמה! נקמה! זי האָט געבעטען די דייטשען זי זאָלען זי לאָזען אליין און זיי צוגעזאָגט, אַז מאָרגען וועט זי זיי קומען זעהען אויף, אדרעס וואָס זיי האָבען איהר איבערגעלאָזט. זי איז נאָך אַ ווײלע געזעסען און געטראַכט. אין איהר פאַרצווייפלונג און פאַרבי־טערונג האָט זי אָנגענומען מאָריסעם פלוצימדיגען ביים, ווי אַלע שלעכטקייטען וואָס זענען געגען איהר בעגאַנגען געוואָרען! אָ, זי האָט זעהר גוט געקענט די אכזריות פון מענשען און מאָריס איז נישט בעסער פון אַלעמען!...

זי האָט זיך אויפגעהויבען און איז אַרויסגע־גאַנגען פון קאַבאַרעט. אויף יעגער זייט טיר האָט זי אָפּגעוואַרט אַנדריי. ער איז געשטאַנען אין דער גאַנצער לענג און זיין טייוולישע געזיכט האָט ביז געלויכטען. עס האָט זיך איהר אָפּגעריסען אין האַר צען:

— ווי מיאוס איהר זעהט אויס!

— דער שיינער אידעלער מאָריס האָט אייך פאַרלאָזען... וועט אייער בעגלייטער. היינט בײנאַכט זיין דער מיאוס׳ער אַנדריי!

— ווי עקלהאַפט איהר רעדט!

— אפשר איז עס דערפאַר, וואָס איך בין אין אייך פאַרליבט און איך קאָן אייך נישט קריגען. וואָס ווילט איהר? איך זאָל זיין מיאוס און נישט האָבען קיין ערפאָלג ביי פרויען און נאָך געהען אַ טענצעל... כאַ־כאַ־כאַ!

— איהר זייט משוגע וואַהנזיניג!

— אַזוי משוגע און אַזוי פול מיט האַס ווי איהר! די וועלט איז גענוג אונז ביידען בעגאַנגען עוולות כאָטש איהר זייט אַ שענהייט. דער חילוק איז נאָר, וואָס איך ווייס, אַז איך וועל שוין קיין גליק אין לעבען נישט האָבען און איהר האָפט נאָך און גלויבט אַז איהר וועט חתונה האָבען מיטן אידעלען מאָריסן און זיין גליקליך! כאַ־כאַ־כאַ!

— שווארצער וואָרזאָגער!

— איהר מיינט, איך האָב נישט געזעהען, וואָס ס׳איז פאָרגעקומען צווישען אייך און מאָריסן. דאָ פריער אין קאַבאַרעט. אומגליקליכער נאַר! וואָס איהר זייט! ווי האָט איהר נאָר געקענט האָפען אַז מאָריס, אַ זוהן פון אַ אידעלער פאַמיליע וועט חתונה האָבען מיט אַ קאַבאַרעט טענצערין. נאָר אין נאַרי־שע ראָמאַנען טרעפען זיך אַזעלכע גליקען. ווי אַזוי האָט איהר נישט איינגעזעהען, אַז איהר זייט ביי איהם געווען בלויז אַ טשעקאַוועס, נאָך עפּעס אַ מאָדנע פרוי און זיין ליבעס קאַפּריזע! איהר זייט געווען פאַר איהם אַן אינטערעסאַנטע שפּילצייג וואָס איז איהם שנעל נמאס געוואָרען. היינט איז ער געקומען מיט אייך אָפּברעכען. נאָר ער האָט נישט געהאַט קיין מוט אייך צו זאָגען דעם געזעגענונגס־וואָרט!...

אַנדרעיס ווערטער האָבען זי געגליט ווי מיט הייסע קוילען. דער ביטערער דורכגעטריבענער יונג האָט געזאָגט אַזאַ ליגען מיט אַזאַ נאַטירלעכקייט, אַז עס וואָלט געקאָנט אָפּנאַרען דעם קליגסטען מענשען. מיט אַ נישט הייליגער הנאה האָט ער איצט געגאָ־סען טראָפּענס סם אין איהר בעכער פון לײדען, ער האָט זיך מיט איהר נערייצט זי געמוטשעט און דערמיט פאַרגיטיגט דאָס וואָס ער קאָן זי נישט קרי־גען.... זי האָט אַ שפּיי געטון אויף זיין זייט און זיך געלאָזט אַוועקגעהען.

הונדערט שפּאַן פאַרויס זענען געגאַנגען די צוויי דייטשען, וואָס האָבען מיט איהר פאַרבראַכט דעם אָוונט, זיי האָבען וועגען איהר גערעדט.

— זי וועט זיין אַ גרויס געווינס פאַר דעם דייטשען שפּיאָנאַזש.

— זי זאָל נאָר וועלען, ווערען אַ שפּיאָנקע אויף אונזער זייט.

זי וועט זיכער וועלען. זי איז פון אַזאַ מאַטעריאַל פון וועלכע שפּיאָנען ווערען געמאַכט. זי איז פאַר־ביטערט פאַרצווייפעלט, איהר לעבען האָט ביי איהר קיין ווערט נישט. זי האָט כאַראַקטער און הערשט נאָך שטאַרקע איבערלעבונגען איז נאָר דאָ פאַר איהר דער וועג ווי שפּיאָנאַזש אַרבייט.

— און איך דערמאָן זיך איצט אַז זי טראָגט אַ שטאַרקען האַס צו די פראַנצויזען, זי האָט זיך אַמאָל אַרויסגעכאַפּט אַז אַ פראַנצויזישער גלח האָט זי אומגליקליך געמאַכט און זי האָט דעריבער אַלע פראַנצויזען פיינט. זי האָט עס געזאָגט ביי אַ הולאַנקע אין צירק, ווען זי איז געווען אַ ביסל שיכור.

— ווייסט, גוסטאַוו שאַכטנער, וואָס פיהרט אַן מיט די דייטשע שפּיאָנען אין אַמעריקע, וואָס צושטע רען דאָרט אַמוניציע וואָס דאַרף אָפּגעשיקט ווערען צו דער אַנטאַנטע האָט געפאָדערט מען זאָל איהם שיקען אַ פּאָר שיינע פרויען שפּיאָנקעס. מיר וואָלטען אַהין צו איהם געקאָנט שיקען רחלען.

רחל איז שוין געווען 10 שפּאַן הינטער די צוויי מענער וואָס זענען געווען דייטשע שפּיאָנען.

(פאָרטזעצונג קומט)

ריטועל־ע שחיטה, קאנצעסיעס אויף כשר'ע יאטקעס

מיט דעם האט זיך פערנומען דער צוזאמענפאהר פון די סטאראסטען

בעכטען, שבת, איז אין קאנפערענץ־זאל פון דער וואיעוואדזטווע פארגעקומען דער צוזאמענפאהר פון די סטאראסטעס פון דער לאדזער וואיעוואדשאפט. אין צוזאמענפאהר, וואס איז געפיהרט געוואָרען אונטער'ן פארזיץ פון וואיעוואדע ה' האוקע באָוואַק, האט זיך בעטייליגט א פארשטעהער פון אינערן־מיניסטעריום, נאטשעלניק מישלינסקי און אנדערע העכערע בעאמטע.

צווישען אנדערן איז אויך בעטראכט געוואָרען די אקציע פאר דער ווינטער־הילף, און די רעזולטאטען פון דער ביז־איצטיגער אקציע. די אנוועזענדע סטאראסטעס האבען אפגעגעבען בעריכטען פון זייערע געגענדען. נאך דעם ווי ס'איז בעטראכט געוואָרען די פראגע וועגן דעם קאמף מיט'ן יקרות, און די פעראָרדענונג וועגן אויסהענגען צעניקעס, האט די קאנפערענץ בעהאנדעלט דעם אוסטאוו וועגן ריטועלער שחיטה, די פראגע וועגן קאנצעסיעס אויף כשר'ע יאטקעס א. אנד.

נאכדעם, ווי ס'זענען נאך בעהאנדעלט געוואָרען א רייה ענינים, ווי: ארגאניזירונג פון האנדוועיק, אויטאבוסען־קאמוניקאציע, סאניטארע קאנטראל אויף לעבענסמיטלען, איז דער צוזאמענפאהר שפעט אין אוונט געשלאסען געוואָרען.

HENRYK PFEFFER Piotrkowska 113 **LIKWIDACJA!**

Wyprzedaż za BEZCEN!

המשך פון ליטראוסקיס פראצעס

(א) נעכטען האט דאס קרייז-געריכט בעגייט די פערהאנדלונגען אין פראצעס פונם מאר־פאלק ליטראוואסקי.

ליטראוואסקי האט זיך נישט געשטעלט צום געריכט און צוגעשיקט א בעשטעטיגונג, אז צוליב זיין קראנקהייט מוז ער בלייבען אין בעט.

די פערטיידיגונג טראגט אריין א פארשלאג, אז דער געריכטס-דאקטאר זאל אונטערזוכען דעם בעשולדיגטען און ארויסזאגען זיין מיינונג צי ליטראוואסקיס אנטייל אין פראצעס איז נויטיג. דער פראקוראר איז דערויף מסכים און דער געריכטס-פארזיצער ד"ר הורוויטש ווערט דעלעגירט צו אונטערזוכען דעם קראנקען.

בינו לבינו האט דאס געריכט אויסגעהערט 2 עדות זיסלער און גרינבוים, וועלכע האבען געגעבען גארן צום איבערארבייטען.

זיסלער געדענקט גארנישט גענוי, דאגעגען גרינבוים טענה'ט, אז ווינער האט איהם שיקאנירט און ער האט צוליב דעם געהאט היזקות.

נאכדעם ווי עס קומט צוריק ד"ר הורוויטש און ערקלערט, אז ליטראוואסקי ליידט אויף סקלעראז און מוז צוליבן שטארקען בלוט-דרוק עטליכע טאג פערבלייבען אינדערהיים, פעראָרדענט דאס געריכט א הפסקה אויף עטליכע טעג.

„בעסער זיצען הינטער קראטען— איידער צו לעבען מיט אזא מיז ווייב"...

(א) איינם שיעראדזער פאליציי-פאסטען האט זיך געמאלדען א געוויסער אנטאני קאוואלעק, א זייגערמאכער, וועלכער האט דערציילט, אז צוליב זיין ווייב האט ער געמוזט ליקווידירען זיין געשעפט פריהער אין ווארשא און דערנאך אין זלאטשעוו, שיעראדזער פאוויאט, זי האט איהם אזוי פערביטערט דאס לעבען, אז ער האט נעבעך געמוזט פערטרינקען עטליכע זייגערלעך און ביזשוטעריע, וואס ער האט בעקומען צום פערריכטען...

געקומען איז ער צו דער פאליציי מיט א בקשה, אז מ'זאל איהם אריינזעצען אין טורמע ווייל „ער וויל ליבערשט זיצען הינטער די קראטעס, איידער לעבען מיט אזא ווייב".

מ'איז איהם זיין בקשה נאכגעקומען, ווייל ער האט, ווי געזאגט, פערטרונקען פרעמדע זאכען.

פערשארפט דער קאנפליקט אין דער פירמע „הירשבערג און בירנבוים"

(א) מיר האבען די טעג מיטגעטיילט וועגען א סכסוך אין דער פירמע הירשבערג און בירנבוים (וואָדנע 23), וואו דער מייסטער האט ארויסגעווארפען אן ארבייטערין פון דער פאבריק, ווייל זי האט צוגערעדט איהרע חברטארינס זאלען זיך איינשרייבען אין א פראפעסיאנעלען פעראיין.

די ארבייטער האבען זיך געשטעלט אין שוץ פון דער בע'עוולה'טער ארבייטערין און ארויסגעשטעלט א פאדערונג צוריקצונעהמען די ארבייטערין צו דער ארבייט און צו בעשטראפען דעם מייסטער. דער ענין איז אריבער אין ארבייטס־אינספעקטאראט.

נעכטען האט אין ארבייטס-אינספעקטאראט געזאלט פארקומען א קאנפערענץ אין דעם ענין. די קאנפערענץ איז נישט צושטאנד געקומען.

אין צוזאמענהאנג דערמיט איז די סיטואציע אין דער פירמע פערשארפט געוואָרען.

ליקווידירט א שטרייק אין א ציגעלניע

(א) אין הויזלערס ציגעלניע אויף סרעברנע הינטער לאדז, איז צוליב לוין-רעדוקציע אויסגעבראכען א שטרייק.

די אינטערווענץ פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען און די פארגעקומענע קאנפערענץ האט געהאט א פעולה, דער סכסוך איז ליקווידירט געוואָרען און די שטרייקענדע 60 ארבייטער זענען צוריק צוגעטרעטען צו דער ארבייט.

ארעסטירט א „פילאנטראפ"

(א) די לאדזער געהיים-פאליציי האט ליקווידירט א געהיים „הייזעל" אויף שענקעוויטשא 22, וואס איז ארגאניזירט און געפיהרט געוואָרען דורך דעם 48־יאהריגען הויז-וועירט פון זגאדניקא 22, פראנצישעק מיקולסקי.

דער דאזיגער פערשוין האט אין זיין אייגענעם הויז אויפגעהאלטען ארימע ארבייטסלאזע פרויען, פאר וועלכע ער פלעגט, א דאנק זייגע ברייטע קאנטשאפטען, געפונען ארבייט, אין דער פארם פון צווינגען זיי לעבען מיט רייכע הערען.

א סברה, אז ער פלעגט צום עסק נישט צולייגען.

דערוויייל איז מיקולסקי ארעסטירט.

ZACHETA

זגערזשער 26

היינט און פאלג. טעג!

גרויסער דאפעלטער פראגראם!

— I —

F.P.1

ענטפערט נישט

אין די הויפט-ראלען:

CHARLES BOYER

און JEAN MURAT

— II —

„אלץ פאר'ן נצחון"

מיט JAMES BAGNEY

אין דער הויפט-ראל.

אנהויב טעגליך 4 א זייגער נאכמיטאג, שבת און זונטאג — 12 א זייגער בייטאג.

די פאמיליען-פייערליכקייטען

... פערלאבונגען, חתונות, ברית'ן און אלגעמיין ... ווען איהר האט געסט, דארפט איהר אייער ליק... ...וריכטען אין דער היים.

דעמאלט שמעקען זיי אייך דאפעלט גוט און קאסט... אפט נאר א העלפט; ביים געברויכען 1 פלעשעל רייכע... עסענץ — נאטירליכע ליקער - מישונגען קאסט 1 ... טער אנ'ערך 5 זל. פערלאנגט נאר רייבלעס עסענץ ... דער לאנג בערימטער מארקע

„Promienne serce"

אויב מ'קען נישט בעקומען אין די בעטרעפענדע געוועל... בער, ליפערט:

Ch. Nowomiejski, Kraków, na skrytka 41.

פראבע אומזיסט.

פריץ קרייזלער אין לאדז

דער בערימטער וועלט-פידלער פריץ קר... ... טרעט אויף אויף איינאיינציגען קאנצערט ... „פילהארמאניע", שבת דעם 16 יאנואר ... אוועבד.

דער דאזיגער קאנצערט פון בעריה... וועלט-מייסטער קרייזלער וועט זיין פאר לאדז ... גרעסטע ארטיסטישע איבעראשונג און דער... טאקע האט עס געמאכט אזא געוואלדיגען ר... אין די מוזיקאלישע קרייזען.

אין פראגראם: פאגאניני, מאצארט און ב... האווען.

„סוואי דא סוועגא"... און אזוי טוען איינענע מענטשען

(א) נעכטען ביינאכט איז אדורכגעפיהרט ... געוואָרען אן איינברוכס-גנבה אין די אדמיניסטרא... פון „ארענדאוויניק" (אויף פיעטריקאווער 91).

זיי האבען מיט א וויטריך אויפגעעפענט ... טיר, אויפגעריסען די אייזערנע קאסע, פונ... זיי האבען צוגענומען אנ'ערך 1000 זלאטעס ... מזומן און א רעכנונגס-מאשין.

פאליציי האט פעראָרדענט א ענערגי... אויספארשונג.

בלוטיגע געשלעגען

(א) אויף כאיני איז בעפאלען געווא... און שטארק צושטאכען געוואָרען מיט מע... דער 21-יאהריגער ראמאן קאוואלסקי (נאפיור... סקיעגא 117) וועלכען פאגאטאוויע האט א... שווערען מעמד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

* * *

(א) אויף פיעטריקאווער 317 איז פארגע... מען א בלוטיגע געשלעג צווישען הענדלער, ... וועלכען עס איז פערוואונדעט געוואָרען דער ... יאהריגער כאינקע-הענדלער אנטאני ליסאנטסקי.

פאר פרייע ליבע אויף דער פרייער לופט...

(א) עהערנעכטען אויפ'ן פעלד ביי דא... ראווסקא-גאס האט א פאליציאנט בעמערקט ... א יונג פארל אין א נישט צווידייטיגע פאזע.

ווען ער איז צוגעגאנגען זיי אויסלעגיטי... האט די אנהענגערין פון דער ליבע אויף ד... פרייער לופט, דאס מיידעל איהם געדראהט מיט ... רעוואלווער, און דער יונג האט זיך בעלאזט ... לויפען. דעם יונג האט מען פערהאלטען. ער הייס... מיכאל וואלקאווסקי און דער רעוואלווער איז ... נער.

דאס סטאראסטע-געריכט האט איהם ... פערמשפט אויף 45 טאג ארעסט.

אויף 100 מענשען רויכערן 99

די איינציגע אונשעדליכע פאר'ן געזונד פאטענטירטע 4-ווי פאטסאוועגילזען זענען

„OSMAN"

טעאטער „פילהארמאניע"

נארוטאוויטשא 20, טעל. 213-84.

היינט, זונטאג דעם 20-טען ד. ח.

2 אפשיידס = 2 פארשטעלונגען

נחמה, קאדיש, חאש.

געזעגענען זיך מיט'ן לאדזשער עולם!

היינט, 4 נאכמיטאג ווערט געגעבען

די ציגייַנער נאכט...

פרייזען 40 גר. ביז 1.09

קאסטיומירטע אפערעטע פון ציגיינער-לעבען אין 2 אקטען מיט פראלאג פון לידיע.

מוזיק: רומשינסקי.

אכטונג! ● סורפריז! ● היינט 9 אוונט

ווערט אויסער דער פיעסע נעגעבען

א גרויסער דיווערטיסמענט

יוסף חאש — טאנגאס, לידער, קופלעטן, ראמאנסען

נחמה — פאלקס-לידער, פאפורי פון רוסישע מאטיוון

טאפעל — דאס שענסטע פון איהר רעפערטואר

קאדיש — מיט'ן כאר און אנסאמבל

3 שעה פערוויילונג! —::— פרייזען נישט געהעכערט!

„מחזיקי חולים" פֿאַרברייטערט די טעטיגקייט

קאָנצערט און טאַנץ-אָוונט מיט באַטייליגונג פֿון לאָלא פֿאָלמאַן

דער פֿעראיין „מחזיקי חולים" איז גוט באַקאַנט דער געזעלשאַפֿט מיט זיין טעטיגקייט. אין משך פֿון יאָהר האָבן בעקומען מעדיצינישע הילף 13 טויזענד פּערזאָן. אָרימע האָבן די הילף באַקומען אומזיסט. נאַהרונג איז פֿערטיילט געוואָרען פֿאַר 1950 פּערזאָן. כלים אַרויסגעבאָרגט 900 פּערזאָן. מיט דער הילף פֿון פֿעראיין בענוצט זיך די גאַנצע שטאָט. איצט גרייט זיך די פֿערוואַלטונג צו פֿערברייטערן די טעטיגקייט.

כדי צו שטאַרקען די מיטלען, אַרדענט דער פֿעראיין אין דעם 26-טען ד. ח. אַ קאָנצערט און טאַנץ-אָוונד אין „הזמיר" מיט'ן אַנטייל פֿון די בעליבטע זינגערין לאָלאַ פֿאָלמאַן.

ס'איז דערום צו דערוואַרטען, אַז די יודישע באַפֿעלקערונג וועט דעם אָוונד וואַרים אונטערשטיצען און אַזוי אַרום קרעפֿטיגען די פֿינאַנציעלע מיטלען פֿון פֿעראיין „מחזיקי חולים".

הענדעל לאה קופּערמינץ

נעבטען איז ביי אונז געשטאָרבען אין עלטער פֿון 72 יאָהר די בירגערין הענדעל לאה קופּערמינץ.

די פֿערשטאָרבענע איז געווען גוט באַקאַנט אין דער געגענד פֿון גרינעם מאַרק. דאָרט האָט מען געוואוסט, אַז אויב מ'דאַרף אויסציען העלפֿען אין אַ גוט אָהן רעש און אָהן טומעל, דאַרף מען זיך ווענדען צו הענדעל לאה קופּערמינץ.

איהר טויט האָט אַרויסגערופֿען אויפֿריכטיגען טרויער אין יענער געגענט.

תנצב"ה

די ערשטע קינדער-אוידיציע דורך ראַדיא אין לאָדז

אויף דער אויסשטעלונג פֿון ראַדיא (אויף שטראָמסקעגאָ 115) האָט זיך פֿערגאַנגענעם מאָנטאָג, פֿערזאַמעלט אַ גרופּע קינדער כדי אַנטייל צו נעהמען אין דער ערשטער ביי אונז אין שטאָט ראַדיאָ אוידיציע פֿאַר קינדער. די אוידיציע איז באַרבייט געוואָרען דורך רעד. סטעפּאַנסקי און דר. בויאַנסקי.

די קינדער אַנטיילנעהמער אין דער אוידיציע זענען אַרויסגערופֿען געוואָרען נאָך דער רייע, און נישט צוגעגרייט דעקלאַמירט, געזונגען, געהאַלטען זיך גאַנץ פֿריי פֿאַר'ן מיקראָפֿאָן צום פֿערגעניגען פֿון די ראַדיא צוהערער, אייניגע פֿון די קינדער האָבען בעקומען געשענקען.

די קינדער אימפּרעזע האָט געהאַט אַזאַ ערפֿאָלג, אַז די דירעקציע האָט בעשלאָסען עפֿטער צו פֿערשטאַלטען די קינדער דעם פֿערגניגען און אַריינציהערען די קינדער — אוידיציעס פּעריאָדיש.

וואָלאַנאָוו מאַכט שטענדיג רייך!

די גרויסע געווינסען פֿון דער 3-טער קלאַס 37-טער לאָטעריע

100.000 זל. — אויף נומער 184737
20.000 " — אויף נומער 170789
20.000 " — אויף נומער 144664
20.000 " — אויף נומער 149720
10.000 " — אויף נומער 108616
10.000 " — אויף נומער 175403
10.000 " — אויף נומער 111951

זענען געפֿאַלען אין דער שטענדיג גליקליכער קאָלעקטור פֿון

י. וואָלאַנאָוו

לאָדז, פּיעטריקאָווער 11 און 72.
פּאַביאַניץ, פּלאַץ דאַמבראָווסקיעגאָ 3.

אַפּטייקען.

היינטיגע נאַכט - דיזשורען

(א) קאַראַנע (לימאַנאָווסקיעגאָ 80), טראַוויקאָווסקי (בזשעזשינסקאַ 56), קאַפּראַווסקי (נאַוואָמיעסקאַ 15), ראָזענבלום (שרידמיעסקאַ 21), באַרטאַשעווסקי (פּעטריק. 95), טשינסקי (ראַקוטשינסקאַ 53), סאַוואַרטשינסקי (קאָנטנאַ 54) י. שניעצקאַ זשגאַווסקאַ (59).

יודישע היטעל-מאַכער כאַלופּניקעס

שטרייקען שוין אין לאָדז 3 וואָכען. די אַרויסגעשטעלטע פֿאָדערונג זענען פֿון 30 ביז 40 פּראָצ. הוספֿה. ביז יעצט איז נאָך נישט געקומען צו קיין שום אויסגלייך מיט די אַרבייטסגעבער. די געזעלען צוזאַמען מיט די מייסטערס האָבען סאָלידאַריש בעשלאָסען ווייטער צו פֿיהרען ביז די פֿאָדערונגען וועלען נאָכגעגעבען ווערען.

טראַמוואַי-מיר=נעבעך-געשעהן!

(א) דאָס שטאָטישע געריכט האָט נעכטען פֿערמשפּט דעם 38 יאָהריגען מאַריאַן יוזשוויאַק אויף 10 חדשים טיורמע דערפֿאַר... ווייל ער האָט דעם 8 סעפּטעמבער פֿערקויפֿט איינעם אַ פֿויער פֿון דאָרף ייוסטינום יאַן סוכאָטשעווסקי-אַ טראַמוויי פֿאַר 130 זל.

מ'האָט דעם שווינדלער שפּעטער געכאַפּט און ווי געזאָגט האָט ער בעקומען דעם אויבענדערמאָנטען פּסק.

איבערגעלאָזט אַ קינד

(א) אין דער אָפּטיילונג פֿון געזעלשאַפֿטליכער שוץ (זאַוואַדזקאַ 11) האָט מען איבערגעלאָזט אַ קינד, אַ יונגעלע פֿון אַ יאָהר. דאָס קינד האָט מען אָפּגעשיקט אין ערציהונגס-הויז.

די חגאות ביי דער זייט

אייך נאָך אייגקויפֿען אין „קאָנסום"

צי האָט איהר שוין איינגעקויפֿט אויף די חגאות? צי שטרעבט איהר, מאַדאַם כישט, אַז אייער טיש זאָל ביי קלוגע אויסגאַבען אויסזעהן פּרעכטיג? צי ווילט איהר כישט שענקען מתנות אייערע קרובים, אָדער פֿרייגד? די דירעקציע פֿון אייגציגען אין אונזער שטאָט וואַרען-הויז „קאָנסום" ביי דער ווידזעווער מאַנופֿאַקטור זאָרגט שטענדיג פֿאַר איהרע קליענטען און פֿערזעהט רייך איהרע אָפּטיילונגען.

דער „קאָנסום" עמפֿעהלט אַלערליי הערען און דאַמען־שטאָפֿען, הערען און דאַמען-וועש, קאָנפֿעקציע א. אַז. וו. צו ספּעציעל רעדוצירטע פּרייזען. דעריבער ליגט אין איבטערעס פֿון אַלע לאָדזער אייבוואוינער צו מאַכען זייערע אייגקויפֿען אויף די חגאות נאָר אין „קאָנסום".

צווייטער טאָג פֿון מלוכה-לאָטעריע

50.000 zł. — 130677
20,000 zł. — 144664 170789
10.000 zł.—10101 61515 75611
5.000 zł. — 11228 11380 175032 183734
2.000 zł. — 102086 167436
1.000 zł. — 76390 82055 92590 134122 184844 188153
500 zł. — 8536 47835 51514 54808 65411 87787 96623 11384 127696 130120 130607 146919 152772 159622 171074 172314 193137
400 zł. — 25676 33227 41671 62744 66901 73913 75969 95335 98822 100155 107287 108684 115080 124620 136406 137029 137020 146933 148300 192644 194298
300 zł. — 6732 10401 25666 29896 29404 29876 53017 62058 62472 64713 81574 84205 88175 89808 93259 98881 100568 1000671 104654 136941 142893 146788 163444 163688 169200 191428.
250 zł. — 2610 3593 6428 8799 15619 16047 19712 23598 31346 34589 34902 34608 36409 43390 44135 50483 54608 68166 71926 75448 82496 91720 92317 95386 95435 95710 97213 99788 108738 108922 112166 117800 118933 123510 124251 126020 133138 141860 145605 147283 153764 158247 162658 165979 167722 168070 169851 171193 175088 180055 180922 182307 183754 185807 193110 193220.

Po zł. 50, z literą s zł. 200

769s 1195s 210 54 487s 619s 83 781s 811s 2427 548s 611 54 3250s 702 4163s 206s 359s 88 463s 575 77s 981 5287s 492s 506 783 96 801s 925s 6015s 144s 324s 431 528s 50s 77s 973 7092s 614s 86s 896 905s 66 8179s 398s 426 76s 603 79 714s 9250s 310s 81 494s 762s 951s.

10047 64s 75 101 32s 209s 353 408 29 81s 769s 855s 11249 520s 69 759 893 12138s 342 499s 569s 650s 917 13277s 82 97s 880s 14048 427s 676s 15082 166s 97 586s 617 39s 826s 956 16038 75 190 455 591s 766s 895s 17125 415s 554 83s 701 18108s 21 241 370s 625 19191s 339 559 705 955s

20095 206s 60s 517s 988s 21013 83s 861s 22066s 80s 224 27s 391s 642 23188s 349 606s 707 24162 244 96 514s 798s 903s 25162 82s 284s 382 440s 666 753s 26040s 76s 128 85 280s 370 408 503s 820s 71 27209 516 57 839s 28031 44 162s 220s 68s 591 636s 939 94s 29033s 388 611s 18s 713 25s 857 909s.

30387s 487s 799s 31538s 672 32688s 199s 262 964s 33022s 313s 453s 570 34046s 83s 289 350s 68s 415s 73s 814 902 35027 194 858s 71 36272s 317s 47 53 443 556 611s 827s 92s 37123 364s 616 330s 9 73s 994 38039s 102 276 310s 66 39110s 207 451 767s

40006 70s 202s 329 40s 3s 63 420 41248s 445 83s 903 145136s 212 32 83 421s 515 777 41317 583 658s 967 76s 42008 79 244s 79s 371 456 67s 663s 804 968 43063s 83s 519 605 842 909s 11 32s 44048 391 460s 579s 88s 45078s 124s 93s 305 417 525 932 9s 46468s 711s 47731 94 883 992 48016s 22 95s 134s 501 14 724s 49252 363s 74 523 76s 93 679 896 962s.

50083 214s 582s 605s 826s 77 51056 242s 565 600s 701s 32 823 52132s 43s 547 632 66s 53011s 221 493s 601s 778 54105 22 207s 497s 500s 717 834 55076 641 711s 36s 79s 56004 140 335 506s 88s 603 824s 57017 104 60s 578 943 58039s 49s 54 78s 504s 664 758s 839 59173s 95s 332 667 74s 79s 91 718s 834 7 922s.

60134 404s 624s 898 61418s 695s 62128s 80 415s 56 744 876 85s 92 905 63319s 402 50 510s 652 789s 958s 64004s 392 496s 796 812s 65064s 790 820s 66553s 886 67177 231 69 86 455s 784 873 938 68058 212 86s 383s 418 87 500 618s 724s 44 74s 6s 985s 93 69216s 35 494 657 82 917s

70070 170s 397 415 71030 226s 332 560 624s 733 983 916s 93s 72040s 78s 129s 387 475s 592 738s 89s 873s 77s 93s 928s 73122 84 240s 332s 454s 663 847s 74033 84s 211s 92 747 884s 75076 383 444 8s 53 78s 534s 704s 58s 840s 76131s 62s 213 84 390 513s 23 683 784 965 77163 66s 441s 44 71 669 701 65 70 78078 142s 407s 626 917 31s 79105 336s 407s 549s 81 90 603 63s 861.

80124s 525s 73 738s 81103s 25s 277 762s 82011 76 551s 687s 97 83200s 322s 511s 629 859 84095s 559s 688s 976 85758s 86503s 87190 229s 90s 699s 904 88274s 474 586 631 89044s 220s 326s 741.

90147s 562s 874 91048 205s 311 61s 720 68 852 97 917 92012s 188s 222s 372 644s 816s 990 93219s 373s 418s 68s 684 886 94269s 569s 834s 45s 48s 914s 32 95008s 103s 274s 353 86s 702s 939 58 96058s 165s 217s 25 351 591s 864 97157s 304s 513s 98030s 119s 294 316s 52 881 99589 944s 93.

100429s 82s 994 101029s 46s 169s 94s 270s 349 614s 3 718 68s 102155s 654 103144 615s 37 104364 88s 689 862s 904s 105057s 122s 223s 33 79s 343s 466s 551s 615s 701 106150s 342s 605s 32 75 78s 107085 172 290 414 91 551s 831 108288 351s 408 84 500s 19s 48 611 738s 69s 885 109237s 460.

110049s 52 59 181s 330s 58s 423 621 779 111581s 635s 704 27s 985. 112064 113 650s 949 113169 245 392s 465 602 99 883 115161 356 442s 686s 736 824s 952 56s 115020-34 166s 243 410 540 786s 841 89 961 116002 32 89 150s 68s 352 418s 117448 646s 774 78 934 118158 361s 90 997 119071 289s 473s 593 615s 765 876s 964 99s.

120069 478 611 883 960s 121081s 449 588 074s 730s 884s 951 122054 486 631 123019 574 689s 800 19s 76 89 979s 124593s 608 835 987 125272s 380 126229 564s 628s 85 852 127464 823 128189 377 488s 506s 26s 730s 129162 375s 443s 61

130508s 22 40s 939 131093 338 94 598s 788 984 132196 326s 524s 681 133879 915s 134019 128 299s 306s 468 549 706 974s 135166s 252 383s 428 709s 808s 136060 478s 690s 92 771 137334 138239s 63 485s 91 573s 735 139103 44 280s 426s 991.

140156s 91 244s 62 500 44 758 81 885s 141019s 353 439 914s 60s 142138 473s 801 143277 490s 714 95s 144021 112s 545 661s 146431 56s 376 785s 919s 147065s 117s 19 286 473 558s 886 917s 76s 148308 70 786s 938 149004s 163s 471 930s.

150073 940s 151001s 483 769s 812s 152016 33s 520s 772 153024 419 564s 659 832s 910s 154325s 658 833 155037s 114s 42 201 508s 55 725 156053s 110s 83s 297s 331 409s 521s 644 98 859 157193s 200 50s 573 723s 51s 71 96s 158170s 553 696 880s 159306s 401s 774 826.

160254s 68s 333s 47 416 597 644s 718s 42s 151234 403 9 27 703s 161125 328s 35 41s 70 94s 544s 163050 250s 75 450s 885 164095 266 165013 123s 88 244 386 443 501s 630 884 166025 85s 134s 210 11 370 9 473 737s 963 167102 11 246 348s 528s 845 52s 168229 447s 635s 711 815s 68 900 169001s 139s 283s 312 674 866s 922.

170036s 177s 239s 50 334s 84s 551 72s 612 59 842 969 171073s 277 648s 65s 82 914s 172061 172s 471 518 827s 87s 932 173108s 90 389 555 81s 715s 879s 933s 174097s 296 455s 524 664s 79 722s 726s 983s 175212 22s 307 608s 800 93s 176093 268 379 754 177001 99 387s 407 96s 728s 856 178152 79 386s 96s 531 92 950 94s 179008 213 46 81 389s 416s 29 94 715s 812s.

180190 526s 716s 96s 956 181178s 312 17s 535 824s 30 58s 73 182113s 43s 441 46s 597 695 775s 892s 916s 43s 183164s 515 421 58s 501 41s 734 810 184012s 358 406s 95s 544 669s 829s 954s 83 185151 807s 186015 243s 351 417s 873s 187164s 224 39s 487 521 33s 766 902 188006s 9s 202s 620 189148s 276s 92s 422 524s 99 749s 96s

190109s 91 283s 501 91 655s 79 191183s 631s 75s 192061 644 193104s 10 223s 342s 70s 949s 194086 132s 318 547s 715 909s 80.

CIĄGNIENIE II

50.000 zł. — 149156.
25.000 zł. — 93322.
20.000 zł. — 36974
10.000 zł. — 3333 20959
5.000 zł.—68739 92614 108638
2.000 zł.—68739 92614 108638 190236.
1.000 zł. — 12532 17366 55868 73115 77783 143455 175933.
500 zł. — 6573 10273 56522 68255 78571 79233 96960 104698 115116 139089 145553 167221 172786 192699.
400 zł. — 12731 30068 43765 56320 62989 63854 72586 74962 82019 93164 119501 128729 134037 136859 136978 142307 169793 175020 178772 191278 191504.
300 zł. — 2356 7157 8453 13148 24819 45457 53251 74901 75672 89966 108093 111912 119291 123749 128632 147948 151459 163269.
250 zł. — 8305 16213 21199 22704 23513 42870 52475 53721 63993 67676 73779 78148 83308 88699 89014 90291 96863 105448 109946 112449 116254 123032 125727 140620 145693 147404 151367 152928 159720 163997 166774 171287 171887 178332 182440 183845 185715 187266.

Po zł. 50, z literą s zł. 200

213 323s 95s 671s 26s 1079s 156s 58s 347 922s 2034s 139 51s 356s 80 443s 690s 853s 3047s 532s 727s 44s 4426s 35s 48 560s 64s 701s 12 5496s 539 676 89s 848 937 6148 57s 268s 508s 628 7232s 46 313 91 857 961s 8473 572 691s 846 928 33s 9035 78s 183s 296 509s.

10009 181s 274 95 335 42 793s 11157s 277 449 59 91 526 12012s 50 539s 88 691 13148 62s 80s 347s 97 854 14078 95 161 546 902s 03s 20 15020 200s 368s 91 509 16292s 318s 752 17008s 22 122s 316s 61 403 826 94 902 16s 21s 28 18112s 59 73 270 381s 418s 33 55 817s 19023s 119s 343s 96s 465 555 79s.

20093 730 49s 907 21311 17s 522 33s 645s 809s 15s 22269s 913 23134s 342 536 853s 24346s 410 46s 51s 533s 45 80 819 60s 25094 220s 75s 90s 387s 591s 736 50s 83s 844s 26042 326s 467 97 727s 892 27109 447s 57s 28003 81s 447s 48s 639s 786 94s 820 29414 97s 733s 885.

30176s 971 31107 87 213s 524 722s 887 961 32089s 257 605s 883s 98 33208s 358 460s 503s 696s 733 883s 987s 34440 685 738 934 35350 53 828 957 36089 118s 418s 70 721s 953 37003 17 27 58s 262 400 569 657s 717s 860s 984s 95s 38044 528s 754 888 39311 20s 54 82s 83s 440 49s 764s 941s.

40281s 387s 99 549s 642s 85s 724s 34 813s 910s 49s 41043s 458s 565s 991s 42083 88s 394 407s 556 90 628 53 90 811 97s 43067 117s 261s 525 729s 55 59s 65 70 885s 960 44266s 395s 640s 70 970s 45329 90 651s 772 46555s 72 608s 39 84s 964s 47136 240s 397 959s 48199 497 594s 49443s 668s 75 88 705s.

50183s 94s 216s 315 87 439s 503s 722 44s 91 51132s 48s 375s 455s 615 749s 934 52235s 37s 359s 498 736s 934 53130s 35s 39 612 41s 843 53 61 93s 54001s 281 462s 774s 818 947s 55361s 469s 92 585s 669 713s 99 56083 607 08 723 911s 57529s 89s 129s 89s 220s 481 614s 705 950 76 58053s 155 935s 59123s 45s 47 287 331s 456 76 625 720s 818s 933.

60005 161s 97s 204 22 368s 587s 989s 61119s 302s 17 412s 636 96 704s 843s 62s 904s 21 62070 459 530s 883 922 63058 299s 302 09s 449 816 83s 64003 236s 58 337 425 514 49s 71 740 65001s 280s 405 46s 587s 961s 66032s 398s 596 617s 63s 742 71s 999 67010 93 117s 29 219 51s 393 442s 865 982s 68189 261 674s 713s 880s 995s 69001s 103s 37s 57 266 361 98 830.

70078s 86 289s 344 626s 71294 71294 341 68s 72112s 268s 98s 908 56s 73125s 258 93s 561 618s 74206s 37 926s 75182s 832 37 916s 76258s 74s 692 762s 999 77244 78004 76s 364s 740 65s 888 79217 504 68 867s 941s 69s 91s.

80205 406s 53 778 81105 85 202 61s 607 744 991 82160s 78s 257 324 435s 512 83088 126s 461 605s 947s 84100 215 31 49s 85066s 387 509 833s 81s 86308s 34s 80s 447 804s 58 86s 931s 87155 99s 702 96s 848 88379s 496s 936s 89260 348s 526 56s 710 86 892 966.

90014 108s 785s 917s 91049 139 549s 66s 91 966 78 92198 367 634s 797s 93124 98s 514s 797s 94030s 32s 155s 281 306s 28s 758s 863s 908 97 95198s 222 723 340s 56 937s 96577 965s 97128 686 704s 942 94s 98063 76 291 727s 97s 884 99034 288s 475s 633 725 91s.

100265 327 67s 721s 71s 807s 101077s 804 52 86 102095 130s 490s 504s 53s 56s 714 57 957 103017 44s 221 97 323s 412 543 621 705 104011s 19 66s 89 167s 627s 43 800s 72s 105370s 92 400 48 619 703 06 876s 930s 86 106038 45 125 769 887s 906s 107522 30 744 77 868 108167s 77s 245s 377 756s 866 79s 109013s 94 131s 272 334s 472s 597s.

110141 478s 946 73s 111015s 349s 60 454 592 748s 73s 804s 907s 19 113165s 412s 566s 844 114194s 293s 329s 818 49 79s 115116 58 430 542s 89s 609 852s 909s 116285 548 94 944 87s 91 117066 245 53s 118201s 119054 235 542s 724 879s 972.

120061s 135s 215s 39s 40 708s 48 66 827 910s 121102 34s 99 369s 757 920 122144s 261s 359s 525 736 862s 123371s 532s 76 811 62s 72 124134 89s 481 573 991s 125428 627s 60s 715s 136009 23s 239 412 82 539 85s 612 789 913 30 51 127081s 291 433 78s 601s 31 791 898 964s 128018s 54 300s 63s 454 836 900s 12 129150s 221s 67 638s 902s

130261s 842s 131381s 436s 599 627s 717 75s 827 962 75s 132139s 714 133156s 97 504s 629s 847 955 134074s 96 167 252s 411s 917s 135099s 519s 811s 971 136041 126 58s 293 392s 459 531s 650 814 20 948s 137047 81 360 774 138099 311 587 676s 139006 85s 460s 543s 663s 772 968s.

140157s 331 433s 620 744s 59 141088s 161 494s 551s 75s 97s 97s 677s 993s 142949 143013s 150 268s 455s 601 16s 857 82 144322s 547 821 145110 77 248 780s 146017 24 187 287s 379s 752s 821 22 147323s 726 47 148258s 303s 63s 496 541s 149046s 53s 239 69 689 821 58s 80s 928s 65s 92.

150159 885 151094s 114 65 241 625 745 911 35s 63 152005 409 647s 48s 714s 153112 24 283 309s 777 154181s 323s 155474s 828 990s 156445 723 80s 843s 95 152146s 306 571 72 85s 730s 158047s 81s 491s 772 73 910s 13s 159065 293s 98s 416 59 752s.

160129s 331 477 794 161058s 223 774 861 162043 180s 750 83 163116s 407 34s 542s 748s 841s 938s 79s 84 164038s 40 57s 173 458s 524s 58s 753s 874 983 165119s 68 301 21s 8s 479 693s 166396s 525 676s 778 812 950 167187 416s 509s 661 742 879s 91s 168310 515s 614 799 169092 329s 400s 523 39s 649s 79s 732s 933s.

170012 163 90 522s 33 982s 171109 64 227s 66s 330 33 434 43 661s 62s 67 857s 966s 177256 604 19s 807s 173083 249 412s 868 174141s 275s 458 567 702 826s 939s 41 175263s 593 933s 176024 62s 165s 314 81s 439 539 808s 36s 95s 177913s 422s 610 49s 780s 892 178144s 76s 216s 85s 352s 473 581s 931 61s 64s 179082s 186s 239s 90 414 58s 571 661 73 954s.

180625 33 35s 886s 181512 8s 641s 75s 182330 96s 673 956s 85s 936s 92s 95s 183732s 989s 184272 81 707s 964s 185209 324s 87 415 98s 718s 68 75 855s 186001s 187s 385s 714 41s 830 51s 81 187334 525 611s 188059s 88s 456 558 60 189845s.

190210 315 27 408s 546 76 620s 31 754s 861 944 191252s 520s 41s 955 75 192159 512s 639 746s 816 19s 21 193243 80 421s 640s 43s 56 68s 90 849s 194051 538s 871s.

ארגאניזאציע פון מענשען=רויב

(ענדע פון דער 1־טער זייט)

שטענדיגען מיט דער פאמיליע בודזינער דורכ'ן טע־לעפאן וועגען דעם ווי אזוי מ'זאל זיי איבערגעבען דאס געלד.

די הויז־מענשען פון דער פאמיליע בודזינער האבען בעקומען פון דער פאליציי אן אויפטראג, אז **יעדעס טעלעפאנישע געשפרעך זאל פערציינגען ווערען אלס לענגער.**

דאנערשטאג 11 א זייגער מיט 50 מינוט האט זיך אנגערופען דער טעלעפאן ביי בודזינער'ן אין שטוב, חנם טעלעפאן האט אנגענומען די פרוי מרים בודזינער, דאס געשפרעך פון פרוי בודזינער מיט דעם פארשוין, וועלכער האט טעלעפאנירט איז גע־ווען פאלגענדער.

— צי רעדט פרוי בודזינער?

— יא.

— צי האט איהר בעקומען אונזער בריף? צי זענט איהר מסכים? צי איז שוין דאס געלד צוגע־גרייט?

— יא, שוין גרייט, וואו זאל מען עס אפגעבען?

— אין א שעה ארום וועלען מיר ענטפערן.

1 א זייגער האט זיך ווידער נאכאמאל אנגע־רופען דער טעלעפאן, דאס מאל איז צוגעגאנגען צום טעלעפאן דער אייד... פון סענאטאר בודזינער אלעק סאנדער סאלאמאנאוויטש.

דאס געשפרעך האט געהאט פאלגענדען פער־לויף:

— איז דא פרוי בודזינער?

— ניין, די מוטער איז קראנק און קען נישט צוגעהן צום אפאראט, דא רעדט אן'אידעם פון פרוי בודזינער.

— צי קענט איהר דעם גאנצען ענין?

— יא.

—צי איז דאס געלד צוגעגרייט?

— די סומע, וועלכע איהר פאדערט איז א פאנ־טאסטישע, איך בין גרייט פערזענליך מיט אייך צו אונטערהאנדלען און **וועל אייך געבען 1000 זל.**

— מיר רעדוצירען אונזער פערלאנג אויף 250 טויזענד זל.

— איך וועל אייך געבען 2000 זל.

— מיר רעדוצירען אויף 150 טויזענד זל.

— איך וועל געבען 2500 זל. איך וועל קומען אויף א בעשטימט ארט און מיט אייך אונטערהאנד־לען.

— אין א האלבער שעה וועל איך אייך נאכאמאל אנקלונגען.

מיט 10 מינוט שפעטער האט זיך ווידער אנגע־רופען דער טעלעפאן. **אין דעם מאמענט איז שוין דער פארשוין, וועלכער האט טע־לעפאנירט געווען אבסערווירט דורך 2 פאליציי־פונקציאנערען,** וועלכע האבען זיך געפונען אין פיאנטקאווסקי'ס צוקערניע אויף עק נאווראט און פעטריקאווער. דער פארשוין האט אוועק געלעגט דאס טרייבעל און איז צוגעגאנגען צו זיינס א בעקאנטען, מיט איהם גערעדט אנ'ערך 10 מינוט און ווידער צוריקגעגאנגען צום טעלעפאן. דער דא־זיגען געשפרעך האט שוין אונטערגעהערט דער פא־ליציי־אגענט:

— צי איז דערזעלבער, וועלכער האט מיט 10 מינוט צוריק מיט מיר גערעדט, צי גיט איהר זיך אפ א חשבון אין וואס פאר א געפאהר עס געפינט זיך דער טעפאנגענער. **מיר זענען מסכים אויף 50 טויזענד זל. וועניגער וועלען מיר נישט נעהמען.** אין דעם מאמענט איז דער פארשוין ארעסטירט געווארען, באלד איז אויך ארעסטירט געווארען דער פארשויז, מיט וועלכען דער וואס האט טעלעפאנירט, האט זיך כסדר פערשטענדיגט.

פון די דאזיגע צוויי פערשוינען, וואס הייסען בוכהאלץ און אשעווסקי האט זיך די פאליציי הער־וואוסט וועלען דער גאנצע אפערע און אין „באריר־כובקא" זענען ארעסטירט געווארען די 2 אנדערע אנטיילנעהמער בעלטשינסקי און באריך.

דער איינפאל אדורכצופיהרען דאס

שטיקעל ארבייט" איז געבוירען גע־ווארען אין קאפ פון באריכ'ן נאך אין סעפ־טעמבער ה. י. באריך האט וועגען דעם דערצעהלט זיין בעקאנטען בוכהאלץ, פון דעם מאמענט אן הא־בען ביידע ארגמענערדט ־עם אויסטערלישען פלאן. זיי האבען קודם כל געווארט אויף דער אפוועזענהייט פון געוו. סענאטאר בודזינער אין לאדז. זיי האבען זיך אפגעגעבען א חשבון דערפון, אז מיט דער פרוי בודזינער וועט דער ענין זיין פיל לייכטער.

ווען דער פלאן איז שוין געווען אויסגעארבייט, האט זיך בוכהאלץ געמיהט וועגען נאך 2 שותפים און קודם כל **וועגען שאפער, וועלכער איז געווען נויטיג צו דער אפערע,** ביז ענדליך ער האט געפינען.

באריך איז געווען גוט אינפארמירט וועגען דעם, וואס עס טוט זיך אין דער פאמיליע פון בודזינער'ן, ער האט גוט געקאנט דעם יונגען בודזינער.

באריך איז די גאנצע צייט אין דער ווילע געווען אין א מאסקע, כדי בודזינער זאל איהם נישט דער־קענען.

מיר קענען שוין איצט איבערגעבען פרטים וועגען דעם, ווער ס'זענען די 4 באנדיטען, וועלכע האבען אדורכגעפיהרט אזא „שטיקעל ארבייט".

הענריק באריך

באריך האט לעצטענס געוואוינט אויף טראגו־טא 11, אלס סובלאקאטאר ביי דער פאמיליע ברין. ער האט דארט געוואוינט קוים דריי טעג, זונטאג אין אווענד איז ער פערשוואונדען געווארען און האט זיך מעהר נישט געוויזען, ביי דער פאמיליע ברין

האט זיך באריך פארגעשטעלט אלס אנגעשטעלטער פון דער פירמע בארסקי. ער איז בעזויטינט געווארען פון דער זעקסטער קלאס אין דער גימנאזיע „אש־וויאטא", ווייל ער האט זיך נישט געוואלט לערנען. הגם ער איז געווען א רוהיגער און אפילו א פויגע נאכ'ן פערלאזען די שול האט ער זיך אנגעהויבען צו חבר'ן מיט פראפעסיאנעלע טענצער און טענ־צערין אין צוויט־ראנגיגע לאקאלען.

אין די דאזיגע לאקאלען האט ער זיך בעקענט מיט זיין שפעטערדיגע פרוי, ער האט זיך געשמד'ט און חתונה געהאט מיט דער פארטענצערין, דאן האט ער געוואוינט אויף אבראמאווסקיעגא גאס.

צווישען דעם נייעם פארפאלק איז קיין גרוים שלום־בית נישט געווען און צוליב חנם האט באריך מיט א יאהר צוריק געפרובט צו בעגעהן זעלבסט־מארד אין דער צוקערניע „שוויטושאנקא".

פעליקס בעלטשינסקי

ער וואוינט ביי זיין שוועסטער מאמגארס אויף סקלאדאווע 30, מיט עטליכע חדשים צוריק איז ער געקומען קיין לאדז פון וולאצלאוועק, ער איז שוין געווען בעשטראפט פאר שלאגען א פאליציאנט. אין לאדז האט ער בעקומען א פאסטען אלס שאפער און דער טאקסובקע 273 פון וואימשעק פעלישאק. זייט מער איז ער אממייסטען געפאהרען אויף דער ליניע לאדז — אנדזשעיעוו.

סטאניסלאוו אלשעווסקי

וואוינט אין ראדאגאשטש אויף זשעלאנא 6. מיר האט לעצטענס געארבייט אין דער פירמע „...ראנט" און פערדינט 15 זל. א וואך, ער האט חתונה געהאט צום צווייטען מאל ערשט מיט א חדש צוריק, זיין פרוי דערצעהלט, אז די לעצטע צייט איז ער געווען זעהר דענערווירט, ער האט אבער נישט געוואלט זאגען וואס איהם איז געשעהן. זיין פאמיליע ארבייט שוין עטליכע צעהנדליג יאהר אין דער פירמע שייבלער און גראהמאן.

קאראל בוכהאלץ

וואוינט אין די הייזער פון „זופו", דינאשיש קיעגא 8 צוזאמען מיט זיין פרוי, ער האט געאר־בייט אין מילער'ס פלושפאבריק אין רודא. ער בא־קומט פון דארט א רענטע פון 225 זל. א חודש.

די אויספארשונג ווערט זעהר ענערגיש געפיהרט מאנטאג אדער העכסטענס דינסטאג וועלען די פער־ברעכער, וועלכע געפינען זיך איצט אין אויספאר־שונגס־אמט אפגעפיהרט ווערען אין טורמע אויף קאפערניקא 29 און די אקטען וועלען איבערגעגעבען ווערען דעם אויספארשונגס־ריכטער.

DOM BANKOWY

Józef Hirszberg

Łódź, Piotrkowska 24, tel. 146-54 i 208-44

w 3-im dniu ciągnienia 3-ej klasy 37-ej loterji Państwowej padła u nas wygrana

Zł. 50.000 na № 8430

דריטער טאג פון כלבה־לאטעריע

100.000 zł. — 102442 184737 4385
20.000 zł. — 149720
10.000 zł. — 108616 111313 180711
5.000 zł. — 90605 103178 171625
2.000 zł. — 166272 117317 97874 39998 155367
1.000 zł. — 10678 23584 71338 34412 35332 132303 164196 194874.
500 zł.. — 35865 36643 47825 87363 91363 129088 133606 145762 159350 177288 185706.
400 zł. — 23103 23183 22608 49925 62383 90145 91726 16217 167685 173506.
300 zł. — 13558 13582 18178 58048 64975 67220 73503 76973 95415 129067 132499 142367 155051 156712 164341 168566 180113 181994 194626.
250 zł. — 5305 11700 14226 19539 26426 33544 36596 38614 38721 52576 54079 57920 62327 62921 65845 70246 71639 74826 77288 86101 93523 96085 102869 110637 112329 113923 118576 140902 142000 147331 155834 175066 177947 178977 180255 182948 183296 190982.

Po zł. 50, z literą s po 200 zł.

29 189 375s 532s 52s 723 28s 89s 845 942s 1420 553s 92s 2138s 50 51 514s 997s 3006s 140s 41s 432 615s 47 4201s 60s 319s 566s 95 781s 845s 908s 77 5023s 94 100 357s 90s 718 6282 92 365s 69 460s 621s 29s 81 946s 7078s 114 73 529 723 874s 984s 8015s 66s 268 96 324 652s 9378s 458 68s 673 879s 992.

10042s 86s 185 257s 65s 409 28s 225s 91s 661s 816s 985s 11348s 82 726s 830 12166 86 337s 437 671s 869s 13197 243 402s 682s 14059 160 248s 607 31 776 870s 15214 58s 95 520s 943 16059 285s 395s 661 728s 821 992s 17263 345 86 444 629 858 18138 249 404 11 666 19039 241 402s 725 64 84.

20184 362s 742 944 73s 21082 104 278s 350s 99s 456s 79 625 771s 22264s 825s 87s 947 50 23020s 76s 205 386 625 900s 32 39s 24002s 70s 450 600s 741 47 918 73s 25434 657s 737 8s8 847s 906s 26072s 426 575s 958s 27071 387s 406 653s 761 978 28168 593 622 56s 702s 866s 90 88s 96s 913 29262 424s 563s 798s 940.

30136s 224s 99 443s 674s 89s 726s 903 31027 404s 737 945s 32633s 956 33148 236 48s 317 482 509 601 970 34111 277 516s 65 35157s 363s 528s 860s 36093s 220s 643 37082s 196s 297 431s 516s 74s 777 89 38253 99s 572 715s 62 39030 9[illegible] 372 444 638s 742 835s.

40374 78 91s 92s 41151 221s 81s 96 465s 580s 617 794 889s 42010s 180 316 408s 41 625 795 973s 43034 157 237s 362s 444s 826 44087s 127s 445 529s 50 694s 941s 45612 913s 46087s 147s 375 427 65 543 795 836s 915s 58s 48073 321 49s 51s 548s 64 682s 742s 49075s 570s.

50060 66 182 459 810 51020s 69s 233 338 466 682 93s 937 52247 478 682 966s 53024 228s 29s 440 516 678s 996s 54048 215s 327 96s 456s 583 724 874s 97 55509s 44 670 856 56682s 735s 59s 931 74s 57025s 68s 98 559s 75s 078s 58003 90 156s 363s 614 820s 80s 907 10s 66s 73 82 88s 59158 267 93s 327s 35s 712.

60044 338 431 500s 773s 843s 99s 452s 61023s 55s 114s 18s 308 22 589s 99 748s 902s 62097 190 350 573s 651s 782 881s 63194s 361s 464 73s 583s 875s 88s 973s 64238s 588 606s 65205 64s 360s 826s 66264 643s 753s 809s 990s 67009s 131 314 91s 404s 552 4s 86s 841s 947s 68201 318 89 576 78 96 779 69134 443 690 10s 70 724 97s 859

70029 37 67 99 181s 598s 723s 857s 71009 343s 827 82 933s 72399s 491 609 58 81 73055 201 68s 346s 544 621 714 851s 78s 951 74067 178s 98 261s 330s 689s 99s 876 919s 75295s 409s 25s 629 712s 90s 863 89s 76072s 193s 534 82s 709s 800s 77143 81 348s 68s 450s 571s 835s 78084 174s 316s 45 434s 605s 722s 923s 79156 511s 31 739s 60.

80135s 44s 757 867 77s 81145 280s 491s 757s 885s 961 82108s 587s 657s 760s 85s 83131s 368s 499s 668 84118 586 780 85305 446s 715 86443s 57s 543 779s 811s 87016 871s 916 83s 88052s 945s 89067 277s 663s 49s 839s 78 922s.

90374 679 723s 91038s 213 88s 304s 630 55 796 811 29 92151s 206s 77s 335s 465s 98s 578 79s 811s 923s 93309 94713s 822s 95 95477 920 78 96116s 288 383 437s 618 35s 893s 946 97231s 362 423 60s 707s 54 98250 77s 343s 643s 798s 964 99153s 206s 16s 411s 31s 523s 858 943 64.

100130s 75 249 310 748s 823 962s 101106s 338s 441s 79 80 688s 908 102085s 243 382s 650s 777 103197 228 32 308 625s 77 94s 989s 104057 211 20s 37 79s 315 405s 671s 942s 105126 47s 312 428 558s 98s 700 09s 809 900 29 106097s 130 221s 544s 748 924 107008 655s 950s 108359 557s 664 766s 109031s 884.

110024s 41s 96s 184s 270s 469s 786 827 111046s 276 467s 566 638s 96s 112043 80 329s 92 522s 85s 623 954s 113230 593s 684 731s 79s 114213s 87s 368 683s 808s 991s 115201s 412s 512 711 62s 116572s 630s 719 810 117203 175 244s 555s 118162s 469s 612s 701s 830 961s 119238 354 60s 784.

120037 443s 64s 369s 957 59s 121182s 412 845 970s 122052 86 145 332 47s 54 400 900s 123120 26 61s 494 895s 124167 336s 494s 562s 83 940 125051 87 420 519 792s 837s 126070s 101 227s 778 993 127268 306 548 780 128401 795s 51 129024s 101s 202 316 61 493s 609 765s 854s.

130217s 365 405s 685 795 870 99 964s 131055s 416 692s 966s 89 132360s 530s 991s 133208 360 653 134158s 525s 747s 816s 135141s 421s 522 643 822s 23 54 945s 136115 59s 210 81s 425 937s 137154s 248s 81s 435 561s 791 138326 660s 781s 805s 25s 76s 920 139271s 301 414 528s.

140097s 179 378s 610 98 141195 241s 442 529s 606 67 99s 919 142008 110s 504s 56 635 38s 772s 834s 955 143085s [illegible]s 70 418 883 144533 698 750 908 88s [illegible]113s 429s 619 772s 856s 146302 70s 659s 147085s 363s 486s 547s 56 630s 51 57 751s 148038s 243 639 829s 47s 976s 149128 280 362 444s 509s 77 98s 819.

150240s 888 151352s 57 365 614s 60 728s 53s 89 90 152550s 667s 824s 44s 72 153093 289 363s 462 595s 699s 704s 39s 154023 142s 82 593s 647s 793 155245 87 561 710 78s 156071s 234s 415 692 724s 29 816 951 157059 333 545 776 158138s 98 326 41 46 57 400s 585s 739 159062 276s 343s 434 54s 86s 843s.

160033 218s 30 341 63 409s 91s 638s 903 162069 254s 436s 71s 894 163008s 69s 189 373s 561s 685s 164051s 64s 291 341 165379s 166073s 105s 337 99 947 167315 749s 864s 998 168234s 339 55 91s 857s 169331s 48 569 690 780s 817.

17014s 309s 918s 171120 367 88 172422 621s 75s 939s 173067 77s 165s 681 947s 174050s 90s 176s 258 433 625s 772 175077s 149s 281 452 562s 626 863 948s 176053 188s 423s 54s 72s 638 824 98 909 69s 177060s 64 93 109s 283s 539s 843 58 977s 178485 643 937s 179007s 276s 609 30 66s 968.

180180s 206 87 338 654 725 51 181016 39s 115s 376s 515s 19s 712s 56 887s 935s 78s 182179s 255 407s 542 92 654 67 859 183007 67 340s 462s 83 612s 54 875 184007s 181s 374s 99 422 852 937s 45 86s 185150s 74 557 61 631 74s 766 919 39 186181s 317 427 83s 550s 693 187172s 361 77s 599s 776s 868s 188296s 430s 508s 641s 831s 917 36 189081s 242 34 81s 668 906.

190256 393s 458 837s 987 191063 106 339s 447 583s 692s 94 729s 49s 987s 192087s 171s 245s 439 559 737s 50 823 193009s 468s 664s 97s 750 899s 917 34s 194276 436s 501s 24s.

CIĄGNIENIE II

50.000 zł. — 8430
25.000 zł. — 152551
20.000 zł. — 33927
10.000 zł. — 4664 14719
5.000 zł. — 132283 103306 105271 178580 186345 191363.
2.000 zł. — 17763 66301 91730 137399 84303 156326 181803
1.000 zł. — 26385 36485 48918 53534 109546 154262 72523
500 zł. — 6332 4029 23977 54753 58417 78176 131139 132271 133307 154022 173025 179484 194578.
400 zł. — 25902 32014 44083 53225 71159 79114 89363 99804 102052 102492 136091 160885 173607 178318.
300 zł. — 16321 37673 51090 60417 65691 68761 81775 93375 91062 96982 111105 119243 145315 145597 151167 154344 175389 178262.
250 zł. — 2194 9711 11698 12018 18518 26179 28296 46286 48099 53127 57933 59722 62577 69016 72028 97538 100325 114918 114633 114914 118518 123444 134855 138386 145363 147950 157530 176691 182448 186147 194671.

Po zł. 50, z literą s zł. 200

198 503 8s8 696s 854s 922s 1319 89s 626 2319 26s 876s 3163s 312 567s 723s 4096 5298s 864s 6707 805s 7432s 8177s 87s.

10399 672s 11184s 799s 845s 12645s 13516s 888 979s 15349s 427s 723 872 16027s 17290s 18509 19043 606s.

20182 426 21149s 454s 22814 23467s 514s 737s 63 72s 24705 71 991 25226s 97s 876 26095s 373 27068 418 855s 28221 614s 875 29057s 191s 298s 422 650s 773s.

30131s 388s 437 871s 31827s 59s 32656s 33384 596 770s 890s 946 34227 397s 35206s 34s 732s 63 883s 36480s 534s 855 37087s 184s 580s 679s 757s 38516s 657s 39111 332 402s 513 44 759 41326 895 42027 489s 549s 85s 853s 55 43009s 219 66s 4607s 283 463s 90 6 899 47013 43s 549 773s 885 920s 48293s 612 702s.

50191s 258s 357s 548s 78 710 872s 51354 583s 52252 80 546 53728s 77 54530 600s 84s 50 55132 493s 56258s 604 861 57111 389s 58603s 59755s.

60063s 78 840 994s 61206 554s 795s 63461s 64031s 225s 391s 800s 65024 561s 62s 71s 752 834s 66127 222 316s 43 638 67051s 303s 999 68292 442 69272 601s 41s.

70378s 473s 548s 851 71073 89s 72006s 246 349 451s 73031s 613s 855s 74245 307s 508s 882s 930 75385s 942s 76146 77365s 962 78024s 356s 796s 79251s 386 458 602 54 721 933s.

80105 713s 91s 81665s 767 812 23s 30 82238s 394s 555 83087 134s 495 671s 842 957s 85374 858 959s 86883 955s 87512s 88375s 944s 89474 574s 613 985.

90081 115 274 390 777 91174 836s 92154s 902 93358 711 810s 950 94356 614s 46 89s 95012 304s 96412 808s 97434 748 804s 8554s 759 95 99367s 569s.

100112 629 101214s 658 889 946 102206s 95 629s 103076s 92 519 641s 104117s 105049s 244 405s 589 870 106449s 637s 108416 565s 615s 980s 109161s 800.

110163 111246s 350 112121s 256s 349s 83s 770s 891 113062 84 169s 79 97s 405s 564s 90s 114154s 854s 115404s 91s 602 116204 80 391 436s 79 507s 692s 817 117251 321s 37s 92s 118330s 428s 619 852s 119077 430s 574s 827s 906s.

120000s 350 421s 546 121105 122087s 326 28 570s 123416s 124575 84s 125766 70.

130657s 732 818s 39s 933 131517s 638 132453 133030 259s 134121s 64s 384s 829s 136844s 137077s 80 311 928s 138000 268 93s 681s 139019 338s.

140597s 141218s 467 572s 143103 332 406s 575 144584s 91 146013 78 143 390s 447s 577s 147046 602s 702 148695s 787s 149171s 446s 906s

150227 946s 151262s 842s 49 152685 873s 903 87 153801 903 154213s 41s 155121 436s 79 592 672s 740s 156200 304 158489s 516s 655 159507 53s 695s

160064s 152 689s 161638s 162009s 193 303 683 163374s 882 164164 749 875s 165559s 605s 907 166131s 253s 253s 510 671s 983s 167272s 788 837s 168116s 52 99s 575s 169290 322 437 50s 98s 783.

170151 65s 221s 336 92 508 851s 171570 172124 666 173812s 174049 248s 350 916 28 175084s 176051 227s 373s 177043s 213s 548 787s 178131s 688 948 179037s 65s 619s.

180090 261s 609 181134s 215s 716s 182271 556 630 712 902 65 183365s 563 620s 184418 686 989s 185937s 186147s 86s 931s 188414s 711 189311s 463 823s.

190116s 513 854 922 70 191148s 97s 927s 192906 193021 205 194513s 776.

CIĄGNIENIE III

Po 100 zł. z literą s po 200 zł.

70 126 88 961 95 1181 252 2405s 77 618 991s 3172 349s 4202s 790 814 5112 664 880s 6054 455 543 813 7927 59s 8323 46 59s 740 9172 351 683.

10071s 151s 270s 390s 919s 11397 470s 12129 313s 95s 13596s 900s.

14029 49s 450s 15018 110s 636s 16344s 17032 157s 233 459s 514 612s 907 18018s 374s 652s 19560s.

20404 612s 966 21331 56s 22094s 257s 97s 850s 23726s 863s 24299s 589s 906 25017s 197s 450s 72s 26044s 27248 901s 28526s 637s 765s 29060 88 385s 617 80s 71s 84s 952s.

30255 493 31712 984s 32051 68s 141 280s 411s 22s 33204s 597 990s 34105 35626 75 933s 58s 36280 505 21s 736s 828 74 37129s 55s 458s 38123 244s 361s 871 994 39273 461s 888.

40161 506 55s 703s 976s 41645s 779 42237s 404s 915 43143 347s 405s 893 44186 233s 45239 455s 878 46019s 47702s 48221 441 516 49042 397s 481.

50224s 390s 443 98 556 799 51126s 283s 432s 52034 201s 670s 53116 445s 547 639s 54561 95s 55014 66 437s 42 520 790 979s 56300 494 536 691 743s 921 57293s 868 904 58681 59217s 405 986s

60048s 266 301s 734s 62024s 132s 65s 598 610s 831 68 63070s 475 538s 817 64194s 207s 359s 65141s 271s 973 66254 562s 661s 67190 350s 969 68077 439 999s 19120 350s 499s.

70231s 360 84s 622 71203s 408 754s 814s 909s 72453s 795s 73044s 91 453s 699s 74571s 704 75970 76912 77495 824s 928s 78064 331 55s 450s 831 79562 642s 814s 992s.

80220s 556 793s 81221 425s 51 631s 82234 372 95s 569 711s 33s 48 93014s 168 433 819 84225 356s 756s 85414 902 38s 86031 57 791 853 87536 98 751 97 812s 88344s 526 885s 89133s 363 440.

90782 963 77s 91050 176 294 519s 731 94 924 92237 93355 748s 94177 95078s 207s 306s 971 96585s 653s 82s 859 98341s 465 501 99330 837 990s.

100385s 522s 646 919 60 101059 166s 312s 623s 866s 902 102146 461 597s 727 617 818 24 105647s 924 106495 624s 777s 103148 436 66s 558 884s 970s 104389s 107407s 848 63 108426 109067 129 310s 408.

110200 16s 11699s 890 112141s 60 65s 680 811s 113455s 114378 85 982 115126 70s 472 541 116343 662 117081s 336 118327 435s 37s 119057s 468 713s 60s 819s 75s.

120050 140s 367s 597 715s 966s 121738s 122013 425 528 650 774 123330s 547 614 124221 517s 125171 610 94 127080 425 505 835 927 128291 349 501 09s 16 772s 129177.

130665 726 811s 84 131515 22 78s 674 92 840 63 132411s 133120s 697s 134077s 386 733 897 135333s 447s 780 136004s 134s 656 138677.871 139585 690s 777.

140265 471 813s 141470s 549s 923 29 142257 487s 864 80 143117s 666s 144244s 666 145112 29s 380 585 654s 72s 737 146316s 828s 960s 137320s 406 576s 856s 989 148278 514 19[illegible] 660 92 149166 610 740 47.

150043 235 151274s 509 731s 152018s 155 738s 83s 153368 154022 129 349 851 155056 80 314s 452s 807 157024 550 76s 816s 20s 158029 417 48 600s 159068 440 65s.

160463 666s 797 824 161202 333s 508s 910s 64s 162077 183 163492s 609s 164343s 473 529 165419s 534 828 595s 98 166108 246 77 449 55s 167088s 185s 168156 294 400s 169065s 377s 97 407s 864s.

170755 171053 77 206 52s 525 172520s 173136s 477 94 686s 715 34s 988 174637s 175168 256s 93 780 949 176033 412s 630 941 48s 58s 178158 282s 295s 827 179032 484 722s.

180737s 866s 181186s 395s 422s 68s 533 727 182069 127 4[illegible] 601 786 818 90 9183001 510 184051s 161 238s 40s 524s 185215s 342 627 63s 95s 186308s 64[illegible] 515s 61 187196 317s 188642s 189351 8[illegible] 474 818.

190497s 192051s 912 67 194606 558 921s.

אונטערן פאַרהאַנג פון אַ פאַבריק

דער לייטער, דער בוכהאַלטער און אַרבייטערינס

אין דער אַלגעמיינער סימפאָניע, אָדער בעסער געזאָגט — קאַקאָפאָניע פון לאָדזער אַרבייטער־לעבען, מיט די שטרייקן, אָקופּאַציעס, סכסוכים, קינדיגונגען, רעדוקציעס, שטילן אָדער הילכיגן קאַמף צווישן דער אָפּהענגיגער אין איהר עקזיסטענץ אַרבייטער־מאַסע, מיט זייערע אַרבייטס־געבער, מייסטערס א.ד.גל. הערט זיך פון צייט צו צייט אַ גרילץ, וואָס שוידערט ממש. דאָס איז דער טאָן, כמעט אַ ספּעציפישער לאָדזער, וואו עס זענען בעשעפטיגט אין די פאַבריקן אַ גרויסע צאָהל אַרבייטערינס־פרויען, וואו אין אייניגע אָפּטיילונגען (שפּינערייי, שטרימף, נופּען א.ד.גל.) אַרבייטן כמעט אויסשליסליך פרויען און דאָרט וואו עס אַרבייטן פרויען און זיי זענען אָפּהענגיג אין זייער אַרבייט פון די מייסטערס, לייטערס, קומט אויס צו האָבן צו טון נישט נאָר מיט עקספּלואַטאַציע פון אַרבייטס־קראַפט נאָר אויסנוצן די פרוי אַלס פרוי, אויסנוצן אויפ'ן שוידערליכסטן, אונבּרחמנותדיגן אונפאַרשעמטסטן אופן.

מיר האָבן דאָ צום ביישפּיל צו פאַרצייכענען אַ פאַקט פון פולשטענדיגן ווילקיר פון פאַבריק־לייטערס בנוגע די אַרבייטערינס.

די געשיכטע איז פאָרגעקומען אין דער לאָדזער זאָקן־פירמע ש. דער לייטער פון דער פאַבריק ה' ע... און דער בוכהאַלטער און לייטער [illegible] טיילונג ה' ר... האָבן זיך געפיהרט און געפילט אין דער פאַבריק צווישן די אַרבייטערינס ווי פאַשאַ'ס אין זייערע האַרעמס.

מיר האָבן זיך פאַראינטערעסירט מיט דעם ענין און אָט וואָס מען האָט אונז איבערגעגעבן:

אַן עלטערער אַרבייטער דערצעהלט.

כ'האָב געאַרבייט אין דער פירמע ש. עטליכע יאָהר. אויפ'ן ערשטן שטאָק, וואו עס האָט זיך געפונען די אויס[illegible] מע האָבן געאַרבייט בלויז פרויען. נעבן דער „ייקאָנטשאַלניע" האָט זיך געפונען אַ קליין צימערל וואו עס איז געשטאַנען איין בעט, נעבן דעם צימערל אַ קעמערל, וואו עס זענען געשטאַנען אַ פּאָר בעטן. די קאָנטאָן־אַרבייטער, וואָס פלעגן אָפט בלייבן ביי דער אַרבייט א גאַנצע נאַכט, האָבן זיך דאָרט אויסגעהאַלטן פאַר דער קאָנטראָלע. דער פלעגן זיך אויף אַ שעה צולעגן א דרימעל־טון. איך האָב אויך געזעהן ווי די ה"ה לייטערס האָבן אהין אריינגעפיהרט די אַרבייטערינס. עס האָט מיר געעקעלט פון זיי, כ'האָב אָבער מורא געהאַט עפּעס צו זאָגן...

איין אַרבייטערין האָט מיך געבעטן, איך זאָל איהר פאַרריכטן עפּעס אין דער מאַשין. דער לייטער האָט דאָס מיר נישט ערלויבט. כ'האָב זיך דערוואוסט שפּעטער, אַז דאָס איז דערפאַר, וואָס די אַרבייטערין האָט נישט געוואָלט אָפּשטאַטן קיין וויזיטן צו איהם אין קעמע־ל...

אַ 17־יעהריגע אַרבייטערין דערצעהלט: דער לייטער האָט מיר קיין רוה נישט געגעבן. ביי יעדער געלעגנהייט מיך אַרומגעכאַפּט, געקושט און געפאָדערט כ'זאָל קומען צו איהם. ווען כ'האָב אָפּגעזאָגט, האָט ער גערעדט צו מיר אָרדינערע ווערטער און צווישן אַנדערע געזאָגט: „וועסט סיי ווי ביז צו דער חתונה נישט בלייבן קיין צנועה, איך וועל זיך שוין דעריבער בעמיהען".

איך האָב געאַרבייט גוט און דאָך בין איך פון דער אַרבייט אָפּגעזאָגט געוואָרן. אַז כ'האָב געפרעגט פאַרוואָס, האָט מען מיר געענטפערט: „ווייל האָסט נישט געוואָלט"...

אַנ'28־יעהריגע אַרבייטערין דערצעהלט:

מיט'ן לייטער ע... האָט זי זיך בעקענט אין אַ צייט אַ שווערער, אַ קריטישער פאַר איהם. ער איז דעמאָלט געווען אַרבייטסלאָז, איך האָב איהם געטראָפען אַ פאַרחלשטן פון הונגער אויף די טרעפּען פון הויז, וואו איך בין געווען אויף אַ פּאָסטען. כ'האָב דעם פאַרהונגערטן דערמונטערט, געברענגט עסן א.ד.גל.

מיט אַ צייט שפּעטער האָט איך זיך דערוואוסט, אַז ע... האָט בעקומען אַ גוטן, אפילו אַ לייטענדען פּאָסטען אין דער פירמע ש. כ'האָב געהאַלטן, אַז כ'האָב ביי ע... אַ דאַנקבאַרקייטס־חוב. צו דער צייט בין איך געווען אָהן אַרבייט. איך האָב זיך געווענדעט צו איהם און ער האָט מיך ווירקליך צוגענומען צו דער אַרבייט.

ע... האָט זיך אָבער אויפ'ן נייעם אָרט געענדערט נישט צום דערקענען. מען האָט אָנגערופען עטליכע נעמען פון אַרבייטערינס, מיט וועלכע ער האָט געלעבט. ער פלעגט פאַרטשעפּען יעדע אַרבייטערין, אויף וועלכער ער האָט אָנגעטראָפען. אין אַלגעמיין איז ער געווען אונטער אַ זעהר שטאַרקן און שלעכטן איינפלוס פון בוכהאַלטער ר...

מיך האָט ע. נישט געטשעפּעט, אָבער ר. האָט מיך אָנגעהויבן פאַרפאָלגן באַלד פון ערשטן מאָמענט אָן. איך האָב זיך אַקעגענגעשטעלט אין משך פון יאָהרען, כ'אַרבייט אין דער פירמע פון 1929, האָט זיך ר. געקענט איבערצייגן, אַז ער וועט מיך נישט בייקומען. און דאָך האָט ער נישט פאַרלוירען די האָפנונג... עס איז געווען אין דעצעמבער 1934.

די פאַבריק איז נאָר טיילווייז געלאָזט געוואָרען אין גאַנג. אין זאַל האָט געאַרבייט אויך די מייסטערין. שפּעטער איז די מייסטערין אַרויסגעגאַנגען. אין זאַל איז באַלד אַריינגעקומען ר. פאַרשלאָסן אונטער זיך די טיר און דעם שליסל גענומען אין טאַש אַריין: „איצט וויל איך נקמה נעהמען" מיט די ווערטער האָט ער מיך אָנגעכאַפּט, אויפגעהויבן און אויף די הענט מיך אַוועקגעטראָגן און אַנידערגעוואָרפן אויפ'ן בעט. איך האָב זיך געוועהרט ווי כ'האָב נאָר געקענט, כ'האָב איהם געזאָגט, אַז כ'בין נישט געזונט. ווען ער האָט זיך איבערצייגט אַז דאָס איז אמת האָט ער מיך אָפּגעלאָזט און געזאָגט: „האָסט אַ גליק, ווייל היינט וואָלסטו אַ גאַנצע פון דאַנען נישט אַרויס"

נאָכדעם האָט מען געוואָלט פון מיר פּטור ווערען. מען האָט מיר אָפּגעשטעמפּעלט דאָס ביכעלע, כ'בין אַראָפּ אין קאָנטאָר צו ע. איהם געמאַכט פאָרוואורפען: „האָסט שוין דריי אָנערקענטע געליבטע. דאַרפסטו האָבן מיך אַלס פערטע?..." ווען ס'האָט מיר נישט געהאָלפען בין איך אַוועק צום אינהאָבער, איהם דערצעהלט, וואָס פאַר אַ שמוץ עס טוט זיך אָפּ ביי איהם אין פאַבריק.

כ'ווייס נישט צי דער שעף האָט גערעדט וועגן דעם מיט די ה"ה לייטערס, יעדענפאַלס האָט מען מיר די קינדיגונג צוריקגעצויגן. איך בין געבליבן ביי דער אַרבייט. אָבער איז געווען אַ וועה צו אַזאַ אַרבייט: יעדעס מאָל איז מיר עפּיס קאַליע געוואָרען אין דער מאַשין און קיינער האָט זי מיר נישט געוואָלט פאַרריכטן; כ'האָב יעדען טאָג געהאַט עפּיס אַנ'אַנדערע צרה, כ'האָב אַלע טאָג געהאַט איבער עפּיס וואָס צו וויינען. כ'האָב געמוזט פון דער אַרבייט אַליין רעזיגנירען.

אַנ'אַנדערע אַרבעטאָרין 28 יאָהר אַלט דערצעהלט.

כ'האָב געאַרבייט אין דער פירמע אַ פּאָר יאָהר. ווער עס זענען די לייטערס... און... ווי אַזוי זיי בעציהען זיך צו די אַרבייטערינס האָב איך געהערט און געוואוסט. כ'בין דעריבער געווען פאָרזיכטיג און שטענדיג מיטגענומען מיט זיך עפּעס אַ קאָלעזשאַנקע. ווען כ'האָב געדאַרפט אַרויסגעהען אָדער קומען עפּעס אין דער נאָהענט פון די אויבענדערמאָנטע הערען.

ר. האָט דאָך געפונען געלעגענהייטן מיך צו פאַרפאָלגען, אפילו אין דער געגענוואַרט פון אַנדערע אַרבייטערינס. ווען ער האָט אָנגעטראָפען אויף אַ שטאַרקן ווידערשטאַנד מצד מיר האָט ער מיר אָפּגעשטעמפּעלט דאָס ביכעלע (געקינדיגט) כ'בין אַוועק צום אינהאָבער פון דער פאַבריק, און בין ביי דער אַרבייט געבליבן, אָבער...

ר... האָט מיך צו רוה נישט געלאָזט, די פאַבריק איז איבערגעפיהרט געוואָרען אויף בזשאָזאָווע אין נאָוועמבער 1935.

די שטאָפּערייי האָט זיך געפונען אויפ'ן 4 שטאָק, וואו עס איז אַ גלעזערנער דאַך, אין די הייסע זומער טעג טראָגן די אַרבייטערינס ביי דער אַרבייט שערצען אָנגעטון גלייך אויפ'ן העמד. אין אַזאַ הייסן טאָג אַזוי לייכט אָנגעטון בין איך אַמאָל אַרויסגעגאַנגען אין קלאָזעט וואָס געפינט זיך אויף די טרעפּ. די ה"ה האָבן מיך בעמערקט ר. האָט מיך אַריינגעשלעפּט און פּרובירט זאָל אויפ'ן 2־טן שטאָק (די פאַבריק פאַרנעהמט נאָר דעם 3 און 4 שטאָקן) איינער האָט זיך געשטעלט אויף דער וואַך איך האָב זיך געוועהרט מיט אַלע כּוחות

וועגן דאָזיגען ענין ווערען אָנגעגעבן אָנקלאָגעס אין אָפיציעלע ערטער.

3 גרויסע קאָנצערטען פון יאַסעלע קאַלאַדני איז „פילהאַרמאָניע"

שוין דעם נאָהענטסטן פרייטאָג און שבת קומען פאַר אין פילהאַרמאָניע 3 גרויסע קאָנצערטען פון בערימטן לידער־זינגער און אינטערפּרעטאַטאָר, הומאָריסט און קופּלעטיסט יאַסעלע קאַלאַדני. אָהן גרים, קאָסטיום, דעקאָראַציעס און אַנדערע סצענישע מיטלען דערשיינט קאַלאַדני פאַרן עולם, ער

יאַסעלע קאַלאַדני

איבעראַשט מיט אייגענע אַרטיסטישע מיטלען. האַלט דעם עולם אין שפּאַנונג במשך פון גאַנצן אָוונט.

ער איז דערצעהלער, זינגער, קופּלעטיסט און פערמאָגט נגינות מיטלען אויף צו אילוסטרירען און אַרויספיהרען טיפּען און געשטאַלטען.

קאַלאַדני'ס פּראָגראַם איז א לייכטער, רייטער אייראָפּעאישער און פאַלט נישט אַריין אין קיין וואולגאַרען טאָן און צו געשמאַקלאָזיגקייט. נישט נאָר ער זינגט, נאָר ער טראָגט פאָר, ער שפּילט, זיינע טעמעס זענען לייכטע, שוועבענדיגע און פרעהליכע, וואָס גיבן דאָך א אילוסטראַציע פון אונזער לעבען. זיין שפּראַך איז זאַפטיג, זיין פרעז ריטמיש, זיין הומאָר געזונד.

קאַלאַדני'ס 3 קאָנצערטען אין פילהאַרמאָניע קומען פאָר פרייטאָג דעם 25 דעצעמבער 9 אָוונט און שבת 4 בייטאָג און 9 אָוונט.

טעאַטער, מוזיק און פאַרוויילונג (קאָמוניקאַטען)

היינט אָפּשידס פאָרשטעלונגען אין פילהאַרמאָניע

אומאָפּרופליך לעצטע צוויי פאָרשטעלונגען ווערט היינט געגעבען אין „פילהאַרמאָניע" דורך דער ווילנער יודישע אָפּערעטען־טרופּע.

די מעלאָדישע אָפּערעטע „די צויבער־נאַכט" האָט פריטאָג און שבת געהאַט אַזאַ ערפאָלג, אַז עס איז פשוט אַ שאַד, וואָס די טרופּע נעמט שוין אַראָפּ די דאָזיגע אָפּערעטע פון רעפּערטואַר. ווי מיר דערוויסען זיך איז צוליב דעם, וואָס עס ענדיגט זיך דער טעאַטער־סעזאָן אין גאַנץ פוילען. דעריבער איז טאַקע אויף היינט בעשטימט די צוויי מאָל די שטאַרק אויסגעצוימטע פּיעסע „די צויבער־נאַכט". 9 אָוונט צום אָפּשיידען זיך פון דער טרופּע מיטן לאָדזער עולם איז בעשטימט אַ צוגאָב - פּראָגראַם אויסער דער פּיעסע. יוסף האַש, נחמה, טאַפּעל, קאַריש און אַלע איבריגע מיטגלידער פון דער טרופּע וועלען אויפטרעטען אין די פאַרשיידענע נומערן פון זייער רעפּערטואַר.

נאָר 2 אויפטריטען פון דער „פרעהליכער לעמבערגער פּאַלע" אין פילהאַרמאָניע

דער דירעקציע אין פילהאַרמאָניע איז געלונגען צו ענגאַזשירען אויף זונטאָג דעם 27 ד. ח. נאָכמיטאָג און 7.15 אָוונט די בעקאַנטע און בעליבטע „פרעהליכע לעמבערגער פּאַלע", וועלכע איז אַלעמען אַזוי בעקאַנט פון די ראַדיאָ־אוידיציעס.

די טרופּע פון דער „פרעהליכער לעמבערגער פּאַלע" אונטער דער אָנפיהרונג פון שעפער פון דער „פּאַלע" ה' וויקטאָר בודזינסקי, וועט געבען אַ פרעהליכע סאַטירע א. נ. „יום־טוב־ראַפּאָרט" אין 2 טיילען 16 נומערן.

פוילישע טעאַטער

„צירוליק וואַרשאַווסקי" שפּילט די לעצטע דריי טעג דעם פּראָגראַם „די קאַריערע פון אַלפאַ אָמעגאַ". עס ווערען געגעבען צו 2 פאָרשטעלונגען 8 און 10 אָוונט.

פון שטאָטישען טעאַטער

היינט 12 בייטאָג ווערט געשפּילט „מענשען אויף אונז" 4 בייטאָג — „פרידריך דער גרויסער" מיט לודוויק סאָלסקי אין דער הויפּט־ראָל. 8.30 אָוונט — „די מאָראַל פון דער פרוי דולסקאַ".

ראַדיאָ פּראָגראַם

זונטאָג, דעם 20־טען דעצעמבער

8 צייט־סיגנאַל, 8.18 פריהמאָרגען - קאָנצערט (פּליטען), 8.50 ידיעות 11.57 צייט־סיגנאַל, 12.03 מוזיק. פריהמאָרגען פון דער קראָקאָווער פילהאַרמאָניע, 2 רעפּאָרטאַזש, 2.15 דעקלאַמע - קאָנצערט, 2.45 אוידיציע פאַר דערפער, 3.45 קאָנצערט, 4 קלאַסישעס הערשפּיל. 5 טראַנסמיסיע פון האָטעל „בריסטאָל" אין וואַרשאַ, 7 ליטעראַרישע סקיצע, 7.15 „דער פרעהליכער רויך פון קוימען" — אויסגעפיהרט פון די אַרטיסטען פון די לאָדזער טעאַטערן, 7.35 נאָך פון דער ראַדיאָ־אויסשטעלונג, 8.20 ספּאָרט־ידיעות 8.40 פּאָליטישער איבערזיכט, 8.50 אָוונט־ידיעות, 9 „אויף די לעמבערגער פרעהליכע כוואַליעס", 9.30 קאָנצערט, 10 קאָנצערט (פון לעמבערג).

Dr. med.
HALTRECHT
ספּעציעל־אַרצט פאַר הויט־געשלעכטס קראַנקהייטען און מענער־שוועכע
האָט זיך איבערגעצויגן פון פּעטריקאַווער 10 אויף
161 פּעטריקאַווער 161
טעל. 245-21
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פרייזען

טעאַטער פאָלסקי (פריהער ראָזמיטאַשטש)
ציגעל־גאַס 27, טעל. 112-25
לעצטע 3 טעג! היינט, זונטאָג – 2 פאָרשטעלונגען: 8 און 10 אָוונט
צירוליק וואַרשאַווסקי
דימשאַ, בראַוויטשובנאַ, זביטש

דער מאהלער פון שעהנע פרויען

(ענדע פון דער 7־טער זייט)

שער מייסטער רובענס האָט נישט אַלע פרויען־גלידער האַרמאָניזירט ביי זיינע שאַפונגען. איבערהויפּט קומען ביי איהם אַרויס שעהן און אַנגענעהם די ליניעס פון רוקען, פון די שולטערן, פון די ברוסטען. אויף קיין אַנדערע טיילען פון פרויען־קערפּער קוקט זיך דער גרויסער קינסטלער אין אַלגעמיין נישט אום.

די פיס פון זיבע שענסטע פרויען - פיגורען זענען נישט שעהן און נישט אין איינקלאַנג מיט דער גאַנצער קערפּער־שעהנקייט. די היינטיגע מאָס פאַר דער פרויען - עסטעטיק איז אינגאַנצען אַנדערש: די פרוי ווערט געזעהען דורך דעם קינסטלער, אין איהר אַלגעמיינעם אַספּעקט. שעהנע פיס זענען ביי אַ פרוי נישט קיין קלענערע צירונג און ברכה ווי שעהנע אויגען. אַמאָל האָט די פרוי אויפגעדעקט נאָר איהר פנים. מיט דער צייט איז די אויפדעקונג אַוועק אַלץ ווייטער און ווייטער און איז געקומען — צוליב געזונטהייט אודאי — פון בידע זייטען. פון פנים אַראָפּ צו און פון די פיס אַרויף צו. דער פרויען־מאָלער האָט קיינמאָל נישט אַרויסגעוויזען קיין גרויסע בעגייסטערונג פאַר דער געקליידעטער פרוי. ער איז גלייך אָהן היפּאָקריטישער חרפּה, צוגעטרעטען צו מאָלען „אַקטען". דאָס הייסט דעם נאַקעטען קערפּער פון דער פרוי. אויב די מאָדערנע פרוי איז היינט מעהר אויסגעטון ווי אָנגעטון, איז עס אַ דאַנק — אָדער די שולד — פון פאַרבען - קינסטלער, וואָס האָט זי שוין אויסגעטון מיט הונדערטער יאָהרען צוריק אין זיין אַטעליע און סטודיאָ. דאָס האָט ער ערשטער געצויגן די אויפמערקזאַמקייט פון דער וועלט אויף דער האַרמאָניע פון א פרויען־קערפּער.

די מאָס פאַר פרויען־שעהנקייט האָט זיך געביטען. דער זעלבער רובענס, ווען ער שטעהט היינט אויף תחית המתים, וואָלט היינט געמאָלען אַנדערע פרויען־טיפּען. זיין מייסטערשאַפט איז אָבער גרויס, אַז נאָך היינט מוז מען מאָלען „כורעים" פאַר זיין גרויסען און מעכטיגען טאַלאַנט.

רובענסען דאַרף מען זעהן אין זיין לאַנד, אין די מוזייס פון פלאַמאַנדריען. דאָרט פיהלט מען אַז ער איז אין זיין אַטמאָספער, אין זיין יוּסט. אָבער אויך אין פּאַריז האָט מען אויפגעזאַמעלט אַ גענוגענדע צאָהל בילדער און מאַלערייען, וואָס בעמען אַריין דעם צושויער ווי אין אַ האַרעם פון לייביגע און דיקע פרויען, וואָס שעמען זיך מיט זייער נאַקעטקייט. אונז חלשט דאָס. אז מען זאָל זיי זעהען...

Doktór Z.
HENRYKOWSKI
ספּעציעל־אַרצט פאַר מענער - שוועכע ווענערישע און הויט־קראַנקהייטען
טראַוגוטאַ 9. טעל. 262-98
נעמט אָן פון 8—1 און פון 5—9 אָוונט
זונטאָג פון 9 פריה ביז 12.30 מיטאָג
פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פרייזען

Dr.
Wołkowyski
ציגעל־גאַס 11, טעל. 238-02
ספּעצ. פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט־קראַנקה. בעהאַנדלונג פון מענער־שוועכע
נעמט אָן פון 8—11 בייטאָג און 4—9 אָוונט

Dr. REICHER
פּאָלודניאָווא 28, טעל. 201-93
ספּעציאַליסט
פאַר מענער - שוועכע - בעהאַנדלונג
סעקסועלע בעראַטונגען פון פּסיכאָ - אַנאַליז
רענטגען־בעשטראַהלונגען ביי הויט־קראַנקה.
נעמט אָן פון 8—11 פון 5—8 אָוונט.
זונטאָג און חגאות פון 9—12

1־טע לעטשניצע
מיט שפּיטאָלן בעטען
פאַר כירורגיע פון ציינער, קיהן־באַקען און יאַסלעס
Dr. med.
Sadokierski
פּעטריקאַווער 56, טעל. 129-77.
עמפּפאַנגס־שעה'ן פון 9 פריה ביז 12 בייטאָג.

Dr. med. H_LUBICZ
ספּעצ. פאַר הויט ווענערישע קראַנקהייטען און מענער־שוועכע
האָט זיך איבערגעצויגן פון ציגעל־גאַס 7 אויף
69 פּילסודסקיעגאָ 69
(רוג נאַרוטאָוויטשאַ) טעל. 141-32
נעהמט אָן פון 8—10 פריה, 12—2 און 5—8 אָוו.
זונטאָג און חגאות פון 9—11 פריה.

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149-07
ספּעציעל־אַרצט פאַר מענער - שוועכע־בעהאַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט.
זונטאָג פון 9—1 פאַרמיטאָג
פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פרייזען

Dr. med. Trepman
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפילים און הויט־קראַנקהייטען.
בעהאַנדלונג פון מענער־שוועכע.
זאַוואַדזקאַ 6, טעל. 234-12
נעמט אָן פון 8—11 נאָכמ. און פון 6—8 אָוונד

KONSUM ZAKŁ. WIDZEWSKICH MANUFAKTURA S.A.

ראקיטשינער 54. צופאהר מיט טראמוואיען 10, 6

אונגעהויבן: גרעסטע געלעגנהייט אויף די וויינאכטס־קויפן פון די ניי־אויסגעבויטע זאלען אין קאנסום

נאך=אינווענטאר=פערקויף

ארגענזאנג פון נייע פערקויפס אפטייל וגנגען. רעקלאמאציאנס־פערלענגערונג פון די פרייזען!

פון דער ווידזעווער וועש־קאנפעקציע

מיר שיקען אויך וועש־פאקעטען קיין סאוו.־רוסלאנד אויפן גרונד פון א פעציעלן אפמאך מיט דער פארשטעהערשאפט פון ז.ס.ר.ר. אינטאורג. אויסן ארט.

דער גרעסטער און ביליגסטער

וואַרעז־הויז אין לאדז

ראקיטשינער 54

טעל. 10־182 און 17־216

עמפפעהלט צו די פארשטעהענדע חנוכה!

אלערליי קוכענס, אויסגעצייכנטע באבעס, מאהן־שטרודעל אויף פוטער און מאנדלען, מארצ׳פאן און פערשידענע געבעקס. ס׳ווערן אנגענומען אלערליי בעשטעלונגען, וואס האבען א שייכות מיט קאנדיטעריי־אויסארבייטונגען. ס׳ווערט געגעבען צו מאכען וואס פריער די בעשטעלונגען. די צוקערניע איז אונטער לייטונג פון ה׳ MICHAŁ ULRICHS רעוועלאציאנס־נידריגע פרייזן

צוקערניע "UL" און קאוויארניע

Traugutta 6

tel. 146-18

היינט און פאלגענדע טעג! ריהרט, בעצויבערט און פערפישוסט דאס פילם־מייסטערווערק פון CLOWENCE BROWN

„שטורמישע יוגנד“

די וועלט אין... פערבאפט פון... די הערליכע... הרעאציע

Alicja Mac Mahon, Cecril Parker, Wallace Beery, Lionell Barrymore

אויסער פראגראם: כראניק פון... און אקטועליטעטען פון לאנד.

Fritz Lang „F U R I A“ („כ׳ביז אומשולדיג“)

אין נעבסטען פראגראם: דאס מייסטערווערק פון

קלאנג־קינא

CAPITOL

16 זאוואדזקא

Szkoła kosmetyki

zatwierdz. przez Minist. Op. Społ. przy instytucie kosmetyki lekarskiej

„M I M A R“

Sienkiewicza 37, tel. 122-09

Szczegółowe programy i zapisy na kursy kosmetyki i masażu leczniczego, w kancelarji szkoły od 4—7 wiecz.

דאמען־, הערן־ און קינדער־

שיך

סאליד און עלעגאנט עמפפעהלט

ST. GROCHAL

Andrzeja 9.

נידריגע פרייזען!

Do moczenia bielizny: H E N K O. soda do prania i bielenia.

קליינע אנאנסען

1 זלאטי אנאנסעס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

א קוואליפיצירטער בוכהאלטער מיט די בעסטע רעפארמאציעס פיהרט ביכער פאר א ביליגען געהאלט. טעל. 206-39.

Poszukuję posady kasjerki ,lub ...nej, złożę kaucję 5000 gotów... Oferty „wdowa“.

Zgubiono 2 weksle zaprotestowane ...100 zł. w 1932 r. wyst. Tatarkowska ...la, Limanowskiego 5, żyro Tatar...ski Szmul. Kto cośkolwiek wie o ...mnianych wekslach zawiadomi p. ...orkowskiego, ul. Limanowskiego 8 ...ynagrodzeniem.

קומט און איבערצייגט אייך היינ... מיטאגען פריש און געשמאק פון 5... מיט געפליגעל פון 80 גראשען און... פילסודסקיעגא 74, וו. 18.

ווער עס וויל דינגען א קיאָס... פאפיראָסען קען זיך ווענדען פיהר... קאָווער 59, וו. 20. זאפארט אונט... געבען.

א קוואליפיצירטער בוכהאלטער די בעסטע רעפערענצען פיהרט ... פאר א ביליגען געהאלט. טעל. ...39

Rutynowany buchalter-bilansista ...AC, Łódź, Al. Kościuszki 37, za...wadza i prowadzi książki handlowe ...odajne dla władz skarbowych za ...ą opłatą.

וויכטיג פאר אלע!

גרינדליכע און פראקטישע ל... פון בוכהאלטעריע, האנדלס־קארעספאנד... אריטמעטיק אויף מאשין־שרייבען. ... צוגענגליכע. איינשרייבונגען און ... שריפטען־ביורא פולנאצנא 9.

BUCHALTER-PODATKOWIEC

...nowisku zaprowadza i prowadzi ... handlowe w większych i mniej... przedsiębiorstwach. Sporządza ... Organizuje również księgowość ...kową. Za uznanie ksiąg gwaran... kaucją. Opłata przystępna. LEON ..., Piotrk. 79, m. 40, tel. 145-64.

סוחרים, פאבריקאנטען און ... שטעלטע! בוכהאלטער־בילאנסיסט ... האנדעלס־ביכער שטונדענווייז פון ... שידענע בראנזשעס — נעמט ... איינציגע פירמעס. לערנט אויס ... טעריע אין מאשין־שרייבען ... און גרינדליך. אינפארמאציעס צענ... נא 25, וו. 35. —

שרייבען שעהן און שנעל

לערנט אויס דער בעוואוסטער ... ל. בערמאן אין 15 לעקציעס. אויך ... אויסגעלערנט שרייבען א גוטען ... בריף אין 15 לעקציעס אפילו ... קען גארנישט שרייבען. די עלטער ... נישט קיין ראלע. די פרייזען־צוג... אלע 1־טער מאי 4, ביי ליפשיץ.

פרייע פאסטענס

Potrzebna wysnowaczka do toledo, hafciarka oraz uczenica do pracowni haftów 11-go Listopada 16, m. 23, Herc.

עס ווערט געזוכט א האנטניירער ביי מענער בעשטעלט, פעטריקאווער 25, לאסקי.

ראקאלען

ס׳ווערען געזוכט 2 פריילינס צום שלאפען, אויך קען זיין מיט א בעשעפטיגונג אין שטוב, גדאנסקא 4, וו. 35.

א בעקוועהם סאליד ארט צו שלאפען פאר 1 אדער 2 פערזאן צו פערדינגען, פאלודניאווא 11 קרישטאל.

א שטוב אויף א געשעפט אפצוגעבען, פון זאפארט, פיעטריקאווער 19, וו. 16.

צו פערדינגען א שטוב פאר א סובלאקאטאר קען זיין פאר צוויי פריילינס צו פיהרען א פראצעווניע גדאנסקא 4 בירענבוים.

צו פערמיטען זאפארט א פאבריקסלאקאל. צו ערפאהרען זאוואדזקא 18 ביים ווירט קאנצעסיע געווירכט.

פערשידענעס

א שדכן וואס פערקעהרט אין בעסערע הייזער ווערט געזוכט, אפערטען אין אדמיניסטראציע אונטער M. D.

צוליב אפרייזע צו פערקויפען א שטריק־מאשין ווי אויך א 4/75 מאשין אין בעסטען צושטאנד. צו ערפאהרען פילסודסקעגא 40 ביי לובלינער 8/50.

Buchalter-bilansista-podatkowiec z referencjami znanych firm zaprowadza i prowadzi księgi handlowe w przedsiębiorstwach przemysłowych i handlowych. Warunki bardzo przystępne. Tel. 168-12 godz 9 - 12.

Mam lat 23. Poznam pana lat 23 do 26, może być bezrobotny tkacz na angielskich warsztatach do własnej tkalni. Byt zapewniony. Cel matrymonialny. Oferty do admin. pisma pod „Zamożna“.

Zapoznam przyjstojną szatynkę lub blondynkę, cel towarzyski. Łódź, ul. Miedziana 12, T. S. godz. 9 rano.

בעמיש־ באקטעריאלאגישע לאבאראטאריום

פ. שאץ

לאדז, פיעטריקאווער 37

וויכטיג פאר דאמען

נאר 2 זל. ווערט פאר אבערגע־ מאכט די עלטעסטע

היטען?

אויף גאנץ ניי אויף נייע היטען צו

3.50

„TOLA“

25 Zawadzka 25

לעבער

ווערען אויסגענייהט צו ביליגע פרייזען

ג. נארדמאן

8 שרודמיעסקא 8

בעקומען אויסצייכנונגען און א גאלדענעם מעדאל אויף די אויסשטעלונגען אין די גרעסטע שטעדט פון אייראפע און אין תל־אביב (ארץ־ישראל)

פארדערט אין אלע אפטייקען, אפטייק־סקלאדען און פארפומעריעס.

Fabr. Chem. Kosm. „Pharmachemja“, Bydgoszcz.

א גרויסע טראנספארט

מאשינען

צו נייהען טריקאטאזש „Merrow - Muszel“ ווי אויך „Overlock“ האבען מיר דערהאלטען און פערקויפען אויף גינסטיגע בעדינגונגען

PERŁA i POMORSKI, Piotrkowska 85,

וויינאכטס=קערבער

פון 20 זל.

געשמאקפולע דעקארירט

איז א גרויסער אויסוואהל עמפפעהלט דאס ווייןאון דעליקאטעסען־געשעפט

„VICTUAL“ Piotrkowska 64, tel. 112-35.

די ביליגסטע קוועלע פון אלערארט

נייע מאשינען,

טיילען, נאדלען או״וו איז ביי

Skład maszyn do szycia

Singer i Lachman

Łódź, Zydowska 2, telefon 246-73.

Dr. med.

E. WAJNBERGOWA

אויגען־קראנקהייטען

Dr. med.

M. WAJNBERG

נערווען־קראנקהייטען

האבען זיך איבערגעצויגען אויף LEGJONÓW 3 (Zielona) tel. 172-20.

די מאדערנע

טאנץ=שולע

אויף פיעטריקאווער 89

קווער אפיציגע פארטער

אונטער דער לייטונג פון בעקאנטען דיפלאמירטען טאנץ־לעהרער

S. RUBINSZTAJN

נעמט אן איינשרייבונגען פאר אנפאנגער טעגליך פון 10 פריה. ביז 10 אווענד.

בעמ. פאר אוואנסירטע שבת און זונטאג פראקטישע לעקציעס.

ספעציעלע שטונדען פאר לאנג־געקליידעטע.

מיט עכטונג דיפלאמירטער טאנץ־לעהרער.

ס. רובינשטיין.

Doktór

Klinger

ספעציאליסט פאר ווענערישע, הויט, האאר און סעקסואל־קראנקהייטן

Andzrzeja 2, tel. 132-28

נעמט אן פון 9 ביז 11 פ.ן און פון 6 ביז 8 אוו.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub. Redaktor odpowiedzialny: Chanon Kaufman.

Czcionkami i druk. otac. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.